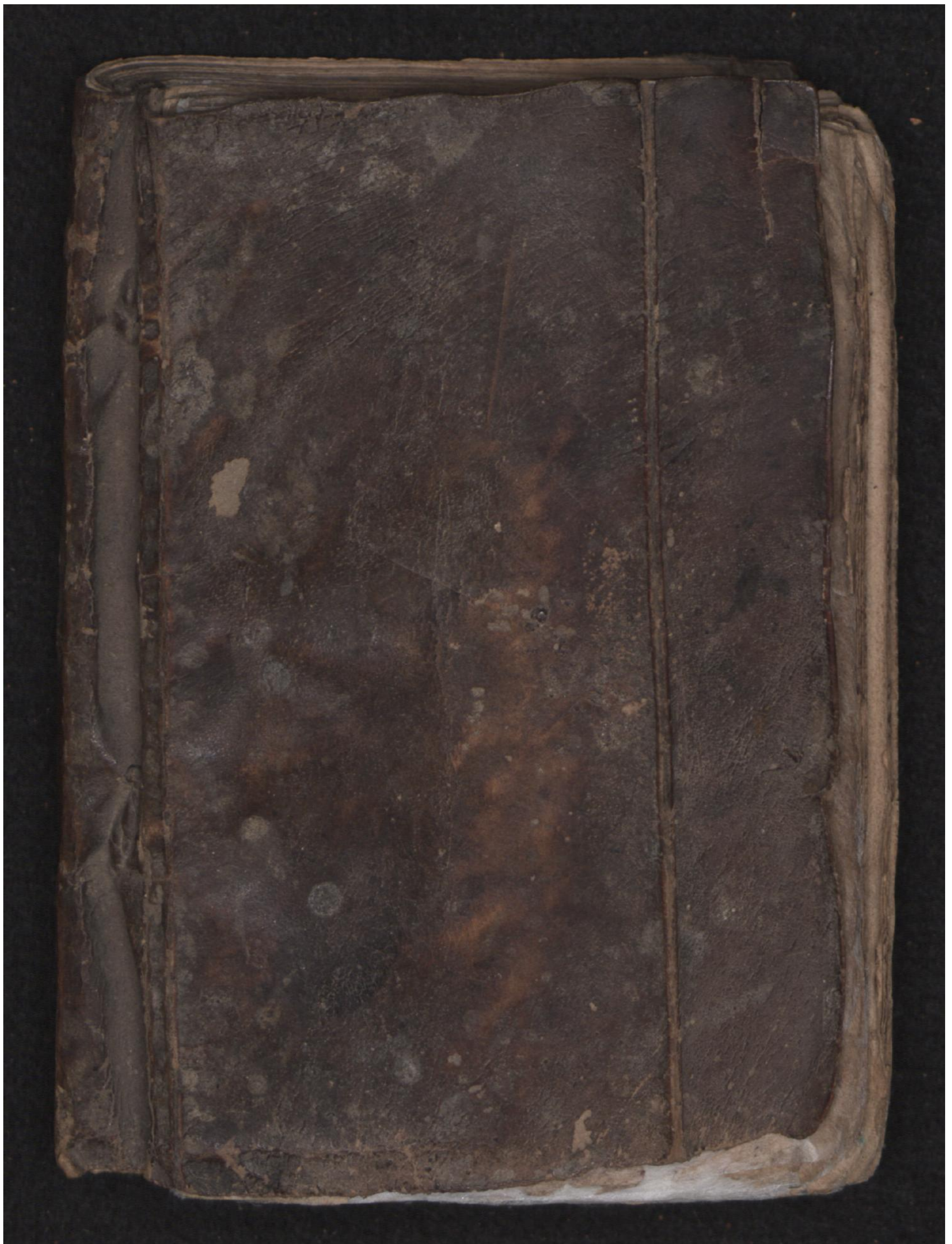

Regnebog omtal af
Veyer Witt 1552

Peter Mollosen

Peter Mollosenn

Peter

Er...
byrdig...
til Hessel...
R. M. A...
Nadige ...
ieg Hermen...
Gud/ vaar ...
Christo/ ...
ge vfor...
fatt...

R...

i dette god...
Danmarck...
ve tilragit...
dom at v...
ligest och

18:-11:

Erlig och vel-
byrdig Mand Johan Friis/

til Hesselager höngborne Fyrstis
K. M. Kong Christians vor Kæriste
Nadige Herris Cantzeler etc. ynsker
ieg Hermen Veyere/Naade och frid aff
Gud/ vaar Fader och vaar Herre Jesu
Christo/Disligest min ydmyge villi-
ge vfortrødne tieniste aff min
fattige formue nu och
altid etc.

Kjere Her Cantzeler / v
Besynderlige Herre/och ven
Jeg seer Gud thes evig loff
haffue At mange lerde(baa
de vdi Tydskeland och her
i dette gode gamle Erlige KongeRige
Danmarck) dem met stort alffuere haff-
ue tiltagit Gudz salige Ord och rene lær-
dom at vnderuise predicke och lere / Tis-
ligest och Mange atskillige Böger her

A ij om

om prentelige ladit vdgaa / Alle dem til husualelse hielp och trøst som haffue vilge och kærlighed til Gudz salige Ord och lærdom / och gøre her met och haffue giort faar vden alt tuill stor fruct i den Christne Kircke etc.

Disligest seer ieg och at mange vdi Tydskland som icke haffue studerit i den hellige schrifft och der met kunde tiæne den Christne Kircke eller Menigeman / Da wille de dog icke skiule eller bortgraffue den Pending som dem er offuerantuordit vd at faa / paa Oger / Men de effter følge Plinij oc Ciceronis mening som scriffue och lære at mange Menniske som lære och annamme Gudfryctighed de bliffue viise och faarstandige / aff gamle historier / Och at de høre och læse de ting som i fordum tid skede / Der faare seer man mange skøne Bøger paa Tydske som ere vd drague aff Latinen met stor wmage / Aff huilke mange Menniske som icke ere lærde haffue stor løst / trost / tidkortning och husualelse / Jaa see och læse der vdinnen huorledis det

haffuer

haffuer hent och gaaet dem som sig ærlige/ tilbørlige och Christelige haffue hollit/ Jligemaade huad dem er hent och vederfarit som sig vtilbørlige/ Tyrannelige/och vchristelige haffue skicket och hollit/ Pharao druckneder i det Røde haff som en Tyrā thi han forfulde Gudz folck/ Der læsis i de Romske historier at de Rommer haffue fordreffuit deris Konger faar deris Tyranni/ Item aff had/ affuind/ hoffmod/ och gyrighed som Nogle Førster haffde til de andre indbyrdis/ Først/ Pompeius som aff had och vrede ville fortricke Caium Cesarem/ Aff letferdighed bleff begynt och anrett vdi Rom/ Leges Gracorum och vore en orsage til stor blodstyrtinng krig och oprør/ Disligest er och det Machumetiske Rige aff Ketterij opkommit och begynt/ Aff vdlendiske Buntnisse/ baand och forbindelse haffuer den veldige Stad Athen møst alt sit Dominium herredøme och regemente etc. Enddog at disse historier icke komme min Arithmeticam vid/ hore der och slet intid til/ da kand

 ieg

ieg dog icke forlade at forklare aarſagen til denne veldige och mechtige Stads fald/forderffuelſe och vndergang.

Denne Krig var en gandſke fremmid ſag och handel huilken de Athener vel maatte haffue verit foruden och vngaad/De aff Chorinto bleffue wens och fiender met dem aff Corcyra/ Och de aff Corcyra ſøgte hielp och trøſt aff de Athener/Athen var nu bleffuen mectig och veldig til Søff Och Corcyra/var och veldig ſterck til Søff derfaare mēte de aff Athen at ville met de Corcyrers hielp bliffue Herrer offuer alt Greken/ Och giorde derfaare met dem forband och forplichtede dem att ville heffue och legge/lide och vndgelde met hueranden. Der emod ſøgte Chorintus hielp och biſtand hoſs de Laſedemonier/Och ſaa bleff Grecia først ſpilt och atſkilt/Och diſſe Laſedemonier ſøgte trøſt hoſs de Perſer/Och de giorde dem hielp och biſtand met pendinge och anden Nøttørt/Men de handlede dog ſuiglige mot dem paa det ſiſte/

meſt

mest der faare at de / Lasedemonier icke skulle bliffue faar veeldige. Och denne Krig varede fra Longimanni tid / och indtil Artaxerxem Mnemonis Regemente som .28 aar som Xenophon klarlige giffuer tilkende/Och ere mange veldige Steder ynckelige bleffne faarødde och til intid giorde/och paa det siste/ Athen disligest/Her maa man see huor vnderlige løcken sig kan omuende/Viere at forhandle her denne skick och Historie vil ieg icke nu Men huo her om haffuer ydermer løst at læse dē samme/søge i Carions Cronick etc. Saadanne Exemple och deris lige gøris Offrigheden vel behoff grandgiffuelige at achte / Thi aff sligt kunde de lære at handle faarsynlige oc see dem i speigil paa andre och vocte dem faar skade / Thi saadant hender endnu daglige vdi Verden / thi Verden bliffuer Verden etc.

Derfaare kære Her Cantzeler / lige som nu disse høylærde Theologi dem daglige i den hellige schrifft øffue och bruge/Och andre i de kaanster Gud Al-

sommectigst dem vnt haffuer och det
altsammen mennisken til nytte gaffn
och gode / Saa haffuer ieg och nu som
en lære dreng/den icke vden naagit aff
en pending/haffuer annammit / vil ieg
dog samme icke nedgraffue men andre
gerne met dele/Faarhaabendis at hand
met Gudz hielp icke vden Fruct skal
hiem komme/ Och i saa maade och her
faare haffuer ieg mig faare tagit och
begint effter min ringe forstand / En li-
den och ringe Bog / Som tracterer aff
den Frie kaanst Arithmetica met hendis
Speties och Regle eders er. och alle
Danske lærde och wlærde/Frü och wfrij /
til ære nytte gaffn och beste / Paa det
at vi som Danske ere och engang maat-
te nagit vide och faa at sye huad Arith-
metica vaare faar en kaanst / och huor
til hun er gaffnlig och nyttelig/Thi hun
aldri paa vaart maal her til dags haff-
uer verit i prent / Enddog at ieg vel
vid at eders er. denne min regne Bog
icke behoffue Men ere Tusende gonge
bedre och Lærdere her vdinnen end ieg
van-

vanuittige och wlerde Mand/ Da haff-
uer ieg dog betenckt at lade hende vd-
gaa vnder eders er. Naffn och besker-
melse/Giffuendes her met tilkende min
ydmyge tieniste mod eders er. Och beder
her met eders er. at enddog at dette ar-
beyde/ er gandske ringe och ick stort och
kaasteligt/och maa velske icke heller saa
vel fordanskid som det burde (thi her
findis naagle ord besinderlige i det brød-
ne tal som icke ere dirt brugelige vdi
Dansken) ville det dog saa dant som det
er paa denne gang faar en venlig skenck
och Nyars gaffue til tacke annamme/
ieg wil det met Gudz hielp i effter tiden
faarbædre Kære Her Cantzeler det er
mig gaaet met denne lille Bog / som en
Malere eller Snidkære der haffuer it
Merckeligt och kaansteligt Arbeide
faar hender/han ville det samme gerne
paa det alder beste / skønste och smucke-
ste/hannem mueligt vaare vd putze pry-
de och smycke / hand kand det dog icke
effter hans vilge bekomme Thi hannem
fattis kaanstelig farffue scharpe hugge

 Jern

Jern och andre ſubtilige Inſtrumente huilke han der til ſkulle bruge / och han dog faar fattigdom icke kan bekomme / han giffuer det dog ick offuer / mē pryder och ſmycker det dog det beſte han kan / met de Inſtrumenter och den Naade Gud hannem vnt och giffuit haffuer / Ilige maade haffuer och ieg dette lille arbeyde fulkommet met Gudz naadis hielp / Først Gud alſommectigſt til loff priis och ære (Derneſt eders er. Och dem alle ſom denne kaanſt ælſke til vilge och kærlighed) huilken och Gud ieg eders er. nu och altid befaler / aff Kiø= benhaffn S. Laurentij dag Anno 1551.

Eders er.

villige Tiener

Hermen Veyere.

Til leserin.

ATh handle och skicke sig saa aldelis vdi Verden ath kunde være alle Menniske behagelig och til tacke/det er icke vel mueligt Derfaar er dit och tit och offte hendt/at mangen Lerder mand haffuer all hans liffstid gaaet och forholdit hans kagnst och visdom hos sig och haffuer her vdinnen effterfult Plutarchi mening (som siger) Den som tier och holler sin Mund taar ick giffue eller gøre Regenskaff och staa til rætte faar sin ord/Men en anden viis oc merckelig Philosophus som kallis Sophocles giffuer tilkende / at met saadan tielse och forhaaldelse / Bliffuer megit gaat och det som nøtteligt och gaffnligt er faarsømmit/aff huilket mange Menniske maatte haffue gaat/trøst/løst/och husualelse/Thi er det icke priseligt/gaat eller gaffnligt i saa maade stedze at tie etc.

Och enddog at ieg vel vid at denne

min

min Regnebog aff mange ſkal foractis
och hadis Beſynderlige aff dē ſom ſelff-
ue intid gaat vide Diſligeſt aff dē maa-
nelſke ſom lade dem tycke at vide nagit/
Och det ſamme ſom de vide hoſs dem be
tecke och ingen gerne met dele eller Læ-
re/Mene dem at vere de ſom ſoddant ene
bør at vide/ Dette altſammē wanſet vil
ieg dog faar nogle mine beſynderlige go-
de venner ſom haffue løſt til denne ſub-
tilige och artige kaanſt och mig her om
venlige haffue bedit / Denne min lille
Bog prentelige lade vdgaa och dem her
vdinuen lære och vnderuiſe Førſt det al-
mindelige Danſke tal / Derneſt at regne
paa linyerne met Regne pendinge/Diſli-
geſt och met zifferne i helt och brøddit
Tall/ Jeg haffuer och / ſaa megit ſom
mig haffuer verit Mueligt/och min for-
ſtand ſig ſtrecke ville/Denne Regne bog
met hendis Exemple det alder lettiſte
ieg haffuer kundit och mig Mueligt
haffuer verit forklarit vnderuiſt och
lært / paa det at de vnge peblinge eller
andre ſom haffue løſt at øffue dem i den-
ne

ne kaanst/ icke skulle bliffue faartrødne/
Men mere haffue løst i sadanne ringe
och lette Exemple och sige først her vdin
nen øffue/ Och sien i mer och mere sig til
det som større er skicke och holde / Beder
derfaare alle Høglærde besynderlige dē
som i denne kaanst forfarne ere / Om ieg
mig nogit her vdinnen aff vanuittig-
hed faarset haffde / det samme Broder-
lige straffe och faarbædre / och dem som
gerne ville Lære ydyrmere och viere vn-
deruise / efter den faarstand som Gud
dem vnt och giffuit haffuer i denne nyt-
telige och gaffnlige kaanst vden huil-
ken ingen anden kaanst rettelig kand
vere fuldkōmen/ Plato befal och biuder
at faar alting skal man lade lære vnge
drenge och Børn at regne Thi vden
denne kaanst kan ingen ting vel styris
eller regeris vere sig en Mands egen
husholding / Eller Borgmester och
Rads och Menighedz nytte och beste /
Denne samme Plato bleff atspurd/ hui
at Menneskén vor det visiste och for-
nuffutigste Diur och Creatur paa Jor-
den/

den/der til suarede han thi at it Menni-
ske haffuer Talsens bekendelse och vn-
derstandelse och kan regne / Isidorus si-
ger tag tallene fra de ting som ere / daa
faargaas de / Och der som Mennisken
icke kunde telle eller regne da vaare de
som wskellige Creatur / Der faare er der
sømmeligt at denne Regeuskaff kaanst
bliffuer andre kaanster (huilke vden
hende icke kunde bestaa) fremt set eller
affholden / Her met vil ieg venlige haff-
ue beid alle dem som denne min Regne-
bog hender faare atkomme baade Lær-
de och Wlerde besynderlige alle Danske
at i henne som en ringe ting kærlige och
venlige anname / Jeg haabis met Gudz
hielp at haffue giffuit her met / andre
som mere och større naade haffuer och
bedre i denne kaanst faarfarne ere arsa-
ge denne Bog met andre flere Exemple
och Regle at faarbædre eller och faar
dem selffue et større och bedre menige
Danske Mend vnge och gamle til nytte
och gode met tiden lade vdgaa / Der til
hielpe dem och voss alle / Gud Fader /
Søn och den Hellig Aand Amen.

nar der ſettis it C faare D mod den ven-
ſtre haand / da tager det fra D ſaa me-
git ſom det bemercker i ſig ſelff / ſom er
it hundrid / oc ſettis ſaaledis CD. oc gør
firehundrid. MDCCXXXXI. 1741

Vilt du oc ſcriffue / fem / ſex / ſiu /
eller ottehundrid / da kan thu ſaaledis
ſtriffue dennum. DC. det er ſexhundrid.
DCC. det er ſiuhundrid oc ſaa alt frem /
oc lige ſom der holdis met ander Tal /
ſaa mot du oc lære / ſcriffue oc læſe dette /
Item it M gør tuſind / oc bliffuer almin-
delige ſaa ſcreffuit Iᵐ. IIᵐ. IIIᵐ. etc. Oc li-
ge ſom før er lært om diſe for neffnde Tal
oc Bogſtaffe / ſkal oc lige forſtaas om
dette M. At naar du ſetter it C mod den
venſtre haand op til M / da tager ſamme
C. ithundrid fra M. Oc ſtaar ſom du heer
ſeer. CM. gør Nihundrid.

MDCCXXXXI 1741

En almindelig Regel.

Du ſkalt i alle Tal diſſe forſcreffne Bog-
ſtaffue vel ihu komme / at naar du haff-
uer en Bogſtaff / ſom bemerker it ſtort
Tal / tilſet en anden liden Bogſtaff / ſom

B mindre

mindre bemerker mod den venstre haa-
nd / da tager altiid samme mindre Tal/
saa meget fra/det staare / som det min-
dre bemerker i sig selff/ Setter du oc det
mindre Tal op til det store/mod den hø-
gre haand/da forbedrer du det / saa me-
ged som det mindre holler i sig selff/ som
dig nu er giffnit tilkende ved Exempel.

Den Anden vnderuisning om
Ziffer Tal/huorledis det skal
scriffuis oc læsis.

NV vil ieg vnderuise / huorledis man
disse besynderlige Figurer (som me-
nig Mand kaller ziffer.) skal forstaa /
scriffue oc læse/ i en besynderlig / Taule
her effter sette / i huilken Taule / dette
forscreffne tal/met Bogstaffuene oc zif-
fer tal skal settis / Oc huad samme tal
(det ene mod det andet) bemerker/ grun
delige tilkende giffuis.

Først skalt du vide/at der ære/Ni be-
synderlige figurer/oc den ziffer/med huil
ke alle tal/ kunde scriffuis/ læsis / tellis /
oc vd-

oc vdneffnis / oc ſcriffuis de ſaaledis 1234567890. Denne trinde o kallis ziffer/huilken inthet bemerker/Men giffuer de andre Figurer en ſtæd/aff huilken ſtæd/de anamme deris bemerckelſe/Oc ſkulle diſſe figurer oc ziffer/effter den rette kaanſt/ begyndis oc ſcriffuis/fra den høyre haand/imod den venſtre/lige effter den Arabiſke/oc Hebraiſke brug/aff huilke denne kaanſt førſt er paa funden/ oc begint/men diſſe Figurer/ Ziffer oc Tal/ſkulle neffnis oc vdtellis/fra den venſtre haand imod den høyre/Ock icke fra den høyre mod den venſtre ſom de bliffue ſcreffne.

Saa leds ſkaltu nu forſtaa deris rette inde holdilſe huilken aff diſſe forſcreffne figurer eller ziffer ſom bliffuer ſcreffne i den førſte ſted/hoſs den høyre hand da bemerker hun ſig ſelff en gang/bliffuer hun ſiden ſett/paa den anden ſtæd. mod den venſtre haand/da bemercker hun ſig ſelff ti gange/paa den tredye ſtæd/bemercker hun ſig ſelff/Hundrid gange/Paa den fierde ſtæd/Tuſind paa

den femte stæd. Tytusinde paa den siette stæd bemerker hun hundridetusinde paa den siuende stæd bemerker hun seg selff tusinde oc saa huer figur/ naar hun bliff uer framset mod den venstre haand / da bemerker hun altid sig selff ty gange meer end den ziffer som staar for hende mod den høyre haand. Du skalt icke heller glemme/ at den neste ziffer eller figure hoss den høyre haand er altid den første/Oc den nest hoss den venstre haand/ kallis den siste figur.

Ath du kant dette dis bedre forstaa/merk dette Exempel.

Tag denne figur j. Oc set hende hoss den høyre haand paa den første stæd/da bemerker hun sig selff engang / det er it. siden tag denne figure 2. Oc set hoss det ene mod den venstre haand da bemerker hun sig selff tigange/ det er tiue / thi to gange thi gør Tiue / oc staar saaledis 21. Oc gøre disse tuenne figurer it oc tiue. Der nest set den figure 4. mod den

den venstre haand paa den tredye stæd / saa bemerker den samme sig selff hunderde gange / thet er firehundride / oc skal saa ledis scriffuis 421. oc disse tre figurer gøre i en Sum/firehundride tiue oc it scriff ter nest denne figure 3.paa den fierde stæd/mod den venstre haand / da bemerker hun sig selff tusindegange/det er trytusinde oc staar saa ledis 3421. Oc disse fire figurer sammen regnindis i en Sum/ gøre tritusinde firehundrede tiue oc it / Lige saa scriff oc paa den femte sted / denne figure 6. mod den venstre haand da bemerker hun sig selff tytusingange / det er tryssindztiue tusinde oc staar saaledis 63421. Disse figurer gøre alle i en Sum try oc tryssindztiue tusind/ firehundrit tiue it / saaledis maa du opscriffue / oc sette flere figurer / oc ziffer/ alt mod den venstre haand / oc dem saa regne oc vdneffne.

Du skalt oc paa acte ath sette offuer huer fierde ziffer en liden pricke som denne. vid huilken da lettelig forstaaß at samme figure bemerker tusinde / Lige

ſom denne efftérfølgende figure med ſine ziffer dig lære oc vnderuiſe.

Vnderuiſning huorledis ziffer Tal ſkal ſcriffuis oc forſtaaſſ/ nar det læſis.

Then venſtre haand oc ſiſte ſtæd.

Tuſindegange tuſinde tuſind.
Hundride tuſindegange tuſind.
Tiue tuſindegange tuſind.
Tuſindegange tuſind.
Hundridegange tuſind.
Tii tuſind.
Tuſind.
Hundrit.
Tii.
Jt.

Then førſte ſtæt oc høyre haand.

2 4 8 2 5 6 3 4 2 1

Aff diſſe forſcreffne Figurer.

Vnderuiſninger/kant du vel vdregne oc

ne oc

ne oc forſtaa / at de ſamme Figurer oc Tal bemerke i en Sum ſom her effterfølger togangetuſind / tuſind tuſind / fire hundridegange tuſinde tuſind / oc tu oc firefindztiue tuſinde tuſind / fem hundride tuſind / try oc triſſindztiue tuſinde / fire hundrit tiue oc it.

End it ſkalt du merke / oc i hukomme / at aldrig vdi nogit ziffer tal / ſkal ſcriffuis ſiſt emod den venſtre haand / denne o. thi i ſamme ſtæd bemerker hun ſlet inted / icke giffuer hun heller / de andre ziffer eller Tal nogen forſtand eller merkelſe. Som du ſeer i dette Exempel 0149. dette tal gør icke meer end ithundrit førretiue oc ni / oc den ſiſte ziffer merker ſlet inted / Men ſtaar ſlet tilforgeffnis.

En ret tauke paa det Danſke Tal och huorledis det Kommer offuer it met zifferne.

Ite	j	1
Tw	ij	2
	B iiij	Try

Try	iij	3
Fire	iiij	4
Fem	v	5
Sex	vj	6
Siw	vij	7
Otte	viij	8
Ni	ix	9
Ti	x	10
Elleffue	xj	11
Tolff	xij	12
Tretten	xiij	13
Fiorten	xiiij	14
Femten	xv	15
Sexten	xvj	16
Sytten	xvij	17
Atten	xviij	18
Nitten	xix	19
Tiue	xx	20
Tiue it	xxj	21
Tiue tw	xxij	22
Tiue try	xxiij	23
Tiue fire	xxiiij	24
Tiue fem	xxv	25
Tiue ſex	xxvj	26
Tiue ſiu	xxvij	27

3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
Tiue

Tiue otto	xxviij	28
Tiue ni	xxix	29
Ti och tiue	xxx	30
Elleffue och tiue	xxxj	31
Tolff och tiue	xxxij	32
Tretten och tiue	xxxiij	33
Fiorten och tiue	xxxiiij	34
Femten och tiue	xxxv	35
Sexten och tiue	xxxvj	36
Sytten oc tiue	xxxvij	37
Atten och tiue	xxxviij	38
Nitten och tiue	xxxix	39
Førretiue	xl	40
It och førretiue	xlj	41
Tu och førretiue	xlij	42
Tri och førretiue	xliij	43
Fire oc førretiue	xliiij	44
Fem och føretiue	xlv	45
Sex och førretiue	xlvj	46
Siw och førretiue	xlvij	47
Otte och førretiue	xlviij	48
Ni och førretiue	xlix	49
Halfftriſſinſtiue	l	50
Halfftryſſens tiue it	lj	51
Halfftriſſens tiue tw	lij	52

Halfftryſſens tiue tri	liij	53
Halfftriſſens tiue fire	liiij	54
Halfftriſſens tiue fem	lv	55
Halfftriſſens tiue ſex	lvj	56
Halfftriſſens tiue ſiw	lvij	57
Halfftriſſens tiue ot.	lviij	58
Halfftryſſens tiue ni	lix	59
Tryſſens tiue	lx	60
Tryſſens tiue it	lxj	61
Halffierdeſins tiue	lxx	70
Halffirſenſtiue it	lxxj	71
Firſenſtiue	lxxx	80
Firſenſtiue it	lxxxj	81
Halfemſinſtiue	xc	90
Halfemſinſtiue it	xcj	91
Hundrede	c	100
Hundride it	cj	101
Hundride thi	cx	110
Hundride elleffue	cxj	111
Thuhundride	cc	200
Tryhundride	ccc	300
Firehundride	cccc	400
Femhundride	D	500
Sexhundride	Dc	600
Siwhundride	Dcc	700

Tuſinde

Tuſinde	M	1000
Tutuſinde	ij M	2000
Trytuſinde	iij M	3000
Tuſende och it hund.	Mc	1100
Tuſinde twhundrit	Mcc	1200
Tuſind trihundrit	Mccc	1300

Saledes kant tu och ſcriffue C. och M.

It hundrit	j C	100
Tu hundride	ij C	200
Tryhundride	iij C	300
It tuſinde	j M	1000
Tw tuſinde	ij M	2000
Try tuſinde	iij M	3000
It tuſinde it hundrit	j M j C	1100
It tuſind tw hund.	j M ij C	1200
It tuſind tryhund.	j iij C	1300

Den Forſte Deel.

Denne førſte part giffuer tilkende denne RegneBogis begynnelſe/oc lærer at kende/ Regnebenken met ſine ſkillerū/ oc huorledis man ſkal formere/ oc ſticke linyerne.

Førſt ſkalt du drage/eller gøre tre eller fire eller fem linyer paa it Bord / Pa-

pir/

pir/eller huor paa dig søynis/ oc efftere som din leylighed begiffuer sig. Och skik dem saa at de komme ieffnt/oc ligelangt fra huer andre. De samme linyer skalt du siden tuert igennum drage/ med tre / fire/eller fem andre linyer offuē nid / effter som dig kommer at skillig mynt faare i dit Regenskaff/oc bliffuer denne Figure kallit oc neffnd linyernis (oc de Rum der emellon) deris Regnebord / eller Benck Exempel.

Den første Regnebēck.	Den andē Regneb.	Dē tridye Regneb.
Marck	ß	₰

Den Anden Deel.

Den anden deel lærer huad Linyerne ock de

oc de Regnependingene som ere laude paa samme lynyer betegne oc merke.

Den første Linye som er den nederste bemerker it / den anden thi / den tredye hundride/den fierde tusinde/den femte tytusende / dē siette hundride tusinde/ den siuende tusinde tusinde etc. Oc saa altfrem op oc nid ath telle/Saa mange som disse Linyer bliffue giorde / da bemerker huer linye ti gonge saa megi som den linye der er nest vnder hende / at du kant dette dis bedre forstaa / merk dette Exempel.

Tusende Tusende	M^{m}	Tusend
Hundrit Tusende	C^{m}	Hundrit
Thi tusende	X^{m}	Thi
Tusende	M	It
Hundert	C	
Thi	X	
It	I	

Den Tredie Deel.

Den tredie deel vnderuiser huorledis ath Rummene som ære emellom linyer-ne skulle forstaaes / oc huad de Regne-pendinge bemerke som der vdinnen lig-ge.

Stedse bemerker det Rum som er nest vnder den første linye / it halt / oc det Rum som er emellom den første oc den anden linye bemerker fem / oc det Rum emellom den anden oc tredye linye halff-tryssindztiue/oc det Rum emellom den tredye oc fierde linye femhundride/ det fierde emellom den fierde oc femte li-nye merker fem tusind / det femte emel-lom den femte oc siette linye halfftrys-sindztiue tusinde etc. Oc saa alt frem be-merker huert Rum fem gange saa me-git som den neste linye neden faare oc helten saa megit som den neste linye off-uenfaare som denne Figure giffuer til-kende.

Femhundrede gange Tusende	D m	●
Halfftrysinstiue Tusende	L m	●
Femtusende	V m	●
Femhundride	D	●
Halfftrysinstiue	L	●
Fem	V	●
It halt	ƀ	●

Den Fierde Deel.

Nu i dette fierde bliffuer dig lært huorledis du skalt sette din venstre haands finger paa den aff disse Linyer/naar du vilt regne noget.

Du skalt grandgiffuelige acte i alt dit Regneskafft/at huilken Linye du setter din venstre Tommelfinger eller en anden finger paa/bliffuer holdit for den aller nerste Linye/saa lenge som samme

finger

finger bliffuer der paa/oc det neſte Rum der offuenfaare bemerker fem etc. bliffuer oc fingeren ſet paa den anden Linye endog at den ſamme linye aff den rette kaanſt bemerker ty/bliffuer dog icke acte meer end for it/alt den ſtund fingeren ſtaar der/oc den neſte Linye der offuen faare ty/oc den tredye hundride etc. Men bliffuer fingerin bort tagen da bemerker hun ti/ſom tilforn/oc lige ſaa alt fram oc fram/ ſom dette Exempel giffuer tilkende.

Naar fingerin ſtaar op til Linyen mod den venſtre haand da bemerker ſamme linye oc Rum ſom dette Rum oc Regnebenck vduiſer.

Men naar ſamme Finger tagis der fra igen da bemerke de Linyer oc Rum ſom denne Regnebenck vduiſer oc forklarer.

Tuſind

Tusend	M	Titusend	
Femhundrit	D	Femtusind	
Hundrit	C	Tusind	
Haltrysinstiue	L	Femhűdrit	
Thi	X	Hundrit.	
Fem	V	Halfftrises.	
☞ It	I	Thi	
		Fem	
		It	

Den Femte Deel.

Denne femte Deel lærer dig huorledis du skalt merke eller tegne den fierde linye.

Ingen tid skalt du glemme / naar du kommer til den fierde linye / da skalt du tegne den samme med it kaarss / Lige som før er lært / at man skal sette en pricke paa den fierde ziffer ad forstaa / ad samme Linye (lige som ziffer Tallit) bemerker tusinde i sig selff / oc er tusinds begynnelse it M. ti M. hundride M. Ind til du kommer til tusind M. Som denne efterfølgende Figure forklarer.

Tusende tusende	M^{m}
	C^{m}
	X^{m}
It Tusende	M
	C
	X
Itt	I

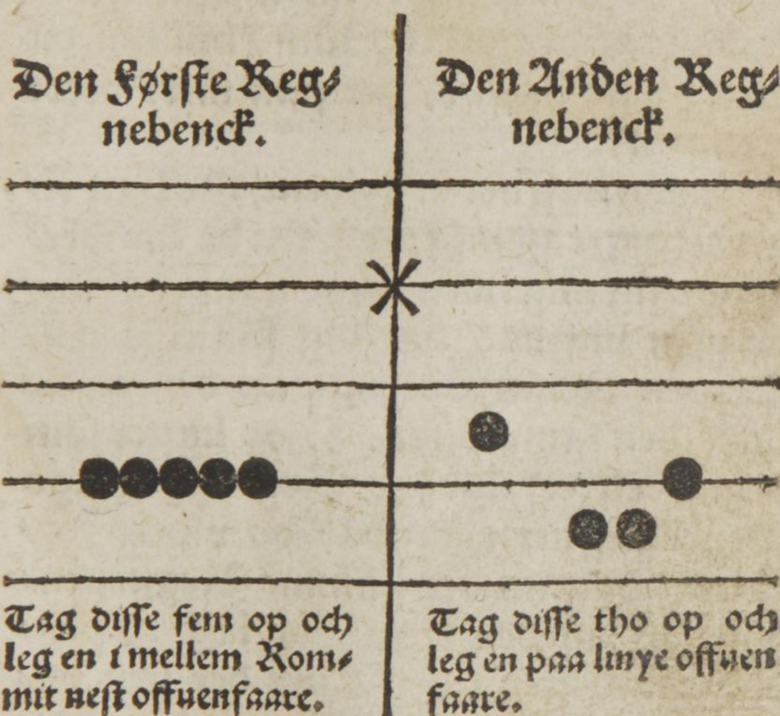
Den Siette deel.

Denn Siette deel vnderuiser dig ath du skalt icke lade legge fem Regnependinge paa en linye/icke heller to i nogit Rum.

Det hender sig offte ath fem regnependinge komme ath legge paa den lynye/da skalt du tage dem op / Oc legge derfaare en Regnepending / i det Rum

der

der nest offuenfaare / Lige saa skalt du oc gøre naar du finder to pendinge i it Rum mellom to Linyer / tag deme baade sammen op/ Oc læg en pending igen paa den Linye der nest offuenfaare/ Lige som denne figure Lærer.

Den Siuende deel.

Heer giffuis tilkende huorledis du skalt dele en stor sum paa Linyerne.

Finder du en Stor Sum liggen-
dis paa en linye / oc der ligger dog icke
vden en Regnepending for samme Sū/
Oc du ville tage en anden mindre sum
fra den store/ da skalt du adskile/ oc del-
le samme pending ind ath i det neste
Rum/oc paa de andre linyer / saa lenge
du kant affdrage den Sūm / huilken du
gerne ville haffue / her paa merk dette
exempel.

En haffuer C. gyldene/Oc han si-
ger til dig/tag mig xlvij. fra de hundre-
de/Oc sig mig siden huor mange gylde-
ne igen bliffue / bær dig saaledis ath/
Læg en Regnepending paa den tredie
linye/den samme gør . C. oc ligger som
denne efterfølgende Regnependings
Benck giffuer tilkende / oc videre for-
klarer/Tag nu den samme Regnepen-
ding op aff den tredi / oc læg to pen-
dinge ind igen i det Rum der nest vn-
der / tag atter op en aff de to pendin-
ge i samme Rum/oc læg neder igen paa
den Linye der nest vnder fem regnepen-
dinge/Nu skalt du atter tage en aff de
fem

fem pendinge op igen / oc legge derfaar to pendinge i det Rum der nest vnder / aff disse to pendinge tag atter en op/oc læg fem igen paa den nederste Linye/da finder du dine regnependinge liggendis/som den anden Regnebenck vduiser. Tag nu op aff den anden Linye/ fire regnependinge / de gøre xl. Beholt dem i haanden eller leg dem bort / siden tag op en regnepending aff det Rum der nest vnder/den samme gør v. tag saa to pendinge aff den nederste Linye/da haffuer du lige optagit xlvij. gylden/ oc bliffuer igen liggendis liij. gylden / som du her seer i den tredie Regnebenck.

Den først Benck.	Den anden Benck.	Den tridye Regnebenck.
●		
	●	●
	●●●●	
	●	
	●●●●●	●●●

Den Ottinde Deel.

Denne deel lærer dig huorledis du ſkalt vdneffne alle Tal/ſom ligge paa/ oc emellon Linyerne.

Først du vdneffner Tallene ſom ligge paa oc emellom Linyerne/ da ſkaltu acte/ath du huer linye oc det neſte Rum offuenfaare henne / met deris Regnependings bemerkning ſom der paa oc emellom ligge tilſamen regne/oc ſaa tilſige ſkalt vdneffne/ſom denne Regnebenck her vnder forklarer. Der ſom de pendinge ligge paa den nederſte Linye/ oc en i det Rum der neſt offuenfaare/oc tre paa den anden Linye der neſt offuē/ oc end en i det Rum der neſt offuen/ denne ſum ſkal ſaaledis vdneffnis fireſindztiue oc ſiu/ du ſkalt icke ſige det er haltredſindztiue/trediue/fem oc tu.

Beſlu-

Beslutning paa denne Regne-
Bøgis første Part.

Lettelig Lærer du disse effterfølgende Species/ oc alt andet Regenskaff/ om du vilt grandgiffuelige ihukomme/ oc vel beholde disse forscreffne vnderuisninger oc Exempel/ oc stædsse øffue dig i dem den øffuelse gør dig i meer oc meer kaanstelig.

Heer begyndis denne Regnebogs anden Deel.

HEr vdi vil ieg forklare/ de besynderlige Species oc Regle som hør til denne artige Regnskaffs kaanst/ med Regnependingene paa Linyerne oc imellom Linyerne.

J denne Bogis anden Deel vil ieg saa megit som behoff gøris paa Linyerne/oc de forscreffne/Algoristiske Species forklare oc met deris rette brug oc Exempel saa megit som mig mueligt er vnderuise/først ville vi handle / om Tellelse/som kallis paa latine Numeratio.

Numeratio.

Denne første Species kaldis paa latine Numeratio / oc siges paa vaart maal/ ath Telle oc samme Tal er inted andet/end en kaanstelig/ nederlegning/ met Regnependingene / paa Linyerne/ oc i deris Rum/oc siden samme Regnependinge/som saa ære neder lagde / retteli ge effter samme Linyers bemerkelse/ kende oc vdneffne.

Huor faare denne kaanst er paa funden.

Denn Species oc kaanst Telle oc Regne/ er gaffnelig alle Fogeder Køb-mend/Scriffuere/Embedzmend / Borgere oc Bomend/til deris daglige handel/Embede/oc befalninger/oc dem som Menighedz nytte oc gaffn skule faare staa/ Som ære besynderlige Burgemester oc Raad / oc andre som saadanne høye befalninger haffue til hielp oc bistand paa funden.

Huad it Tal er.

Du

Du skalt vide ath it Tal/ er en ting/ huilkit aff meer end aff en eniste ting tilhobe settis/ som du heer seer ij. det er tu/ her vdaff forstaar du ath j. er inted Tal/ Men er en begyndelse oc fundamente til alle andre Tal. Nar du setter it togange tilsammen eller hoss huer andit sum her ij. da bliffuer der it tal vdaff/ som man kan telle/ oc kallis tu/ Lige maade nar iij. samen settis/ da er det it Tal som gør iij./ dissligist iiij. gør fire/ oc aff slig mangeheds tilsamē settelse/ voxer oc formeris alle andre Tal vsielige.

Aff trende adskillige som ere i Tallene/ oc huorledis de neffnis.

Den første adskillighed i Tallene ær/ at huert Tal/ som besluter i sig selff mindre en ti/ kallis paa latine Digitus oc scriffuis saaledis j. ij. iij. iiij. v. vj vij. viij. ix. oc intid der vdoffuer.

Den anden kallis articulus.

Den anden Tals adskillighed/er huert tal som besluter i sig lige x. huerken meer eller mindre. Som er x. xx. xxx. xl. eller l. etc. Heer vdinnen forstaas oc C. M. oc deris lige/huilke alle kallis paa latine Articulus.

Den Tredye kallis compositus.

Den Tredie tals adskillighed/er dette Tal/huilkit sammensettis aff disse forscreffne tuende Tal/Som er xj. xij. xiij. xiiij. eller xv. oc heer vdinnen forstaas oc cxxj. cxxij. etc. oc alle andre saadanne Tal/huilke paa latine kaldis Numerus Compositus/det er paa danske it samenset Tal.

Disse Naffn eller adskillighed vdi dette Tal/haffuer ieg gerne obenbarit thi det gørs storlige behoff ad vide/besynderlige naar du skalt Lære det subtilige Regnskaff/Som kallis/en gang it/som du her effter faar ad see i den Pythagoriske Taffle/nar han kommer.

Additio.

Additio.

ADditio kallis / tilsammenleggelse oc er den anden Species/oc bemerker intid andet/end ad legge/to / tre / eller flere/ Summe tilsammen i en Sum / paa det ath man kan see huad samme til samen lagde / Summe eller Tal gøre i en Sum. Exempel. Læg ix. til viij. det gør xvij. Oc skal til saadan samenlegning stedse brugis tuende tal / det ene til huilkid man vil tillægge / det andet som skal tilleggis.

Du skalt oc vide / ath du altid vdi saadan sammenlegning/oc naar du nogit begynder ath Regne paa din Regnebenck/da skalt du stedse gaa op ath met samme Regenskaff/oc skalt i saadã summering eller samenlegning / huert Tal effter Linyernis oc mellom Rumers/bemerkelse paa Regnebencken nederleggis Lige som i deris egin bemerkelse oc for dem selff / Laa der nogle andre Tal før/ paa linyerne/eller emellom/ dem lad ligge saa for dem selff/intil alle Tal bliffue

ned

ned lagde/ oc ſamenkomme / da kant du ſee huor mange de bliffue til hobe/oc der haffuer du Summam paa alle ſamme lagde ſumme. J denne ſumering ſkalt du beſynderlige acte / det ſom bliffuer lært vdi den ſiette deel/ her førre. Ath du icke ſkalt lade ligge fem Regnependinge paa en Linye/eller to Regnependinge i nogit mellom Rum.

Exempel paa ſaadan ſa- menlegning.

Jeg haffuer xlij. gylden / oc legger der til xxvj. gylden/nu ville ieg gerne vide huor mange gylden det vaare i en Sum. Saa legger ieg førſt iiij. Regnependinge i den førſte Regnebenck paa den anden linye/de gøre xl. Siden legger ieg to Regnependinge paa den neſte linye/det gør tilſammen xlij. denne Sum lader ieg ligge / derneſt legger ieg atter paa den anden linye to Regnependinge/ de gøre xx. Oc legger ſaa een pending i det Rum der neſt vnder / oc den gør v. oc ſiden en pending paa den nederſte li-

nie/

nye/dette gør alt i en Sum lxviij. da lig-
ger det som du seer i denne første Regne-
benck. Tag nu Regnependinge op aff
den anden linye/oc leg en Regnepending
i det Rum der nest offuenfaare/i den an-
den Regnebenck. Læg saa de xviij. der
til/aff den første Regnebenck / da ligger
det som denne anden Regnebenck vdui-
ser.

Det hender sig offte/ ath i saadant
Regenskafft oc summering/ kōmer man
ge slaus Mynt / adskillige Vecter oc
Maader for handen / Til dess behoff/
skalt du huer slaus Mynt / øuerst i huer
Regnebenck / besynderlig naffn giffue.
Som dette Exempel dig lærer.

Exem-

Exempel.

Jeg haffuer vdgiffuit xx. Marck xv. ß. ij. huid ix. pendinge. Nu ville ieg gerne vide huor meget dette gør i en Sum. Nu ſkalt du ſkicke oc ordinere/din Regnebenck met nogle adſkillige tuer ſtrig oc Rum/effter myntens leylighed/ oc leg ſiden din Sum/huer i ſit Rum oc vnder ſine titel paa linyerne oc emellom Rumene/da er det ret ſkiket/oc ligger ſaa ſom denne efterfølgende Figure vdviſer.

1 Benck.	2 Benck.	3 Benck.	4 Benck
Marck	ß	alb.	₰

Nu ville ieg gerne reducere oc forandle denne forſcreffne Mynt i ſit høyſte verd/ ſaa ath ieg det lettiſt oc beſt kunde vdneffne oc ſcriffue/Nu tager ieg op aff den fierde Regnebenck viij. pendinge/

dinge / oc legger derfaar nid igen i den tredye Benck ij. huide/de to huide er viij. pendinge der nest tager ieg op iij huide/ aff den tredye Benck / oc legger nid igen i den anden Benck j. ß. Siden tager ieg op xvj. ß. aff den anden Benck oc legger derfor nid igen i den første Beuck j. mar. da løber denne forscreffne Sũ i sin høyste bemerkelse xxj. marck / j. alb. j. pending/Oc ligger paa linyerne som du her seer.

1 Benck.	2 Benck.	3 Benck.	4 Benck
Marck.	ß	alb.	₰
●●			
●		●	●

Saaledis skalt du skicke oc holde dig i al anden Mynt/Vect oc Maader / met din summering/da bruger du dẽne Species rettelige.

It andet Exempel.

Item ieg haffuer vdgiffuit nogle pendin-

pendinge/som her efterfølger.
Item for en Hest xx. gylden.
Item for en Oxse xvj. marck.
Item for iij. Ges xxij. ß. ix. ₰.
Item for Nøde pølser ix. ß.
Item for j. fed Suin iij. marck.
Item for sort Engelst x. gylden.
Item for Voex vj. ß.
Item for Valnøder ij. mar. vj. ß. iiij. ₰
Item for Lærit xij. marck v. ß.

Læg nu dette Registers Regenskaff paa Linyerne/ oc i deris skillerum huert Tal oc Mynt/vnder sin Titel ock naffn/ gylden vnder gylden/marck vnder mar. ß. vnder ß. ₰. vnder ₰. Oc ligger paa din Regnebenck som denne vnderscreff-ne Figure vduiser.

1 Benck.	2 Benck.	3 Benck.	4 Benck
Gylden.	Marck.	ß	₰

Resoluere eller tag op aff den siste Benck eller fierde Benck xij. ℞. oc læg derfaare nid igen i den Tredye Benck / som er betegnit met ß. en Regnepending paa den nederste linye/den gør j. ß. tag siden xlviij.ß.op aff den tredye Benck/oc læg derfor nid igen i den anden Regnebenck / som er betegnid met marck tag atter op igen aff den anden Regnebenck xxxv marck / oc leg nid igen i den første Benck som betegnit er met gl. xiiij. gyldene da haffuer du ret handlit din sag / oc ligger paa din Regnebenck som heer efftersølger.

1 Benck.	2 Benck.	3 Benck.	4 Benck
Gylden.	Marck.	ß	℞
●●●●			
●●●●	●	●	●

Vilt du forsøge om du haffuer rettelige Sũmerit/eller nederlagt dit Regen-

 skaff/

skaff/ Da tag samme dit niderlagde Regenskaff op igen / effter den maade som det først bleff nederlagt. Er det da lige ope/saa ath inted bliffuer liggindis igen/da haffuer du ret summerid. Men bliffuer noget igen liggindis / da er det icke ret / Da skalt du begynde paa nyt igen/see vel til ath du bær dig ret ath/da kan du inted faare vild / oc er nu paa denne gang nock sagt aff denne Species/Additio/ eller sammenlegning.

Subtractio.

SVbtrahere aff ath drage/ er den tredye Species/ oc er en borttagelse / it eller flere smaa tal fra it større. Saa ad man kan see oc vide huad igen bliffuer aff samme store tal nar de smaa ere bort tagne.

Item man skal stedse affdrage it lidet Tal fraa it stort/ eller lige fraa lige / di et stort tal/ kan icke vddragis fra det som mindre ær.

Item i denne affdragelse/ gøris oc

tuende

tuende Tal behoff / det ene som skal aff-
dragis oc det andet aff huilkit man vil
affdrage.

Vilt du tage it Tal fra det andet / da
læg det største Tal / nid paa dine Linyer
oc Rum / oc drag saa det mindre tal fra
det større / oc kant du det icke bequeme-
lige bekomme / da brug den vnderuisning
som dig er lært i den siuende Deel / her
faare.

Herr paa merk dette
Exempel.

Jeg vil bortage cccc. fra M. da leg-
ger ieg en Regnepending / paa den fier-
de Linye i den første Regnebenck / som
du seer i denne efterfølgende Figure / oc i
det ieg icke kan tage cccc. fra den ene
Regnepending / da tager ieg samme M.
op / oc legger derfaare nid igen to Reg-
nependinge / i det Rum der nest vnder i
den anden Regnebenck. Der nest tager
ieg op igen en aff de to pendinge oc leg-
ger derfaare paa dē tredye Regnebenck
paa dē tredye Linye v. Regnependinge /

Siden tager ieg fra samme D. cccc. oc det ære de fire hundride gyldene som skulle afftagis/oc siden bliffuer igen liggendis en Regnepending i det Rum nest offuen den tredye linye/oc en paa den tredye linye/ oc de to bemerker DC. oc legger som du seer i denne Figur etc.

4

1 Bēck.	2 Benck	3 Benck.	4. Benck
Gyld.	Gyld.	Gyld.	Gyld.
●			
	●●		●
		●●●●●	●

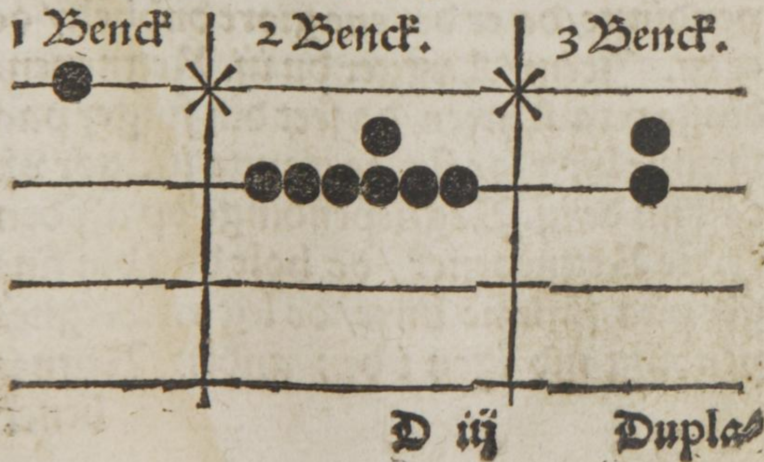
Vilt du forsøge om du haffuer rettelig baarit dig ath / da tag det Tal / som du haffuer optagid/som er cccc.oc legge det nid igen/komer der lige M.igen som før/ da haffuer du ret hãdlit din sag/ sker det oc icke/da er det icke ret / da skalt du leg-

ge

ge dine M. nid igen / oc begynt ſom før
bær du dig reth ath/da far du icke vild.

End it Exempel / oc
er lættere.

Læg en Regnepending paa den fier-de linye/ i den førſte Benck / den gør M. tag ſamme Regnepending op igen / oc læg derfor nid igen i den anden Benck/ i det tredye Rum en Regnepending/den ſamme gør D. læg ſtrax der neſt vnder paa den tredye linye i ſamme Benck fem Regnependinge / de gøre oc D. tag nu fra diſſe ſiſte fem Regnependinge fiere / det er nu de cccc. ſom ſkulle bort tagis/ oc ligger ſom denne Figur vduiſer.

Duplatio.

DVbbelt at gøre/er den fierde Species/oc er at sammen lægge it Tal to gange/oc der vdaffkende/huad sammen tu Tal gør i en Sum.

Regel.

Vilt du dobbelt gøre eller duplere nogit Tal/da læg samme Tal i den første Regnebenck/paa linyerne/oc i Rūmene/effter summens leylighed. Set saa din venstre finger paa den øffuerste linye/som dine Regnependinge paa ligge/oc skal sige tøsser it er tu/tag saa den første pending op/aff den første Regnebenck/oc læg nid igen paa den samme linye i den anden Regnebenck to Regnependinge/da er det ene giort dubbelt/oc er tu. Item/Lægger du iij. Regnependinge paa Linyen/da seet din finger paa samme linye/oc sig/to gange iij. gør vj. tag nu de iij. Regnependinge op aff den første Regnebenck/oc holt dog din finger paa samme linye/oc leg en Regnepending nid igen i den anden Regne-

benck

benck i det Rum offuen for din finger/ oc læg en paa den linye der nest vnder/ det er den linye som din finger staar paa/ oc da gøre de to Regnependinge vj. oc saa ære de iij. giorde dubbelt. Jtem/Læg ger oc nogin Regnepending emellom li- nyerne/da tag hannū op/oc leg en Reg- nepending paa den linye der nest offuen- faare/da er den samme oc dubbelt giort/ oc merker it helt. Jlige maade holt dig med alle Tal/som ligge paa eller emel- lom linyerne.

Exempel paa disse Regle.

Jeg ville gerne vide/huor megit tø ss- ner lx. vaare / da lægger ieg i den første Benck i det andet Rum en Regnepen- ding/den samme gør l. oc ieg legger en Regnepending paa linyen der nest vn- der i samme Benck/oc den gør x. Nu gø- re disse to pendinge i en Sū lx. nu setter ieg min finger paa den tredye linye / oc siger it halt/oc it halt der til/gøre it helt/ oc tager saa den Regnepending op /som

legger i det Rum vnder min finger / oc legger derfor nid igen en Regnepending paa den tredye linye / i den anden Regnebenck / oc den gør hundrede. Siden tager ieg den anden Regnepending op / som ligger paa den anden Linye / oc siger it oc it der til gør tu / oc lægger to Regnependinge / nid igen i den anden Benck / de samme gøre xx. oc gøre disse tuenne Tal paa den tredye oc anden linye cxx.

Du maat oc sette din finger paa den anden Linye / oc sige to gange sex gør xij. tag saa baade pendingen op / oc læg xij. nid igen i den anden Benck / nar du tager fingerin bort / da gør det cxx. oc det er tøsseuer lx. oc ligger som denne Figure vduiser.

Mediatio den Femte Species.

MEdiere/ det er ath gøre it Tal helten mindre end det er/ naar du vilt nogit mediere/ da sæt din finger paa den linye som samme Tal ligger/ oc tag der op/ oc læg helten saa megit ind igen/ i den anden Regnebenck/ paa samme Linye oc Rum der nest vnder. Du skalt i alle maade/ holde dig her tuert i mod/ som her offuen er lært/ om duplere.

Exempel.

Jeg ville gerne vide/ huor megit helten vaare aff lx. da legger ieg disse lx. i den første Regnebenck i det andet Rum oc paa den anden Linye/ oc setter saa min finger paa den samme anden linye/ oc siger/ helten aff vj. er iij. oc tager saa de sex op/ oc legger nid igen i den anden Regnebenck/ paa den anden linye iij. Regnependinge/ de iij. pendinge gør xxx. oc det er lige helten aff lx. oc lige som du her seer.

 1 Benck.

Multiplicatio.

MAngfoldig ad gøre/kaldis paa latine Multiplicatio/oc er den Siette Species/oc er ath mangfolde it Tal igennũ met it andet.

Før ieg Lerer/huorledis man ſkal multiplicere paa Linyerne/vil ieg dig vnderuiſe / denne Tafflis indeholdning/ met ſine Lære / oc Regle. Som kallis aff mange/den Pytagoriſke Taffle.

Deune Pytagoriſke Taffle/ lærer dig alt Tal / ſom er vnder ti (Som kallis paa latine digitus) ath multiplicere met it andet ſaadant Tal ſom oc er vnder ti.

Den

Den Pytagoriske Taffle.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

Først skalt du vide / ath det Tal i den
første oc offuerste linye / som er betegnit
met disse tuende Bogstaffue a. c. dislig-
gest oc den første linye mod den venstre
haand / som er tegnit met a. b. Ere be-
gyndelse oc fundamente til alle andre /
som ære screffne i denne Pytagoriske taff
le / di 4. 6. 8. fødis aff dette Tal 2. oc 6.
9. 12.

9.12.16.etc. haffue deris begyndelse aff oc dette Tal 3. / oc alle andre tal / haffue i slig maade deris begyndelse oc fundamente aff de tuende Tal / som ære betegnede / met de Bogstaffue a. c. oc a. b.

Denne Tafflis rette Forstand.

Vilt du vide / huorledis it Tal multipliceris formedelst it andet Tal / da gak i den linye mod dē venstre haand / som a. b. ære tegnede for / oc søg i samme linye / fra øffuerst / oc alt nid ath / til du kommer til det Tal huilket du vilt multiplicere / oc merk samme tal vel / oc gak siden i den øffuerste linye / som er tegnit met a. c. oc tag it tal igennum huilket du vilt multiplicere / gak saa fra samme Tal ret nid ath / til du kommer imod det første Tal / som du vilt multiplicere / oc holt der stille / Det Tal som du da finder i det fierde hiørnede Rum / er den rette Sum paa de tu Tal / som er kommet aff samme tuende tals multiplicering.

Ath

Ath du kant dette diſſbedre forſtaa/ merk dette Exempel.

Vilt du nu vide/aff denne Pytagoriſke Taffle/ huor meget ſex gange ſiu gøre da leed / i den linye / mod den venſtre haand ſom er betegnit met a. b. (de ſex) ſiden leed i den offuerſte linye/ſom er tegnit met a. c. der de ſiu ſtaa / gak ſaa lige nid fra de ſiu/til du kommer lige emod de ſex/i det ſamme firekante Rum finder du tu oc føretiue / oc er den rette Sum paa ſamme tu Tals multiplicering / Saaledis kant du alle Tal/ſom er vnder ti / oc kallis paa latine Digitus / met andre Tal ſom oc ære vnder ti/ſom kallis oc Digitus mangfollede oc multiplicere.

Heer ſkalt du ihukõme de try adſkilligheder i Tallene / huilket du haffuer hørt i den Species Numeratio.

Digitus.

It Tal ſom kallis Digitus/ ath multiplicere aff den Pytagoriſke Taffle met it andet Tal ſom gaar lige op met ti / oc

kallis

kallis paa latine Articulus som er 10. 20. 30. 40. 50. etc. Her met skalt du lige bære dig ath / som du haffuer hørt her offuen til. Men du skalt sette op til samme Tal/ som er kommet aff din multiplicering/ denne ziffer 0. mod den høgre haand.

Exempel.

Nogin ville gerne vide. huor megit 6. gange 70. vaare i en Sum/da led i den Pytagoriske taffle/huor megit 6. gange 7. gøre da finder du 42. sæt nu her til mod den høgre haand/it 0. da staar det saaledis 420. oc bemercker fire hundrid oc tiue/saa megit gør 6. gange 70.

Disligist 2. gange 60. led i forscreffne Taffle 2. gange 6. det er 12. scriff dem for dig. oc seet atter it 0. der op til mod den høyre haand / da staar de saaledis 120. oc gør it hundrid oc tiue / dette er to gange 60. oc er saa ret.

Udi slig maade kant du Multiplicere alle Tal/som ære vnder ti/met it andet Tal/som ender sig lige i ti.

It Tal som haffuer sit Regenskaff

lige

lige i ti/kant du oc Multiplicere med it andet sligt Tal/ som sig oc ender lige i ti/ oc kallis Articulus/ som før er lært/ dog ath du skalt sætte op til det Tal/som er kommet/ aff din multiplicering/mod den høyre haand to nuller o. o.

Item/ieg ville gerne vide/huor megit 20. gange 20. vaare/nu leder ieg i den Pytagorische taffle/ huor megit 2. gange 2. gør. Oc finder 4. dem scriffuer ieg for mig/saa ledis 4. oc setter saa di Figurer eller oo. der op til mod den høyre haand. Oc staar som du her seer 400. oc er fire hundrit/saa megit gor 20. gange 20.

Alle Tal som bliffue samen sette aff disse tu forscreffne tal/ det ene Digitus som ender sig vnder ti/det andet Articulus som ender sig lige i ti. Oc kaldis paa latin numerus compositus som er 11. 12. 13. 14. 15. etc. Dissligest/ 21. 22. 23. 24. etc. 31. 32. 33. Slig Tal ath multiplicere som haffue adskillige Regle oc skelsmøsse. Er i det første/ slig vnge peblinge oc legfolck fortunge / Men denne som

kunde

kunde Ziffer talnet lættere/ Nar ieg vil vide/huorledis 6. lade sig Multiplicere igennem 32. da skal ieg først disse 6. igen nem huert Tal/som ær begrebne i disse 32. multiplicere saaledis/først 6. med 2. oc siden 6. met 3. sig 6. gange 2. gør 12 disse tu scriffuer ieg lige for mig/oc det ene beholder ieg i sindē/eller ihukōmelse/ eller tegner det nogit fra de tu for sig selff. Der nest siger ieg 6. gange 3. gør 18. oc legger saa det ene/som ieg beholt i sindet der til/da gør det 19. disse 19 setter ieg op til de 2. mod den venstre haand/ oc er 192. Saa megit gør 6. gange 32. i den Sum/oc er saa ret multiplicerit.

Ydermere her om ath scriffue vil ieg icke paa denne tid indføre. Men naar ieg kommer til ziffer Tallid/da vil ieg det videre forklare/Som du met Gudz hielp da skalt faa ath høre/Oc vil nu det kortiste ieg kan vnderuise/huorledis saa⸗ danne sammenlagde Tal skall multipli⸗ ceris/paa linyerne i deris Rum.

Merk

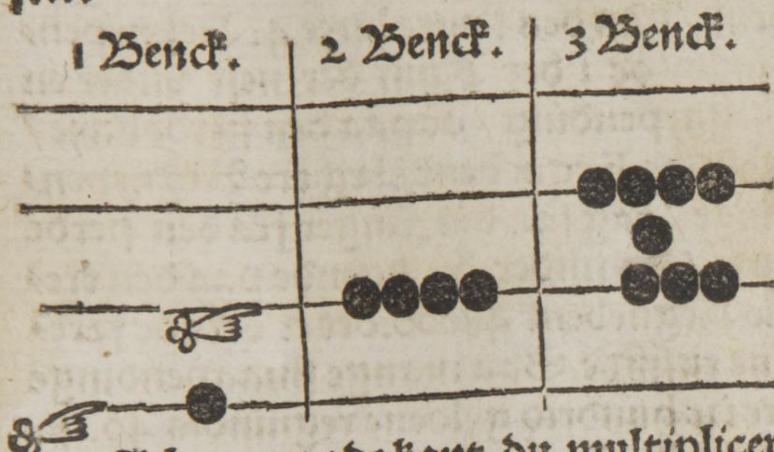
Merk denne Exempel.

Nar en Regnepending eller flere/eller oc it Tal/ligger i den første Regnebenck paa Linyerne oc deris Rum som skal multipliceris. Set din venstre Finger/ effter dē almindige tredye linyes bemerkelse op ath/ oc tag saa dē øffuerste Regnepending først op/ oc læg derforre ned igen i den anden Benck/paa sine Linyer oc Rum/det ganske Tal / met huilkit du vilt Multiplicere/effter din venstre fingers bemerkelse / det gør saa tit/intil alle Regnependinge aff den første Regnebenck ere alle optagne/ oc multiplicerede. Gøris nu ydermere behoff / saa ath den Sum som ligger i den anden Regnebenck / skal end videre Multipliceris da gør som nu er lært/indtil det ganske Tal bliffuer Multiplicerit ret op tagit skickit oc lagt/huert i sin Regnebenck paa sin Linye oc Rum.

Ath du kant dette disbedre forstaa/merk dette Exempel.

Vilt du vide/huor mange smaapen-dinge der er i en gylden/ gyldenē regnen / dis for 40. ß. da læg en Regnepending / paa den nederste linye / i den første Reg-nebenk/den samme gør en gylden. Sæt saa din venstre finger/paa samme linye/ oc sig en gylden haffuer 40. ß. tag saa op den regnepending/aff det første Rum oc første linye / læg saa nid igen i den an-den Regnebenk / paa den anden Linye 4. regnependinge / de samme 4. bemerke eller gøre da 40. oc er føretiue ß. disse 40. ß. skalt du gøre met 12. til smaapen-dinge/ 12. smaapendinge / gøre 1. ß. Set nu din finger paa den anden linye/ oc sig 4. gange 12. er 28. tag saa / de fire pen-dinge op aff den anden Regnebenk / oc lad Fingerin staa paa den samme linye/ oc læg saa nid igen i den tredie Regne-benk / paa den tredie Linye 4. regnepen-dinge. Oc i det Rum der nest vnder en regnepending/ Oc paa den anden linye / der nest vnder 3. regnependinge. Oc gøre nu disse regnependinge/ som ere nid lag-de i en Sum 480. pendinge. Det er fire hundri-

hundride oc firesindztiue pendinge. Saa mange pendinge ære i en gylden / Oc leger paa linyerne som denne figur vduister.

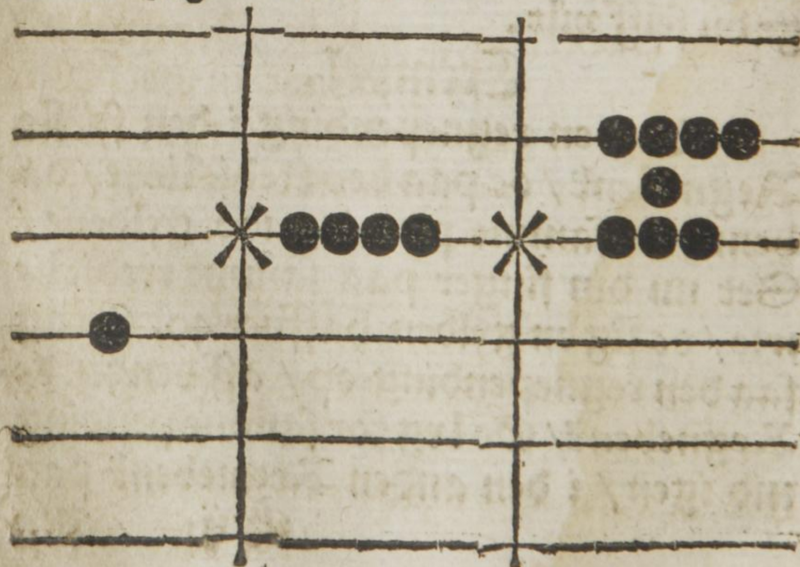

J lege maade kant du multiplicere 10. gylden / 100. gyldene eller huor mange du selff vilt.

Exempel.

Læg en regnepending i den første Regnebenk / oc paa den tredie linye / da bemerker samme pending 100. gyldene / Set nu din finger paa samme tredie linye / oc sig en gylden haffuer 40. ß. tag saa den regnepending op / aff den fierde Regnebenk / Oc læg for samme pending nid igen / i den anden Regnebenk paa

den fierde linye 4. Regnependinge / flyt nu Fingerin op paa den fierde linye. Oc sig 4. gange 12. er 48 / tag saa de 4. bort aff / oc læg ned igen i den tredie Regnebenk / paa den femte linye 4. Regnependinge / oc i det Rum der nest vnder en Regnepending / oc paa den fierde linye / i samme Regnebenk / læg tre Regnependinge / tag saa din Finger fra den fierde linye / da finder du ligende paa den tredie Regnebenk 48000. det er otte oc føretiue tusinde. Saa mange smaapendinge ære i it hundrid gyldene regnindis 40. ß. i en gylden oc 12. pendinge i en ß. som denne Figure lærer.

Saaledis kant du alle hande Mynt/ sommære Rosenaabele/ Hynricus Naabele / Portegaleser / dubbelte Ducater / eller andet slaus Guld i huor dant det er. Reducere oc foruandle i anden smaa Mynt.

Oc i samme maade kant du foruandle/ allehande Vecter/ Shippund i Lispund/ Lispund i markpund/ Markpund i lodt / lodt i quintin/ quintin i pendinge Vect/ Pendinge Vect i heller vect/ Disse tuende Vecter / pendinge Vect oc heller Vect bliffue icke almnidelige brugit / vdē i Guld oc sølffs regnskaff / Dislegest huor mange/ dage/ Time/ oc Minuter i it helt Aar ere huor mange Støffueker / Patter oc halffuepatter i en heel Amme / oc andet huad dig saa faare kommer/ kant du saa foruandle/ mangfoldig gøre oc resoluere.

It andet Exempel.

Jtem/ en Kremere haffuer købt for en gydlen Knappenaale / oc skal giffue for 25. Knappenaalle en pending. Nu

 spør

spør ieg huor mange knappenaale han skal haffue for den ene gylden. Vilt du dette oc saadant andet vide / da Resolvere den gylden i ß. oc gør siden de ß. met 12. til smaa pendinge / oc Multiplicere siden/samme smaa pending / met de 25. som hand køber for en pending / da finder du i dit regenskaff / at du faar for samme gylden 12000. knappenaale / ad du kant det/diss bedre forstaa. Leg samme gylden i den første Regnebenk / oc paa den første linye / oc sæt saa din venstre finger paa samme linye. Oc sig en gylden haffuer 40. ß. tag nu den samme regnepending op aff den første Regnebenk/oc leg 4. regne/pendinge ned igen/ i den anden Regnebenk paa den anden linye/de gøre da 40. ß. Set nu din Finger paa den linye/ som de 4. pendinge legge. Oc sig 4. ß gøre 48. pendinge / tag saa de 4. pendinge op / oc leg der faare ned igen i den tredie Regnebenk/ oc paa den tredie linye/ 4. Regnependinge /oc i det samme Rum der nest vnder en pending / oc 3. Regnependinge / paa den linye der

nest

neſt vnder. Oc da bemerke ſamme regne
pendinge / ſom legge i den tredie Regne-
benk 400. oc 80. ſmaapendinge / Tag nu
de fire regnependinge op / aff den tredie
Regnebenk / oc aff den tredie linye. Oc
lad din Finger ſtaa paa ſamme linye /
Oc ſig 4. gange 25. gør it hundrid / oc
det ere de 25. knappenaale ſom købis for
den ene pending / oc læg ſaa nid en regne
pending / i den fierde Regnebenk paa
den femte linye / tag oc i lege maade aff
den tredie Regnebenk den pending ſom
ligger vnder den tredie linye / oc de 3. pen
dinge der neſt vnder / paa den anden li-
nye. Set ſaa din Finger paa ſamme li-
nye / oc ſig 8. gange 25. gør 200. Oc læg
ſaa nid igen / i den fierde Regnebenk paa
den fierde linye 2. Regnependinge / naar
det er giort / da tag din Finger bort / da
finder du i den fierde Regnebenk paa den
femte Linye en Regnepending / oc paa
den linye der neſt vnder to regnependin-
ge / oc det gør i en Sum 12000. ſaa man-
ge knappenaale ſkalt du haffue for den
ene gyldē / oc legge paa din Regnebenk /

ſom denne Figure vduiſer.

1 Benck Gyld.	2 Bēck. ß	3 Bēck ₰	4 Benck. Knappen.

Effter denne vnderuiſning kant du nu ſaadanne Exempel wſigelige vid dig ſelff betenke/ regne/ oc gøre.

Den ſiuende ſpecies
Diuiſio.

Ath dele eller ath diuidere/er/ath dele it ſtort Tal i ſaa mange adſkillighed / ſom det Tal haffuer enighed i ſig ſelff. Oc kaldis denne Regneſchaffs ſiuende Species/ her paa merk denne Regel.

Nar it tal leger paa linyerne / ſom ſkal

skal delis/da sæt din venstre Finger/paa
den ouerste Linye / oc act / om du kant /
der tage det Tal gennem/ huilket du vilt
aff dele/kant du det samme der icke faa /
da gak nid met din Finger paa den linye
der nest vnder/det brug saa lenge/ind til
du det Tal/igennem huilkit du vilt dele /
kant tage / Tag saa samme Tal op/ saa
offte som du kant / oc læg saa huer gang
en regnepending / nid igen hoss din
Finger. Det brug saa lenge/ind til du det
Tal igennem huilkit du vilt / icke mere
kant bortage/ huad da bliffuer igen leg-
gindis / hoss Fingerin / det er det Tals
rette del / effter di ad man icke kan tage
it stort Tal/ fra det som mindre er / Der
det sig saa hende / ad it Tal komme deg
faare / i din deling / huilkit du icke kun-
de tage fra it andet / da sønder bryd det
Tal/huilkit du vilt dele / i sine rette brød
oc dele/er det gyldene/da gør dem til ß./
ß. til pendinge / Ammer til støffueker /
Støueker til patter / Aar til Vger / V-
ger til Dage / Dage til Timer/ Timer til
Minutter / Shippund til Lispund/ Lis-

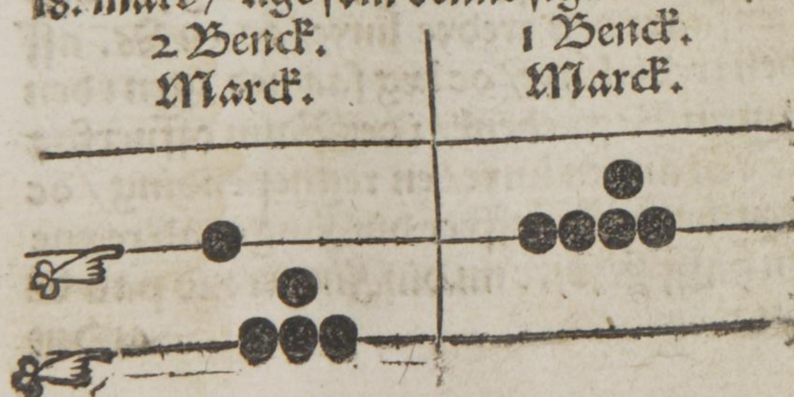
 pund

pund til markpũd/ Markpũd til Fierdin
ger / Fierdinger til lodt/ lodt til quintin
etc. effter din leylighed oc som behoff gø
ris / her skalt du merke / ad den Regne-
benk / som vor den første i din Multipli-
cering. Skal nu i denne din diuidering
eller aff deling vere de fiste.

Exempla paa ath Diuidere.

Item 5. Kiøbsuenne skulle dele dem
emellom 90. mark/ Nu ville ieg gerne vi-
de huor mange mark / huer skal haffue /
Læg nid i den Regnebenk mod den hø-
gre haand / i det Rum nest offuen den
anden Linye/ en regnepending/ oc læg fi-
re pendinge i samme Regnebenk / paa
den anden Linye / Oc det gør i en Sum
90. Set nu din Finger paa den anden li-
nye / oc tag fra de 90. 5. saa tit som du
kant / oc læg for huer pending en regne-
pending/ nid igen/ effter din Fingers be-
merkelse/ mod den venstre haand/ Naar
din finger staar paa den anden linye/ Da
sig en gang 5. er 5. det samme giffuer
mig en gang. Tag saa den Regnepen-
ding

ding/ op aff den første Regnebenk / som
legger offuen faare den anden linye / oc
leg derfaare nid igen en regnepending / i
den anden Regnebenk / oc paa den an-
den linye/lad din Finger staa/oc sig/hel-
ten aff 5. er $2\frac{1}{2}$. Tag saa 3. regnependin-
ge op aff den første Regnebenk / oc aff
den anden linye / oc lægi regnepending
nid igen i samme Regnebenk/ i det første
Rum/da haffuer du borttagit $2\frac{1}{2}$.leg nu
derfaare nid igen i den anden Regne-
benk/oc i det første Rum en pending.
Set nu din finger paa den vnderste li-
nye/oc sig 3. gange 5. gør 15. Oc læg for-
dem nid igen i den anden Benk / paa den
første linye 3. regnependinge / da finder
du i sandhed / ath huer aff disse 5. køb-
suenne skal haffue/ vdaff disse 90. mark/
18. mark / lige som denne figure vduiser.

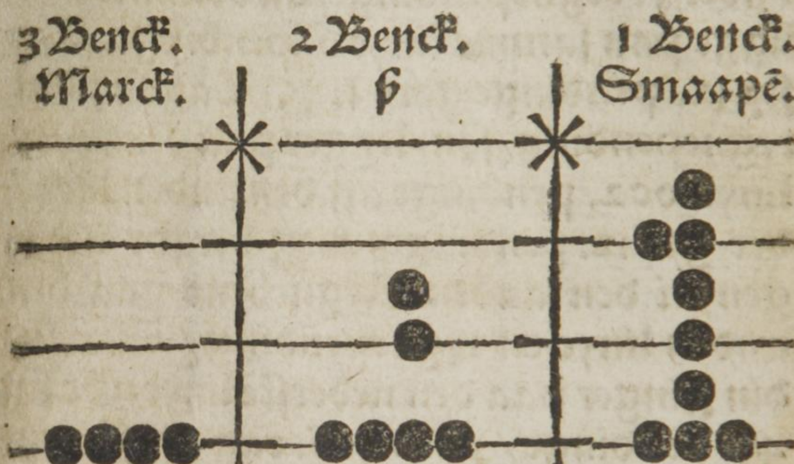

It andet Exempel.

Item / ieg ville gerne vide 768. smaapendinge / huor mange mark de gøre / Læg ned i den Regnebenk / mod den høgre haand en regnepending / i det Rum nest offuen den tredie linye / leg saa 2. pendinge / paa den tredie linye / læg en pending i det Rum der nest vnder / oc en pending paa den anden Linye / Oc atter en pending i det Rum der nest vnder. Oc saa 3. pendinge paa den vnderste linye / da bemerke alle disse regnependinge / som ligge i denne Regnebenk mod den høgre haand / i en Sum 768. smaapendinge / dem Resoluere som efterfølger. Set din venstre Finger paa den tredie linye / Oc sig 6. ℳ. er en halff ℔. tag saa den regnepending / som legger offuenfaare den tredye linye / oc en ℳ. aff den tredie linye / oc læg saa ned igen i den anden Regnebenk / i det Rum offuerfaare den anden linye / en regnepending / oc den bemerker effter din Finger ad regne en halff ℔. flytt nu din Finger nid paa dē

anden linye/oc holt ſtille tag nu den reg⸗
nepending / ſom legger offuenſaare den
anden linye/ i den førſte Regnebenk/Oc
læg ſtrax nid igen paa den linye der neſt
vnder 5. regnependinge/da kommer ath
ligge paa ſamme linye 6. pendinge. Nu
ſig 12. pendinge gøre 1. ß. Tag ſaa den
regnepending/ſom legger paa den tredie
linye/oc 2. pendinge aff den anden linye/
det gør 12. pendinge/ Leg der for ned i⸗
gen/ i den anden Regnebenk paa den
anden linye en regnepending/ Saa ſæt
din Finger paa den nederſte linye/Oc ſig
48. pendinge/ gøre 4. ß. tag ſaa de reg⸗
nependinge alle op/ oc læg derfore ned i⸗
gen i den anden Regnebenk/ paa den
nerſte linye/ſom din Finger ſtaar/ 4.reg⸗
nependinge de gøre 4. ß. Tag nu op aff
den anden Regnebenk/den pending ſom
ligger neſt offuen dē anden linye / Oc leg
der for ned igen paa dē linye der neſt vn⸗
der 5. regnependinge. Nu ſig 64. ß. gø⸗
re 4. mark/tag ſaa de 64. op aff den an⸗
den Regnebenk/oc læg ned igen/ i den 3.
Benk/ paa den nederſte linye 4. regne⸗
pendin⸗

pendinge/de 4. regnependinge/ bemerke 4. mark / oc saa mange marck gøre de 768. smaapendinge. Oc ligger lige som du her seer.

Den ottende Species Som kaldis Progressio følger her effter.

PRogressio / er mange tal (effter huert andit/ enten de ære i lige eller uli-ge bemerkelse) ath telle / oc er den ot-tende Species/der findis oc tuende slaus Progression/ Den første kaldis Natura-lis/ som denne 1.2.3.4.5.6.7.8.9.10. Den anden kaldis sønder skaarē eller adskilt/ som

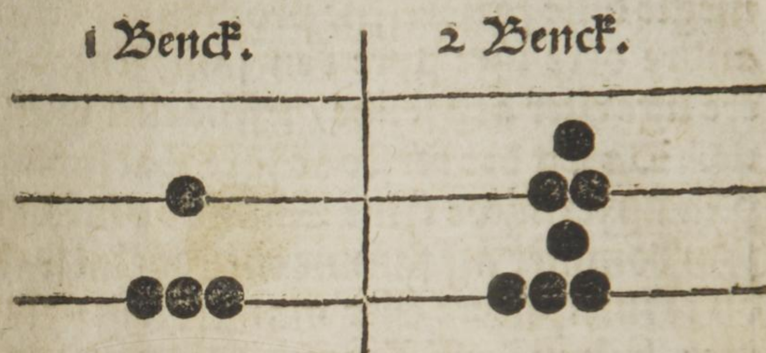
ſom denne 2.4.7.8.10.12.14.16.18.20. etc. Vilt du nu lettelig lære/ ath regne/ huor megit diſſe forſcreffne progreſſion / eller andre dere lige gøre i en ſum / enten de ere lige eller ath ſkilde / ieffne eller wieffne. Da leg det førſte oc ſiſte Tal ſamme paa linyerne/oc i ſine Rum/oc den Sum ſom kommer aff ſamme tuende Tal ſkalt du Multiplicere eller mangfoldig gøre/ met helten aff ſamme Progreſſionis ſted / huad da kommer aff ſamme Multiplicering/er den rette Sum paa alt det Tal ſom ſaa er opſcreffuit. Ath du kant dette diſbedre forſtaa/ merk dette Exempel / oc førſt aff den naturlige progreſſion/ ſom er.

Exempel.

Item / 1.2.3.4.5.6. 7. 8.9.10. 11.12. Læg nu det førſte ſom er i til det ſiſte ſom er 12. det gør 13. Diſſe 13. læg i førſte Regnebenk / oc Multiplicere dem met helten / aff ſamme progreſſionis ſtæd/ ſom er 6. oc læg ſamme multiplicerede Sum / i den anden Regnebenk / da

finder

finder du 78. oc ligger paa linyerne som du her seer.

En anden.

4.6.8 10.12.14.16.18.20. Læg det første til det siste/ det er / Læg 4. til 20. da gør det 24. Dem Multiplicere met helten aff samme progressions stæd / stæden er 9. i sig selff/helten aff 9. er $4\frac{1}{2}$. Naar du haffuer Multiplicerid disse 24. met $4\frac{1}{2}$ da faar du 108. Oc ligge som du her seer.

Exem

Exempel paa ſaadant ſønderbrødit.

3.6.9.12.15.18.21.24. Læg det førſte Tal nid i din Regnebenk ſom er 3. leg der til det ſiſte / ſom er 24. da faar du 27. Deſſe 27. Multiplicere/met helten aff ſamme progreſſions ſtæd / ſom er 4. da faar du 108. Oc er den rette Sum paa alle forſcreffne Tal / oc ligger ſom du her ſeer.

End it andit Exempel.

4.8.12.16.20.24.28.32.36. leg lige ſom til forn / det førſte oc ſiſte ſammen / da faar du 40. diſſe 40. Multiplicere/ met helten aff denne progreſſion ſtæd ſom er $4\frac{1}{2}$. da faar du 180. ſaa mange gøre diſſe forſcreffne Tal i en Sum / Oc ligge ſom her vnder ſtaar.

End it Exempel.

5. 10. 15. 20. 25. 30. 35. 40. 45. Læg som tilforn det første oc siste til sammen da faar du 60. det samme Multiplicere met helten aff samme stæd / som for er lært/ da faar du 275. Oc ligger som du her seer.

Vdi slig Maade kant du alle pro-gressiones / Oc Tal regne oc summere / som ære vdi lige offuertelgelse / enten de ære naturlige eller atskilde/ her met er nu nok lært/ huorledis saadanne progressio nes

nes ſkulle regnis oc leggis paa Linyerne.

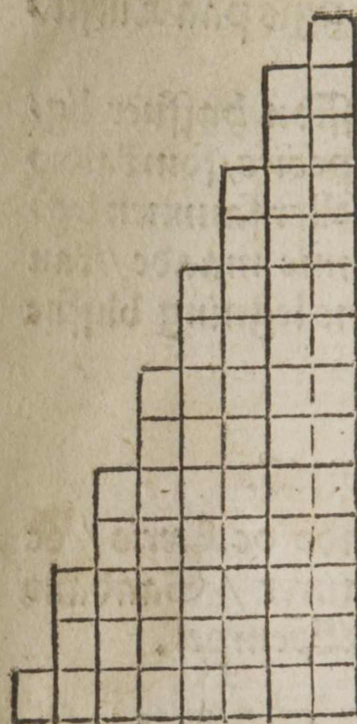
Merk ad Progreſſion haffuer ligning met den anden Species/ſom kaldis Addition/ ſummering eller ſammen legning/ Men i ſlig ſamme maade/ kan icke Addition oc ſamme legning bliffue kaldis Progreſſion.

Progreſſiones.

Progreſſiones kunde oc Læris/ oc giffuis tilkende vid Figurer / Saadant ad forſtaa merk dette Exempel.

Exempel.

Vilt du nu denne Progreſſions figur / ſom her effter følger eller diſſlige Regne / da leg det førſte Tal ſom er j til de ſiſte ſom er 8. da gør det 9. de ſamme 9. Multiplicere met helten aff denne Figuris ſtæd/ſom er 7. dat kommer 63. Saa mange ære diſſe fire hørnede Rum i denne Figur.

Det Førſte Tal er i.

Helten aff denne Figuris ſted er vij.

Det ſiſte Tal viij.

En anden Figur.

Denne effterfølgende Figure oc Progreſſion/oc hendis lige/ſkal Multipliceris / det mildelſte Tal i ſig ſelff det er 8. mit 8. da faar du 64. ſaa mange ære diſſe fier hiornede Rum.

Denne

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								

Jtem en Køber en Hest / den som er skoed met 32. søm / oc han skal giffue for det første søm / en smaapending for det andet to pendinge / for det 3. / 4. pendinge / for det 4 / 8. pendinge / for det 5 / 16. pendinge / for det 6. / 32. pendinge. Oc saa alt frã ath / det ene søm tøffeuer saa dyrt / som det andet / her spøris nu huad samme Hest vil kaaste gør 7456540. Daler / 5 ß / 1 marck / 3 pendinge / Oc staar i sin Figur / som her effter følger.

1
2
4
8
16
32
64
128
256
512
1024
2048
4096
8192
16384
32768
65536
131072
262144
524288
1048576
2097152
4194304
8388608
16777216
33554432
67108864
134217728
268435456
536870912
1073741824
2147483648
4294967296

Duplere nu det siste Tal/som er 2147483648. da faar du 4294967296. fra dette Tal skalt du tage it bort/da beholder du 4294967295. oc det er smaapendinge / gør disse smaapendinge met 12. til ß. som her effterfølger.

```
 1 1   1 2          .   .
1 6 2 1 1 4 1 4 1 3   (357913941 ß.
4 2 9 4 9 6 7 2 9 5    och der bliffuer
1 2 2 2 2 2 2 2 2 2    3. ₰.offuer.
  1 1 1 1 1 1 1 1
```

Gør nu alle disse ß. met 16. til mark gør.

```
  1 1
  1 2 5 6 3 1 1          .   .
1 3 5 1 5 9 3 2 5   (22369621 mark
3 5 7 9 1 3 9 4 1    och her bliffuer 5
1 6 6 6 6 6 6 6 6 6  ß. offuer.
  1 1 1 1 1 1 1
```

Gør nu disse 22369621 mark met

 3.mark

3. mark til daler da faar du som her effter følger.

```
  x x x x x
22369621        (7456540 daler.
 3333333
```

Och der bliffuer / j mark offuer / her ser du ath denne hæst køster 7456540. Daler / 1. mark 5. ß. 3. ₰.

Denne Regnebogis tredie del.

HEr følger nu effter denne Regnebogis tredie Part / vdi huilken ieg vil giffue dig tilkende / huorledis / at de som denne artige kaanst haffue først paafundet / haffue skickit en almindelig Regel / aff huilken Regel mange oc adskillige Spørsmaal oc wbekende Tal / igennem nogle bekende oc vitterlige Tal / bliffue obenbarid / vel bekende oc regnide.

Regu-

Regula De tri.

Lættelig kant du regne/ løsse/ oc ad-skelye alle spørsmaal/ som staa ad Regne paa Linyerne / aff denne samme Regel de tri/ Aff købmendene kaldis han for sin subtiligheds skyld den gyldene Regel. thi han er denne Regnebogis ganske fundamente / Oc holder sig met sine vnderuisninger som adskillige her giffuis tilkende.

Denne Regel de tri/haffuer oc besluter i sig trende bekende Tal/ vdi gennem huilke det vbekende Tal (som er det fierde) for hues skild samme Spørsmaal ske skal/forklaris oc obenbaris.

Merk.

Først skalt du vide at i almindelige Spørsmaal /skal stædze det første oc siste Tal haffue lige Naffn oc bemerkelse. Saa at Neffnis det første Tal korn/ Skippund/lispund/læst/Pund/Alen etc.

da

da skal stædse det siste Tal være i lige Neffning oc bemerkelse met det første.

Merk Dette exempel.

Item/ Jeg haffue købt 12. pund Peber for 8. gyldene/ huad skal it pund kaaste/ gør 26. ß. oc 8. pendinge/ J dette Exempel seer du at det første Tal som merker købid/ er det siste Tal ligt som er spørsmaalit. J disse Tal neffnis/ baade Pund/ oc Peber/ oc det middilste Tal/ bemerker de pendinge/ met huilke samme Peber er købt.

Vdi saadanne Spørsmaal/ gøris storlige behoff at de rettelig scriffuis/ derfaare skalt du vel acte/ ath du stædsse det (om huilkit du adspøris/ oc du gerne ville vide) skalt sette mod den høyre haand/ Oc det samme som Spørsmaalit er ligt vdi Naffu/ oc bemerkelse/ set mod den Venstre haand/ Men det tredie Tal som er pendingene/ met huilke samme Peber er købt eller anden ting/ huad som helst det kan være skal settis mit imel-

lom

som disse forscreffne tu Tal. Oc skal saa settis som her effter følger.

Pund.	Gylden.	Pund.
12.	8.	1.

Nar samme try Tals spørsmaal ære opscreffne/ Oc du det samme vilt atskille oc regne / da læg det siste Tal / som er it paa Linyen/ oc multiplicere det met det middelste som er 8. Oc huad som helst kommer aff samme Multiplicering/ det samme skalt du affdele eller diuidere igen nem det første / som er 12. Oc huad som kommer aff samme affdeling / det er de pendinge / som det pund Peber kaaster / At du kant samme Spørsmaal forsuare/ oc bedre forstaa / vil ieg det paa Linyerne vid Exempel obenbare.

Exempel.

Læg det siste Tal som er 1. paa den første linye/ Oc i den første Regnebenk/ multiplicere det 1. met det middelste som er 8. i den anden Regnebenk / Oc sig / end gang 8. er 8. Oc ligger som denne Figur yduiser.

Nu

Nu skalt du disse 8. affdele igennem 12. som er det første / i det at 8. er mindre end 12. kan det der icke vdinnen affdelis. Derfaare skalt du gøre disse 8. ß met 40. til ß. i den tredie Regnebenk / da faar du 320. ß. Oc ligger som heer efterfølger.

Disse 320. ß. skalt du affdele saa tit som du kant met det første som er 12. Oc hvad

hvad der vdaff kommer / er det Tal ſom det pund Peber kaaſter/Sæt nu din Finger paa den anden linye / oc ſig / tøſſuer tolf gør 24. tag ſaa 24. fra de 320. Oc læg nid to regnependinge/ mod den venſtre haand paa den Linye / ſom din Finger ſtaar / Oc ſiden bliffuer igen liggindis 80. ß. Sig nu helten aff 12. er 6. tag nu 6. fra de 8 Thi effter din Fingers bemerkelſe/er det icke heller vden 8. Men naar du tager din Finger bort/ da er det 80. Naar du i ſaa maade haffuer bort tagit de 6. da læg der faar nid igen i den førſte Regnebenk / i det Rum neſt vnder din Finger en regnepending / oc den gør 2. ß. Oc end bliffuer liggindis 20. ß. Sæt nu din Finger nid paa den nederſte Linye / Oc ſig en gang 12. er 12. ß. tag ſaa 12. fra de 20. oc læg ſaa nid igen en regnepending paa den nederſte Linye ſom din Finger ſtaar / oc den gør 1. ß. oc atter bliffuer igen liginde 8. ß. diſſe 8. ß. kunde icke affdelis igennem 12. derfaar gør dem met 12. til ſmaapendinge / da faar du 96. ſmaapendinge / Sæt nu din

Finger

Finger paa den anden Linye/oc sig/helten aff 12. er 6. Tag en pending som ligger nest offuenfar den anden Linye. Oc en pending aff den anden Linye / oc læg nid igen en pending mod den venstre haand / vnder den Linye / som din Finger staar/oc den merker 5. pendinge / Oc siden bliffuer igen liggindis 36. pendinge/ Sæt nu din Finger paa den nederste Linye/oc sig 3. gange 12. gøre 36. Tag saa de 36. op / ob læg derfaare nid igen i den anden Regnebenk/ paa den nederste linye 3. regnependinge / Oc da bliffuer liggindis 8. pendinge / oc kommer samme pund Peber at staa 26. ß. oc 8. pendinge/ Oc ligger som du heer seer.

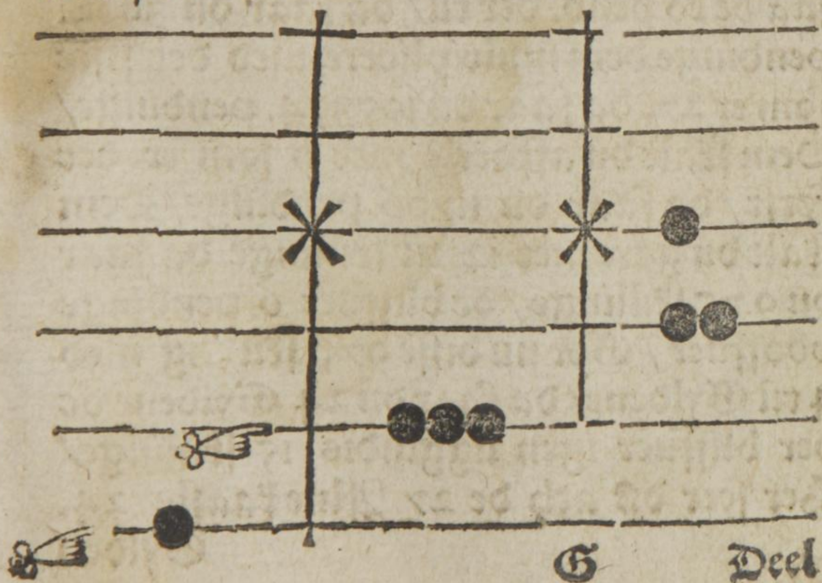
1 Benck. ß	3 Bẽck. ₰	3 Benck.

Item

Jtem/ en haffuer købt 40. Alne klæde for 30. gyldene / huad koster en Alen / gør 30. ß. Dette køb oc Spørsmaal skalt du saa indføre oc sætte i Regelen.

Alen	Gylden	Alen
40.	30.	j.

Multiplicere det siste met det middelste / det kant du icke/ Thi j huerken Multiplicerer eller Diuiderer/ Jcke kant du heller affdrage heller Diuidere 40. igennẽ 30. Derfaare gør disse 30. gyldene met 40. tel ß. da faar du 1200. ß. Oc ligger paa Regnebenken/ som denne Figur vduiser.

Deel nu disse 1200 ß. vdaff igen met 40 som er det første/da faar du 30 ß. oc saa møgit/kaaster j Alen.

Item 9 Alne klæde kaaste 8 Gyldene v ß. 2 ₰ / huor megit kaaster 27 Alne. Gøre 24 Gyldene 15 skilling 6 pendinge.

Alen	Gylden	ß.	₰	Alen.
9	8	5	2	27

Gør nu disse 8 Gyldene med 40 til ß. da faar du 320. ß/ læg saa de 5 ß. der til da faar du 325 ß. gør dem met 12 til Smaapend. da faar du 3900. ₰. Læg saa de to pend. der til/ da faar du 3902. pendinge dem multiplicere med det siste som er 27. da faar du 105354. pendinge/ Dem skalt du affdeele met 9 som er det først / da faar du 11706 pendinge/ Dem skalt du gøre met 12 til skillinge da faar du 975 skillinge / oc bliffuer 6 pendinge vdoffuer / Gør nu disse 975 skilling med 4 til Gyldene/ da faar du 24 Gyldene oc der bliffuer igen liggindis 15 skillinge/ Her seer du ath de 27 Alne kaaste 24.

Gylden

Gylden 15. ſkillinge 6 pendinge / ſom du haffuer før hørt.

Item en Køber 20 Alne klæde / oc giffuer for en Alen j. Marck 4 ſkillinge 3 pendinge / huad kaaſte ſamme 20 Alne. Gøre 25 marck 5 ſkillinge. Oc ſkal ſaa ſettis.

Alen	Marck	ß	₰	Alen
j.	j.	4	3	20

Gør denne middelſte Sum til ſmaapendinge altſammen. Da faar du 243 pendinge / Multiplicere diſſe pendinge met det ſiſte ſom er 20. da faar du 4860. Gør dem met 12 til ſkilling. Oc ſaa de ſamme ſkillinge met 16 til marck / da faar du 25 marck oc 5 ſkill. ſom offuen ſtaar.

Item en køber 9 Alne klæde / oc giffuer for it korter 3 ſkilling 5 pendinge huor megit kaaſte ſamme 9 Alne / gøre 7 mark 11 ſkillinge. Gør diſſe 3 ſkillinge til ſmaapendinge / oc læg ſaa de 5 pendinge der til / da faar du 41.

Gør de 9. Alne met 4. til korter / da faar du 36. korter / Sæt saa i Regelen.

Korter	₰	Korter.
1.	41.	36.

Multiplicer dette middelste met det siste / oc det er 1476. smaapendinge / gør dem met 12. til ß. oc siden met 16. til mark / da faar du 7. mark / 19. ß. som føre staar.

Item / en køber 7. Alene klæde for 15. mark / oc 5 ß. huad kaaster 3. korter / gør 1 mark 10 ß. 3. pending / Gør disse 15 mark til ß / oc læg de 5 ß der til / da faar du 245 ß / Gør de 7 Alne met 4 til korter / da faar du 28 korter / Sæt saa.

Korter	ß	Korter
28	245	3

Multiplicere det middelste met det siste / oc Diuidere det met det første / da faar du 1 mark 10 ß. 3 ₰.

Item / en køber 1 skeppe Byg for 3 ß oc 4 ₰ / huad kaaster en heel Læst / facit 60 mark / Gør den Læst met 12 til pund / thi 12 pund er en Læst / Gør saa disse 12 Pūd

met

met 24 til Skepper / de 24 Skeppe / Gør it Pund / Sæt saa.

Skeppe	℔	Skeppe
1	40	288

Læg nu det siste paa Linyerne / oc multiplicere met det middelste / eller det middelste met det siste / det gør alt ens / da faar du 11520. Oc ligger som du heer seer / i den første oc anden Benk / Gør nu de 1500 oc 20 / met 12 til ß / oc samme ß / met 16 til mark / Da kommer det ath legge som i den tredie oc fierde Regnebenk.

Heer seer du ad disse 12. Pund Byg kaaste lige 40. Marck.

Item/en Køber 6. Pund Rw for 30. marck 6. ß. huad kaaſter it pund? gør 5. marck 1. ß. Gør diſſe 30. Marck til ß. oc læg de 6. ß. der til/da faar du 486. ß. Oc ſtaar ſaa i Regelen.

Pund	ß.	Pund.
6.——	486.——	1.

Merk/ her ſtaar it ſæt i Regelen/ mod den høgre haand/ derfaare Multipliceris det icke Men du ſkalt affdele det middelſte met det førſte/ det er 400. oc 86. met 6. da faar du 81. ß. gør diſſe ß. met 16. til marck/ da faar du 5. marck oc 1. ß/ oc er ret.

Item en Køber 5. Pund Malt for 40. marck/ huad kaaſter en Skeppe? Gør 5. ß 4. pendinge/ Her ſeer du at dette førſte oc ſiſte haffue icke lige Naffn/ det førſte neffnis pund det ſiſte ſkeppe/ Derfaare gør det førſte met 24. til ſkeppe da faar du 120. ſkepper/ oc ſtaar ſaa i Regelen.

Skeppe	Marck	Skeppe.
120	40	1.

Gør nu diſſe 40 marck met 16 til ß da faar

faar

faar du 640 oc 40/dem deel igennem det første/da faar du 5 ß/ oc bliffuer vdoffuer 40 ß dē kant du icke affdele igennem det første / derfaar skalt du gøre dem met 12 til pendinge / da faar du 480. pendinge / dem dele igennem det første/da faar du 4 pendinge oc bliffuer insted vdoffuer.

Item en Køber it Lispund Hør for 2 marck 4 ß/huad kaaster 4 Skippund? Gør 180 marck/ her seer du at det siste oc første er icke helder lige vdi Naffn/ Derfaare gør det siste met 20 til Lispund/thi 20 Lispund gøre it Skippund / Da faar du 80 Lispund / gør de 2. Marck met 16 til ß /oc læg de 4 ß der til / da faar du 36 ß oc staar saa i Regelen.

Lispund	ß	Lispund
1	36	80

Multiplicer det middelste met det siste/da faar du 2880 disse skulle nu affdelis met det første/det kant du icke / thi i huerkē Multiplicer eller Diuider/som er

 hørt/

hørt / derfaare gør disse 2880 met 16 til Marck / da faar da 180 marck saa megit kaaste samme 4 Skippund.

Itē it Lispund Hør 36 ß huad kaaster j. Skaalepund ? Gør 2 ß 3 pendiage / gør dette første lige vdi Naffn / met det siste / det er gør Lispund / som faare staar / met 16 til Skaalepund thi 16 Skaalepund er it Lispund / Oc skal saa settis.

Skaalepuud	Skilling	Skaalepund.
16.	36.	1.

Deel dette middelste igennem det første / da faar du 2 skilling / oc bliffuer 4. skilling vdoffuer / gør disse 4 skilling til pendinge / da faar du 48. Deel atter igennem det første da faar du 3 pendinge / oc der bliffuer inted vdoffuer / heer seer du at det ene Skaalepund kaaster 2 skilling 3 pendinge.

Item en køber for 49 mark / 28 pund Pardissekorn / huad kaaster 4 pūd gør 7 mark.

Pund	Mark	Pund
28	49	4.

Multi-

Multiplicere det middelſte met det ſiſte/ da faar du 196. Dem dell igennem det førſte/ da faar du 7. Oc det er de 7 mark ſom de 4 pund kaaſte.

Item en køber 50 pund Figen for 6 mark 10 ſkilling 3 pẽdinge/ huad kaaſte 2 pund gør 4 ſkilling 3 pendinge.

Pund	Mark	ß	₰	Pund.
50	6	10	3	2.

Gør diſſe 6 mark til ſkilling/ oc læg de 10 ſkilling der til/ da faar du 100 oc 6 ſkilling/ Deſſe 100 oc 6 ſkilling gør med 12 til pendinge/ oc læg de 3 pendinge der til/ da faar du 1275 ſmaapendinge/ oc ſkal ſaa ſettis i Regelen.

Pund	₰	Pund
50	1275	2

Multiplicere det middelſte med det ſiſte/ da faar du 2550 pendingen dele det igennem 50 ſom er det førſte/ da faar du 51 pendinge/ gør dem med 12 til ſkil-

ling/ da faar du 4 skilling/ Oc bliffuer 3 pendinge igen liggindis / Disse ære de 4 skillinge oc 3 pendinge/ som de 2 pund kaaste.

Item it Lispund Bærgerfisk/kaaster 24 skilling 5 pendinge/huad kaaster 200 Skaalepund. Gør 19 mark 2 pendinge/ gør det første som er Lispund/ met 16 til Skaalepund/ da staar det saa.

Pund	ß	₰	Pund
16	24	4	200

Gør disse skillinge med 12 til smaapendinge/oc leg de 4 pendinge der til/da faar du 292. Multiplicere disse 292 med det siste/ da faar du 58000 oc 400. Dem deel igennem det første som er 16. da faar du 3650 dette er altsammen smaapendinge. Gør dem met 12 til skillinge / da faar du 304 skilling / oc der bliffer igen liggindis 2 pendinge/Disse 300 oc 4 skil. gør met 16 til mark/ da faar du 19 mark/ læg saa de 2 pendinge der til/som bliffue tilforn vdoffuer / da haffuer du lige 19 mark

mark oc 2 pendinge saa megit koster samme 200 pund.

Item 4 Skippund Voex kaaste 400 mark/huad kaaster it Skaalepund? Gør 5 skilling/gør disse 4 Skippund met 320 til Skaalepund/da faar du 1280 Skaalepund effter vor Vect her i Rigit. Nu skalt du dele det middelste igennem det første/ det kant du icke/ Derfaare gør disse 400 med 16 til skilling/da faar du 6000 oc 400 skilling/dem deel igennem den første da faar du 5 skilling oc er ret/ Set saa.

Pund	Skilling	Pund
1280	6004	1

Multiplicere oc diuidere som før er hørt da faar du 5 skilling.

Item en Kremere far til Androp eller anden stæd/ oc haffuer met sig 360 Gylden/ oc vil købe for samme Gyldene Saffran/ han haffuer nu købt sig Saffran/oc giffuer for huer pund 4 Gyldene/ huor mange pund skal han haffue for samme 360 Gyldene/ gør 90 pund/ Set saa.

Gyl

Gylden	Pund	Gylden
4	1	360

Du haffuer nu tit oc offte hørt/ ath ît huercken Multiplicer eller diuider/ Der faare læg det siste som er 360 paa linyerne/ oc diuider igennem det første/ som er 4. da faar du 90. saa mange pund/ faar han for de 360 Gyldene.

Item/ en køber 27 Alne lærid/ for 24 gyldene/ 25 ß/ 6 ₰/ huad kaaster 9 Alne gør 8 gyldene/ 8 ß/ 6 ₰.

Alen	gl	ß	₰	Alen
27	24	25	6	9

Gør disse 24 gyldene met/ 40 til ß/ læg saa 25 ß til/ da faar du 985 ß/ gør dem met 12 til smaapendinge/ læg saa de 6 pendinge der til/ da faar du 11826 pendinge/ sæt i Regelen som heer efftersølger.

Alen	₰	Alen
27	11826	9

Læg dette middelſte paa Linyerne/
oc Multiplicer met det ſiſte/ da faar du
106434. Deel denne Sum igennem
det førſte/ ſom er 27/da faar du 3942.
oc det er end nu ſmaapendinge gør dem
nu met 12 til ß/ da faar du 328 ß oc bliff-
uer 6 pendinge tilbage liggende/ gør diſ-
ſe 328 ß met 40 til gyldene/ da faar du 8
gyldene oc bliffuer vdoffuer 8 ß/ Læg nu
diſſe 8 gyldene/8 ſkilling/ 6 pendinge i en
Sum/da haffuer du den Sum ſom off-
uer ſtaar.

	Mark	Skilling	₰	
1	2	4	8	9

Gør denne middelſte Sum til Pen-
dinge/ Multiplicere ſamme Pendinge
met det ſiſte/ da faar du 2960. Pendin-
ge/gør dem til ſkilling/ oc de ſamme ſkil-
ling til mark/ da faar du 20 mark oc 10
ſkilling/ Saa megit kaaſte ſamme 9 Al-
ne.

Item/end køber 3 ſkepper Boghue-
de gryn for 4 mark/ oc 5 ſkilling huad
ſkulle 27. ſkeppe kaaſte/ facit 38. mark/
14 ß

14 ß. gør det middelste til ß. oc sæt saaledis i Regelen.

Skeppe	ß.	Skeppe
3.	69.	27.

Multiplicere det middelste met det siste/oc deel det siste igennem det første/ da faar du 621. ß. gør dem met 16. til mark/da faar du 38. mark oc 13. ß.

Skeppe	Skill.	Skeppe
27.	621.	1.

Deel dette middelste igennem det første / da faar du 23. skilling / Saa megit kaaster den ene skeppe.

Item/ en køber/ en Sek humle Veyer it skippund/oc 18. Lispund/ oc kaaster huert Lispund 10. skilling/oc 3. ₰. huad kaaster den hele Sek gør 24. mark/ 5. ß. 6. ₰. Sæt saa i Regelen.

Lispund	ß.	₰.	Lispund
1.	10.	3.	38.

Du

Du haffuer før hørt / ath it huercken Multiplicerer eller Diuider / Derfaare gør disse 10. skilling til smaapendinge / Læg saa de 3. der til da faar du 123. Pendinge/ Multiplicere dem met det siste/da faar du 4674. Pendinge/gør dem met 12. til skilling / da faar du 389. skill. gør dem nu mit 16. til mark/ da faar du 24. mark/Læg der til de 5. skill. som bliffue vdoffuer / disligist de 6. pending / da haffuer du 24. mark / 5. skilling / 6. ₰. oc er dit rett giort.

Item/en køber it pund Saffran/kaaster huert quintin 18. ₰. huad koster det hele pund/giør 12. mark / Set saa.

Quintin	Pendinge	Quintin
1.	18.	128.

Dette Exempel haffuer først quintin oc sist pund/Nu skulle de vere baade lige vdi Naffn / der faare skalt du gøre / som du heer offuenfaare seer/ Det hele Pund med 128. til quintin thi saa mange quintin gøre it pund / Regnindis 4. quintin

paa

paa it lodt oc 32. lodt paa it pund.

Item / en Alen Skeffuerdug geller 3. mark 4. skilling 9. ₰. huad koaste 8. Alne/gøre 26. mark 6. skillling/ Sæt saa i Regelen.

Alen	mark	ß.	₰	Alen
1.	3.	4.	9.	8.

Gør disse 3. mark til skilling / Læg de 4. skilling der til/ gør saa disse skilling til smaa pendinge/da faar du 633. Pendinge / Multiplicere disse ₰. met det siste / naar det er skedt da gør samme Sum/ met 12. til skilling/oc samme skilling met 16. til mark / da faar du 26. mark / oc 6. skilling/som offuen staar.

Item / en kurff Rusin veyer 100. pund / oc du skalt giffue for huert pund 13 pendinge / huad koaster samme kurff gør 6 mark/12 skilling/4 ₰ / Sæt saa.

Pund	₰	Pund
1	13	100

Multiplicere som du haffuer tit hørt/

gør

gør samme smaa pendinge met 12 til ß/ oc samme skill. met 16 til mark/ da faar du det/ facit som offuen staar.

Item / en køber it pund Rijs for 2 skilling/ oc 4 pendinge/ huad koaster 100 pund/ facit 14 mark/ 9 skilling/ 4 ₰/ Sæt saa.

Pund	Skilling	₰	Pund
1	2	4	100

Gør det middelste til smaapendinge/ Multiplicere met det siste/ gør samme pendinge til skilling/ oc samme skilling/ met 16 til mark/ da faar du 14 mark/ 9. skilling/ 4 ₰/ som offuen staar.

Item/ en sten Hamp gelder 28 skilling/ huad gelder it Skaalepund/ stenen regnendis for 21 Skaalepund/ facit 1 ß/ 4 pendinge.

Pund	Skilling	Pund
21	28	1

Heer kant du icke Multiplicere / derfaare

faare Diuidere det middelſte / igennem
det førſte da faar du 1 ſkilling / 4 pendin-
ge oc er ret.

Item / it Cyntener bly geller 9 mark
5 ſkill. 4 pendinge / huad geller it pund /
Cynteneret / regnendis for 112 pund / gør
j. ſkilling / 4 pendinge.

Pund	₰	Pund
112	1792	1.

Heer kant du icke heller Multiplice-
re / der for gør ſom før er lært gør ſamme
₰ met 12 til ſkilling / da faar du 1. ſkill.
4. ₰.

Item / it ſkippund Bly for 30 mark /
huad kaaſter it ſkaalepund / gør 1 ſkilling
6 pendinge / Gør det førſte ſom er ſkip-
pundit met 20 til Liſpund / oc der neſt de
20 met 16 til Skaalepund / da faar du
320. pund / ſæt dem faare / gør ſaa
de 30 mark med 16. til ß / da faar du 480.
ß / Deel dette vdaff igēnem det førſte / da
faar du 1. ſkill. Oc bliffuer vdoffuer 160.
dem gør met 12. til ſmaa pendinge / da
faar

faar du 1936. ₰. Deel dem atter igen-
nem det første / da faar du 6. pendinge /
oc der bliffuer inted vdoffuer.

Pund	Skilling	Pund
302.	480.	1.

Diuidere det middelste igennem det
første som heer staar offuenfaare / da fa-
ar du 1. skilling / 6. ₰ / oc er ret.

Jtem / en køber it Cyntener Tin for 15
mark / 12. skill. huad koaster it pund / fa-
cit 2 skill. 3 ₰ / gør det første oc siste vn-
der it Naffn / oc det middelste til skill.
Sæt saa.

Pund	ß	Pund
112	252	1.

Diuider dette middelste igennem det
første da faar du det / facit som offuen
staar.

Jtem / en køber en Ame Rynske vijn
for 7 daler oc 10 skill. huad koaste 5 Am-
mer / facit 108. mark 2 skill. gør disse da-
ler met 48. til skill. oc læg de 10. skill. der

h ij til

til/da faar du 346. skill. Sæt saa i Re-
gelin.

Amene	ß	Amene
1	346	5

Multiplicere dette middelste met det
siste/da faar du 1730. skill. Gør dem met
16 til mark/da faar du 108. mark 2 skill.
Oc er ræt.

Item/en Ame vijn geller 25 mark/
13. ß. 4 ₰/huad koaster en paat gør 2 ß.
7 ₰/gør disse 25 mark til skill. oc læg de
13 skill. der til/gør saa samme skilling til
Pendinge/oc læg de 4 pendinge der til/
da faar du 4960. ₰/Oc skal saaledis
settis i Reglene.

Paatter	₰	Paatter
160.	4960.	1.

Den Ame er 160. Paatter/som du
heer seer/Diuidere det middelste igennem
det første/da faar du 31 smaapendinge/
gør dem met 12 til skilling/da faar du 2.
skilling/Oc bliffuer igen liggindis 7 ₰/
heer

heer seer du ad den ene paat geller 2. skilling 7. ₰.

Proba.

Vilt du dette forscreffne Exempel probere eller dislige/Da læg disse 31. Pendinge paa Linyerne/oc multiplicere met 160. som er det første / kommer da den middelste Sum igen som er 4960. da haffuer du ret baarit dig ath / Oc vdi slig maade kant du Probere alle andre Exemple.

Item / en tønde Miød koaster 14. mark/huad koaster en paat/facit 1. skill. 9 ₰ / gør denne tønde met 32 til Støueker/oc Støuekerne met 4 til Paatter/thi 32 Støueker gøre en tønde oc 4 paatter gøre en støucken / da faar du j28. Paatter/gør saa de j4 mark til skilling/da staar det saa.

Paatter	ß	Paat
j28	224	j

Dividder dette middelste igennem det første/ da faar du j. skilling oc 9 ₰/ oc er ret.

Item/ motte heer vel ind føris mange flere Exempel/ men det gøris dog icke behoff / Thi effter disse exemple som nu ære lærde/ kant du Regne alle andre Exēple vere sig / om Salt/ Kober/ Jern Hōning/ Talg/ Smør/ oc alt saadant/ som selgis effter Vecten / Disligist alt som Maalis met Skipper Tøndet eller Alen.

Heer effter folger denne Regnebogis fierde dell.

Ydermere / vil ieg lære dig kære læsere/ huorledis du skalt Regne met zifferne (vden linyerne) Nogle aff disse forscreffne Exemple/ Oc mest derfaare / at naar du Lærer nogit ad Regne/ paa zifferne / oc du est icke viss paa din Probering om det er ret eller ey / da kant du haffue stor

hielp/

hielp / affsamme forscreffne Exemple / Thi du kant see huad facit / samme Exempel haffuer / Er det oc lige som zifferne / da er det ret.

Heer folger de species Som høre til zifferne / oc kaldis Den første.

Additio.

DEnne Species Additio Lærer ath komme mange oc adskillige Tal i en Sum / Scriff det Tal som du vilt Addere / lige vnder huert andit / Den første Figure vnder den første / oc saa alt fram / indtil enden / begynt saa mod den høgre haand / oc Addere det oc læg de 2. første Tal eller ziffer som staa lige vnder huer anden til sammen / kommer der vdaff it Tal met en Figure da Scriff hende lige vnder de 2. offuerste Figurer / Men du skalt drage it tuerstrig vnder de Figurer som du vilt Addere / oc huad som kommer aff samme Addition / skal settis vn-

der samme tuerstrig/ faar du oc it Tal / som haffuer to Figurer / da Scriff den ene lige vnder den første/oc den anden beholt i hue komelse / eller Tegne hende for sig selff/nogit fra de andre oc glem hende icke/ Der nest læg de andre Figurer oc tilsammen/oc læg saa den figure der til / som du besynderlig hagde optegnid.
Scriff atter den første/ oc beholt den anden i hue / om der ere 2 Figurer. Saa skalt du gøre met alle andre efftersølgende Figurer / indtil den siste / kommer da sist 2 Figurer / da scriff dem baade som denne effterfølgende Figure vduiser.

4587	3796
3621	4573
8208	8369

45678	4325
3547	9586
764	
49989	13811

Denne

Denne førſte Figure ſom er 4587. der ſtaar vnder den førſte figure mod den høgre haand j. vnder den anden 2 / vnder den tredie 6 / vnder den fierde 3 / vilt du nu vide huor mange diſſe figurer gøre i en Sum / drag it tuer ſtrig / ſom du ſeer heer offenfaare / vnder ſamme Figure / læg ſaa it til 7. dafaar du 8. ſæt ſamme 8. vnder tuerſtrigen / lige vnder de 7. oc vnder det ene / da er det 8. Oc ſaa alt fram indtil du kommer til enden met alle Figurer.

Proba med 9.

Kaſt 9. bort aff de tuende Tal / ſom ſtaar offuen tuerſtrigen / ſaa tit ſom du kant / huad ſiden igen bliffuer / ſom er vnder 9. det beholt for din Probe / kaſt ſaa 9. aff det Tal / ſom ſtaar vnder tuerſtrigen / ſaa tit ſom du kant beholler du da lige ſaa megit vdoffuer / ſom du behølſt aff det offuerſte da er det ret.

Subtractio.

Subtrahere Lærer vdaff ad drage / det ene Tal fra det andet / Scriff samme Tallige vnder huer andre / som nu er hørt i Adderin / Det Tal vdaff huilkit du vilt aff drage / Scriff offuerst / oc det Tal huilkit du vilt affdrage eller bort tage der ret vnder / Begynt fra den høgre haand / tag den ene figur fra den anden / oc huad som bliffuer vdoffuer / set vnder tuerstrigen / Hender sig oc / ad det nedirste Tal / eller Figur / er større end den offuerste / da skalt du tage det fra 10. Saa ath du skalt laane 10 fra den anden Figure som staar henne nest mod den venstre haand / huad sidē bliffuer vdoffuer naar du haffuer tagit din Figure det læg til den Figure som er henne nest mod den høgre haand / Oc scriff samme Sum vnder tuerstrigen / ret vnder den første Figur / Oc der nest subtrahere alle andre effter samme maade / som her læris.

7864	56797
5632	23468
2232	33329

6346782	890678
3547898	34699
2798884	855979

Proba.

Kast 9 bort aff de 2. nedirste Tal / det er / det ene som staar nest offuen tuerstrigin / oc det som staar vnder tuerstrigen / huad igen bliffuer holt for din Probe / Kast siden 9 bort aff det øffuerste Tal / saa tit som du kant / bliffuer der lige vdoffuer / som der bleff aff de 2. nederste / da er det ræt.

Exempel.

Haff act til denne første Figure / som er 7864 tag 9 fra de 2. Tal / som staar der nest vnder / saa tit som du kant / da beholder du 7 vdoffuer / tag nu 9 fra den øffuerste Figur saa tit som du kant / som er 7864. da beholder du 7 lige som aff det andet / oc er ret.

Multi-

Multiplicatio.

Multiplicere/Lærer ad mangføldig gøre it Tal igennem det andet/ Oc for al ting/ skalt du vel lære den Pytagoriske Taffle vden ad mett hendis vnderuisitinger/som kaldis en gang it. Thi det er det rette fundamente til all Multiplication/ som du haffuer før hørt. Desligest skalt du acte/ nar du haffuer tuende figurer ath diuidere/ da skalt du icke sige sexten oc tiue/ sytten/ eller atten oc tiue/ thi saaledis at telge/ vil icke skicke sig/ i dene Ziffer Regenskaff/ Men du skalt sige sex oc tediue/ siu/ eller otte oc trediue. Nar du kommer til 40. da skalt du sige 40. 41. 42. 43. 44. oc saa alt frem/ disligist met 50. 60. 70. 80. 90. etc.

Vilt du nu multiplicere it Tal met en Figur/ Da scriff det Tal huilkit du vilt multiplicere/ øuerst den figur met huilken du vilt Multiplicere ret vnder den først figur mod den høgre haand/ drag saa it strig der vnder Multiplicer saa de tuende til sammen/ kõmer da

it Tal

it Tal med en Figur/da scriff sāme Fi-
gur vnder tuerstrigen/lige vnder de to Fi
gurer/kommer der oc it Tal met to Fi-
gurer da scriff den ene som nu er lært/
oc beholt den anden i hue/eller scriff hē-
de for sig selff Multiplicer der nest de
samme nederste figurer med det øffuerste
Tals anden Figure/Læg saa der til den
Figure som du tegnede besynderlige
scriff atter igen dē første Figure gør som
til forn om du faar it Tal med to Fi-
gurer oc forfolg det saa ind til enden.

Vnderuisning.

Merk denne vnderuisning met en Figur.

5897	6789
8	8
47176	54312

8604
9
77436

Seet

Sett 8 lige vnder 7 (som du seer her offuen faare) mod den høgre haand/ oc sig 8 gange 7. er 56 set de 6 vnder tuer-strigen lige vnder de 7 oc 8 de 5 beholt i hue eller tegne dem der nest sig 8 gan-ge 9 er 72 leg de 5 som du behelt i hue til de 2 da gør det 7. de 7 tegne lige vnder de 9. de andre 7 tegne atter besynderlige/ Dernest sig 8 gange 8 er 64 læg dem som du behelst i hue der til / da faar du 71. det ene tegne ret vnder de 8. oc det andet beholt i hue/ der nest sig 5 gange 8. er 40 der læg de 7 til/ da faar du 47. disse tuende Figurer scriff baade sam-men/ de 7 vnder de 5. de 4 strax op til de 7 mod den venstre haand/ oc kommer ath staa som du her seer førre vnder den første Figure/ bær dig lige saa ath med alle andre Figurer/ som skulle multipli-ceris met en Figure.

Vilt du nu multiplicere med 2. 3. eller 4. Figurer / da bær dig ath som nu er lært/ led først den første figure igennem alle figurer som ere i det øffuerste Tal/ Oc scriff effter hãdẽ som du haffuer hørt

heer

Heer offuenfaare / Nar den figure er saa ledt igennem alle figur oc optegnit/drag saa it lidit strig igennem hende / tag saa den figure som staar nest hende mod den venstre haand/ oc før hende oc lige saa igēnem alle de øffuerste figurer / oc huad du faar tegnit ret vnder / dog en figur indber mod den venstre haand / holt dig lige saa met den tredye oc fierde/ etc.

Exempel met 2 Figurer.

6578	35749
34	67
26312	250243
19734	214494
223652	2395183

Exempel met 3 Figurer.

4687	6859
534	364
18748	27436
14061	41154
23435	20577
2502958	2496676

Exem

Exempel met 4 Figurer.

```
   6789
   4506
---------
  40734
 339450
 27156
---------
6150834
```

Merck denne vnderuisning / Nar du haffuer nogle o. vdi din Multiplicadz som du her seer / Multiplicer den første Figur/nar du kommer til o. drag it strig igennem hende/tag saa den anden Figur som staar nest o. mod den venstre haand/ Multiplicer den lige som den første / oc det Tal som du faar / skalt du sette 2 Figurer indher / mod den venstre haand/ oc set saa o. op til det samme Tal / mod den høgre haand/som du seer i denne forscreffne Figure.

Proba.

Tag Prober / aff det Tal som du haffuer

Vilt du dele it Tal i det andet / da sæt delerin (det er det mindre Tal) om han haffuer en Figur / vnder den siste Figure mod den venstre haand / Oc acte vel / huor tit du kant haffue samme Figur i den øffuerste / om den øffuerst er større / Er hun større da tag hende saa tit som du kant / oc det samme huer tid / sæt i det krumme strig / huad som bliffuer vdoffuer / det skalt du sette lige offuen faare den Figure / som du nu haffuer affdelit / Drag saa it strig igennem samme Figure / dislegist igennem delerin / Seet saa samme deleren frem i bær vnder den neste Figur mod den høgre haand / Oc see saa til huor tit du kant atter haffue / din deleren i den offuen sette Figurer / oc det samme huer tid / sed atter i det krumme strig op til den anden Figure som du fick første gang / Handle saa din sag ind til delerin kommer ad staa vnder alle Figurer indtil enden.

Merck dette Exempel.

 Diuis

Diuidere 5876. vdi 4. det er met een Figur.

1 5876 (1 4	12 5876 (14. 44
123 5876 (146. 444	123 5876 (1469 4444

Delerin	det som skal delis.
2	246913578
3	370370367
4	493827156
5	617283945
6	740740734
7	864197523
8	987654312
9	1111111101

Gør (123456789.

Alle desse forscreffne Figurer/ delede huer i seer/met sine figurer/haffue alle it lige facit it her seer du huorledis du skalt bære dig ath met en Figure.

Exem-

Exempel met 2. Figurer.

```
         1
1 3      1 3 9
5 7 6 4 5 (2.   5 7 6 4 5 (21.
2 7      2 7 7
           2
```

```
   1          1
  1 3        1 3
 1 3 9 3    1 3 9 3
5 7 6 4 5 (213.   5 7 9 4 5 (2135
2 7 7 7    2 7 7 7 7
  2 2        2 2 2
```

Deleren	det som skal delis.
11	10864197531
12	11851851852
13	12839506173
14	13827160494
15	14814814815
16	15802469136
17	16790123457
18	17777777778
19	18765432099

Facit 987654321

Vilt du nu dele med 3 Figurer / da ſet den ſiſte vnder den ſiſte / Oc de andre ſtickelige/ vnder de andre mod den høgre haand/oc ſaa tit/ſom du kant haffue/dē nederſte Figure i den øffuerſte / da tag hende der fra/ Oc ſett det ſamme i det krumme ſtrig / oc det ſamme kaldis quotient. Du ſkalt for al ting vel acte / at ſaa tit du tager den ene Figur / ad du oc ſaa tit kant tage den anden / ſom hende ſtaar neſt mod den høgre haand.

Exempel met 3. Figurer.

```
                              3
                              68
27                           274
382                          3821
9643278 (2.                 9643278 (27.
346                          3466
                              34
```

```
  3                         3
  68                      3242
274                      6696
3821                   274
9643278 (278.          382145
34666                  9643278 (2787
  344                    34666
   3                       344
                            3
```

```
    323
    6642
   27496
   382145
   9643278   (27870 258/346
   3466666
    34444
      333
```

Vdi saadan maade skalt du bære dig at vdi all deling eller Diuidering / være sig met 4. 5. eller flere Figurer. Naar det saa hender sig som tit skeer / oc som du maa see i denne forscreffne Figure / ath

 delerin

delerin kan icke tag i det siste Tal/ slet op/ derfaare skalt du sette it o. op til de andre Figurer i quotienten / oc det Tal (som bliffuer vdoffuer vdaff de øffuerste Figurer/som er det Tal der skal affdelis) skalt du sette op til samme quotient/ dog for sig selff/ Oc seet saa delerin der ret vnder/ oc drag it lidit strig i mellom baade Tall/ oc staar som forscreffuit staar.

Probe/ paa denne forscreffne Figure.

Kast 9 bort aff din delere / saa tit du kant disligist vdaff dit Product / det er aff det Tal som du haffuer faatt aff din deling / som staar op til det krumme strig / huilkit oc kaldis quotient Multiplicere de tuende Tal tilsamen/oc kast atter 9 bort/ huad siden bliffuer vdoffuer/ læg til det Tal som er bleffuit vdoffuer i din deling / der vdaff kast atter 9 bort/ huad der bliffuer vdoffer/ holt for din Probe.

Exem-

Exempel.

Diſſe 9643278. haffuer ieg affdelit met 346. Oc ieg haffuer i min quotient/ 27870. oc der bliffuer vdoffuer 258. Nu vil ieg det probere/om ieg haffuer ret aff delit/Da kaſter ieg 9. bort aff Delerin/ ſom er 346. oc der beholler ieg 4. vdoff- uer/diſſe 4. ſetter ieg op til kaarſſit mod den venſtre haand/der neſt kaſter ieg 9. aff Quotient/ſom er 27870. der vdaff be holler du 6. ſet diſſe 6. op til kaarſſit mod den høgre haand/Multiplicer diſſe 4. oc 6. da faar du 24/tag 9. fra diſſe 24. ſaa tit du kant/det kant du to gange/ oc da bliffuer vdoffuer 6/læg diſſe 6 til det Tal ſom bliffuer vdoffuer/ſom vor 258. da faar du 264. tag 9 fra diſſe 264. det kãt du en gang/ oc da bliffuer igen 3. diſſe 3. ſæt offuerſt i kaarſſit/Randſage nu det Tal huilkit du haffuer delit oc met 9/ bliffuer der oc 3. vdoffuer/da er det ret.

It andit Exempel.

Deleren.	Det som skal delis.
123	028345432410
234	053925456780
345	079505481150
456	105085505520
567	130665529890
678	156245554260
789	181825578630
891	205331546970
912	208101011040.

Facit 20450670. (det er quotienten.

Dette forscreffne Exempel delit huer i seer met sin Delere / haffue alle it facit.

Proba.

028345432410. Denne Sum er Diuiderit met 123. tag 9. aff Delerin som er 123. det kant du inted / der faar scriff 6. op til kaarssit mod dẽ venstre haand/Thi 123. nar huer ziffer telgis for sig selff/

selff / er det icke heller vden 6. Der nest kast 9. aff Quotienten/ saa tit du kant / oc huad som bliffuer vdoffuer tegnit op til kaarssit mod den høgre haand / dette er quotienten 230450670. dette Tal gaar slet op vdi 9. der faar scriff it 0. op til korssit mod den høgre haand/Multiplicer dette 0. oc de 6. saaledis/sig 6 gange 0. er 0. det 0. sæt offuerst i kaarssit. Randsage nu det Tal som du haffuer Diuiderit met 9. oc det gaar oc slet op/ Sæt der faare it 0. nederste kaarssit/oc er ret.

Forste Exempel paa zifferne.

En køber 12. pund Peber for 8. Gyl. huad koaster it Pund/ facit 26. skilling/ 8. ₰/gør det middelste/som er 8. Gyldē/ met 4. til skilling/thi 40. skilling/ er 1. gylden/

den / da ſtaar det ſaa i Regelin.

Pund	ß	Pund
12	320	1.

Heer ſtaar 1. ſiſt i Regelin / derfaare kaart du icke Multiplicere / men Diuidere diſſe 320. igennem det førſte ſom 12. Saaledis. Sæt j. vnder de 3. oc 2. vnder de 2. Diuidir ſom før er lært / da ſtaar det ſom denne Figure.

```
  2
1 8 8
3 2 0     (26.
1 2 2
1
```

Diſſe 8 ſkilling ſom bliffue vdoffuer denne Multiplicering met 12. da faar du 96. ſmaapend. dem / dell atter igennem det førſte.

```
1
9 6   (8 ₰ / facit / det ene
1 2     pund 26 ß / 8 ₰.
```

En

En køber it pund Saffran/oc skal gi-
ffue for huert quintin/18. ß/huor megid
koaster samme helt pund/facit 12. mark/
i dette Exempel haffuer du først quintin
oc sist pund/gør dem lige vdi Naffn/gør
dette pund met 32. til Lodt/di 32. lodt
gøre it pund/gør nu disse 32. lodt met/4.
til quintin/di 4. quintin gøre it lodt/da
faar du 128. quintin staar saa vdi Re-
gelin.

Quintin	ß	Quintin
1	18	128.

Multiplicer dette middelste met det
siste.

128
18

Sig 8. gange 8. er 64. sæt de 4. vnder
uerstrigen/lige vnder de 8. de 6. beholt
i sinde/Der nest 2. gange 8. er 16. læg de
6. som du holt i sinde til de 16/da faar du
22/ set de 2 vnder det 1/ oc beholt de an-
dre 2. i hue/ sig atter en gang 8. er 8. læg
saa

ſaa de 2 der til / da faar du 10. Sæt nu dette o. lige vnder det 1. ſom er den ſiſte Figure / oc ſaa det 1. der neſt op til mod den venſtre haand / Oc kommer det ſaa at ſtaa met den ene Figure.

128
8
1024

Tag nu den anden Figur ſom er 1. Sig en gang 8. er 8. ſæt diſſe 8. lige vnder de 2. en Figure ind bær mod den venſtre haand / Sig der neſt / en gang 2 er / 2 ſæt diſſe 2 lige vnder o. Sig atter en gang 1. er 1. ſæt dette 1. lige vnder det j. oc ſtaar ſom du heer ſeer.

	128
	18
	1024
	128
Facit	2304 ℔.

Gør

Gør nu disse 2304. ₰ met 12 til skill. da faar du 192 skilling/til bedre forstand Diuidere met 12. som heer effter følger.

```
11
2304 (1.
12
```

```
 2
112
2304 (19.
122
 1
```

```
 2
112
2304 (192 ß.
1222
 11
```

Gør disse 192. skilling/met 16. til mark/det er Diuidere 192 skilling/igen= nem 16. da faar du 12. mark/ Oc staar saaledis.

```
 1
 3
192 (12 mark.
166
 1
```

Det

Her seer du ath samme pund Saffran kaaster 12. mark / som førre staar.

En køber 28 pund Pardisekorn for 49 mark / huad koaster 4 pund / facit 7. mark oc skal saa settis.

pund	mark	pund
28	49	4

Multiplicere det middelste med det siste som heer vnder staar eller det siste med det middelste som er 4 met 49.

```
 49
  4
----
196.
```

Disse 196. mark Diuider gennē det første som er 28. som her vnder staar.

```
 5
196  (7 mark.
28
```

Dette er nu de 7. mark som de 4 pund koaste.

Item / en køber 6. pund Rw for 30. mark/ 6. skilling / huad koaster it pund/ facit 5. marck/ 1. skilling / sæt saa.

Pund	marck	ß	Pund
6	30	6	1

Diuider disse 30. marck igennem/ det første som er 6. Sæt som du seer heer vnder / oc sig 5. gange 6. er 30. disse 5. sæt i det krumme strig/ oc gør 5. marck.

30 (5 marck.
6

Deel nu disse 6. skilling oc igennem det første/ sæt det ene 6 lige vnder det andet/ oc sig 1. gang 6 er 6 / oc sæt det ene / oc i det krumme strig mod den høgre haand op til de 5 marck/ oc staa saa.

6 (5 marck/ 1 skilling.
6

Item / en køber it pund Rw for 5. marck/ 5 skilling/ huad koaster 1. skeppe/

 gør

gør 4 ß/ 3 ₰/gør dette pund met 20 til skepper/de 20 skepper Rw gøre it Pund/ Sæt saa i Regelin.

Skeppe	Marck	ß	Skeppe
20	5	5	1

Gør disse 5. marck til skilling/ Læg saa de 5. skilling der til 85. ß/ dell dem igennem det første som er 20 Saaledis.

85 (4 ß.
20

Heer bliffuer 5. ß vdoffuer / gør dem til smaa pending/da faar du 60. ₰ /dell dem atter igennem de 20. oc staar saa.

60 (3 ₰.
20

Facit 4 ß/3 ₰/som offuen faare staar.

Item en køber en skeppe Byg / for 3 ß. 4 ₰. huad kaaster en heel Læst/facit 60 mark/giør denne Læst met 12 til pūd/

oc sams

oc ſamme 12 pund met 24 til ſkeppe / da faar du 288 ſkeppe / ſkal ſaa ſettis / gør det middelſte til pendinge.

Skeppe.	₰.	Skeppe.
j.	40.	288.

Multiplicer det middelſt met det ſiſte ſaaledis.

288
40.

11520.

Gør diſſe 11520. met 12 til ß. Som du her ſeer.

1
2 7
1 1 5 2 0 (60. mark.
1 2 2 2
1 1

Gør nu diſſe 960. ſkilling met 16. til mark.

1
9 6 0 (60. mark.
1 6 6
1

Her ſeer du at denne hele Læſt kaa-ſter 60. mark / oc er ret.

Item en Køber 27 Alne Lærit for 24. Gyldene 25. ß. 6. ₰. huad kaaſter 9. Alne / facit 8. Gyld. 8. ß. 6. ₰. gør diſſe Gyldene oc ſkilling til ſmaapendinge / læg de 6. ₰. der til / ſæt ſaa i Regelen.

Alen	₰.	Alen.
27.	11826.	9.

Multiplicere det middelſte met det ſiſte ſaaledis.

```
11826
    9
------
106434
```

Deel nu diſſe 106434. met det førſte ſom er 27. Set ſom her effter ſtaar.

```
   1
  2 7 3 1
  4 5 1 5
1 0 6 4 3 4  (3942. ₰.
2   7 7 7 7
    2 2 2
```

Gør

Gør nu disse 3942. ₰. met 12. til ß. da faar du 328. ß. oc bliffuer 6. ₰ vdoffuer oc skalt du saaledis bære dig ath.

```
  1
  3 2 6
3 9 4 2      (328. ß.
1 2 2 2
  1 1
```

Gør nu disse 328 ß met 16. til mark.

```
  1
  3 2 8  (20. mark.
  1 6 6
    1
```

Læg nu de 8. ß. der till disligest de 6. ₰. som først bleffue vdoffuer / oc staar som her efterfolger.

```
1
3 2 8  (20. mark. 8ß. 6. ₰.
1 6 6
  1
```

Du kant oc vel gøre det forſcreffne Exempel / ſaa ath du icke haffuer behoff at gøre den middelſte Sum al til ſmaa-pendinge/ vdi ſaadan maade Multipli-cere de 24 Gyldene met 9. ſom er det ſiſte oc del igennem 27. da faar du 8. Gylde-ne / diſſe 8. Gyldene gøre lige 20. mark/ Regnendis $2\frac{1}{2}$ mark for j. Gyldene/ Mul tiplicere derneſt de 25 ß. met 9. oc del igennem 27. da faar du 8 ß. oc bliffuer 9. ß. vdoffuer/ diſſe 9 ß. ære Multiplice-rede med det ſiſte / derfaare gør dem met 12 til ſmaapendinge/ da faar du 108. ₰. Multiplicer nu de 6 ß. met 9. da faar du 54 ₰. Læg nu diſſe ₰. tilſammen / da faar du 162. ₰. dem deel igennem det førſte/ da faar du 6. ₰. oc kommer lige ſaa det førſte.

Ene Alen Lærit gelder 2 mark 4. ß. 8. ₰. huad kaaſte 9 Alne/ facit 20 mark 10 ß. gør diſſe 20 mark 10 ß. til ſmaapen-dinge/ da ſtaar det ſom her efftefolger.

Alen.	₰.	Alen.
j.	440.	9.

Mul-

Multiplicer denne middelste Sum med det siste da faar du 3960. ₰. Disse ₰. gør met 12. til ß. oc samme ß. met 16. til mark/ Som her vnder staar.

```
 3             1 1
3 9 6 0 (330. ß. 3 3 0 ß. (20 mark. 10 ß
1 2 2 2        1 6 6
  1 1            1
```

Her maat du see at de 9 Alne kaaste 20 mark 10 ß. Effter disse faa Exemple/ kant du Regne alle andre Exemple / oc Regenskaff som dig kunde faare komme / Verret sig enten / Skippund / Lispund/ Cyntener/ Markpund/ Lodt/ Quintin/ Alen/ hele Læster/ halffue Læster / Naar du alsomeniste dette vel acter / at du gør det første oc siste lige vdi Naffn/ som du nu tit oc offte haffuer hørt / Thi gøris icke viere behoff / ad føre her flere saadanne enfoldige Exemple ind etc.

Heer effter folger denne Regnebogis Femte deel/ oc lærer ad Regne vdi brødit Tal.

EFfterdi sig icke altid hender i køb eller saal atalting købis eller selyes ved hele Skippund/ hele Cyntener/hele Alne/etc. Men oc saa stundum ved halffue Skippund/ halffue Cyntener / hele oc halffue Alne/ hele oc halue Lispund / etc. Derfaare vil ieg dig nu her effter vnderuise/ naar dig nogit saadant brødit Tal faar kommer i dit Regenskaff huorledis du skalt dig der met holde / Oc huorledis du skalt samme brødtne Tal i sig selff sønder bryde / oc det ene Tal met det andet Multiplicere / oc det saa lenge omuende ind til du faar aff samme brødt ith helt Tal/oc det skal da settis i Regelen /som nu tilforn er lært i fram gangne Exempel.

Du skalt oc vyde / at huert brød er en del aff sit hele/ oc findis mange hande brødt som sig giffue tilkende i adskillige Regen-

Regenſkaff/ Naar man dog forſtaar 4. eller 6. aff dem / oc dem ret neffne oc vdſige da forſtaar man de andre alle/ huorledis mã nu huert brød ſkal ſcriffue forſtaa oc vdneffne / ſkalt du heer effter faa at høre.

Du ſkalt oc mercke ad huert enfoldigt brødt bliffuer /ſcreffuit oc vdneffnt med/oc igennem tuende Tal / oc kaldis/ det førſte Tal / Tellerin oc ſkal ſettis øuerſt / Thi met ſamme Tal tellis huor mange Tal mand haffuer aff det hele Tal / oc vnder ſamme Tal ſettis it lidit tuerſtrig / Oc ſtrax vnder ſamme ſtrig/ ſkal ſettis det andet Tal / oc det kaldis Neffnerind/ thi ſamme nerſte Tal Neffner huad det er for dele/eller huad de haffue for naffnet ſom bliffue talde igenum det øuerſte/ſom er Tellerind/Ad du kant dette diſbedre forſtaa / merk dette effterfølgēnde Exempel.

Tellerind I Denne figur Neffnis/en
Tuerſtriget — endel oc gør it helt / thi
Neffneren I vdi huilkit Tal du finder

Tellerind oc Neffnerind lige store / da merk de tuende figurer it helt Tal som du heer ser / fyre fierdinge eller 4 korter / gøre en hell Alen / oc scriffues saaledis met vort almyndige Tal / $\frac{iiij}{iiij}$ Oc met zifferne scriffues det saaledis $\frac{4}{4}$. Disligist er oc $\frac{vj}{vj}$ oc met zifferne $\frac{6}{6}$ / Neffnerind skal stædsse værre større end Tellerind / er Tellerind større end Neffnerind/da skalt du afftage Neffnerind fraa Tellerind / saat tit som du kant/ Oc saa tit som du kant afftage eller affdrage Neffnerin fra Tellerin / Saa mange helt er / der vdinden.

Exempel.

$\frac{LX}{X}$ Vdaff denne Tellere som er lx. kant du affdrage Neffnerin / som er x.vj gange/oc heer vdaff kant du forstaa ad der ære/vj.hele i lx. tinde del / er oc Tellerin mindre end Neffnerin / da findes der inted helt Tal vdinden som du heer seer.

$\frac{i}{ij}$ $\frac{ij}{iij}$ $\frac{iij}{iiij}$ $\frac{iiij}{v}$ $\frac{v}{vj}$ Jngen aff disse brødt haffue eller beslutte noget helt Tal i dem oc de bliffue saa vdneffnde / en to del eller it tuende del / to trende dele / tre fierde dele / fire femte dele / fem siette dele / Oc scriffues saa met Zifferne $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{3}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{5}$ $\frac{5}{6}$ huer aff disse en fattis en tellere / ellere gøris it helt.

$\frac{I}{II}$ Dette er en to del oc gør saa meget som it hælt / eller helten aff it helt / oc scriffuis saaledis met Zifferne $\frac{1}{2}$

$\frac{I}{III}$ Denne Figur bemerker en tredye part aff it helt oc der som en ting bleffue delt i trende dele / oc skal saa scriffuis met Zifferne $\frac{1}{3}$

$\frac{I}{III}$ Denne Figur mercker en fierde part vdaff it helt. Oc saaledis skal oc scriffuis en femte del / en siette del / siuende del / oc alle andre brødt $\frac{j}{v}$ $\frac{i}{vj}$ $\frac{i}{vij}$ $\frac{i}{viij}$ $\frac{i}{jx}$ $\frac{i}{x}$ Oc saa met Zifferne $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{7}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{9}$ $\frac{1}{10}$

$\frac{VI}{VIII}$ Dette er ſex ottende del/det er ſex dele huilke otte gøre it helt/Saaledis ſcriffues oc/ $\frac{vij}{viij}$ $\frac{ix}{viij}$ $\frac{x}{viij}$ $\frac{xj}{viij}$ etc. Met Zifferne. $\frac{7}{8}$ $\frac{9}{8}$ $\frac{10}{8}$ $\frac{11}{8}$.

$\frac{IX}{XI}$ Denne Figure mercker jx elleffte del/det er jx dele/huilke xj dele gøre it helt $\frac{x}{xj}$ $\frac{xj}{xj}$ $\frac{xij}{xj}$ Met Zifferne ſaaledis/ $\frac{10}{11}$ $\frac{11}{11}$ $\frac{12}{11}$ etc.

$\frac{XX}{XXXI}$ Denne Figur mercker Tiue en oc trediu indſke del / det er xx dele/ ſom en oc tredine gøre it helt $\frac{xx}{xxxij}$ $\frac{xx}{xxxiij}$ Saa met Zifferne/ $\frac{20}{32}$ $\frac{20}{33}$

$\frac{CC}{CCCCLX}$ Dette er thu hundride huilke firehundrit oc lx. gøre it helt/oc ſcriffuis met Zifferne ſaaledis. $\frac{200}{460}$

Heer haffuer du nu hørt oc Lært/huorledis du ſkalt ſcriffue oc vdneffne de enfoldige brødt / heer effter vylle vi

handle/

handle / oc Lære om de dabbilde oc adskillige Brødt / som oc kallis Brødt aff andre Brødt / Saa megit som til denne vor Regnebog behoff gøris.

Brødt aff andre Brødr ære dele aff andre dele / oc dem scriffuer man met tuende trende eller flere tellere oc neffnere som du heer seer $\frac{4}{5}$ vdaff $\frac{6}{8}$ oc bliffuer saaledis vdneffnde fire femte dele vdaff sex ottende dell $\frac{3}{4}$ aff $\frac{2}{6}$ vdaff $\frac{1}{8}$ dels skal saaledis vdneffnis / trefierde dell / aff 2. siette dele / it ottende dels / oc saa alt fram.

Ad forstaa it Brodtz verdt.

Vilt du vide it brødtz verdt da skalt du Resoluere tellerind i sit verdt / nar det er giort da diuider det samme vdaff igen igennem neffnerind / Oc da faar du det rette Tal / oc huor megit samme brød i sig bemerker oc beslutter.

Exempel.

Vilt du vide huor megit $\frac{4}{8}$ del er vdaff J mark/Multiplicer tellerin som er 4 met 16. thi du hør ret heer ad disse $\frac{4}{8}$ bemerke nogle dele aff j marck/oc 16 ß/er 1. mark/ Naar du det saa haffuer giort da faar du 64 ß/dem skalt du dele vdaff met neffnerind som er 8/da faar du 8 ß/ Saa megit er $\frac{4}{8}$ aff 1. marck/ $\frac{4}{8}$ oc $\frac{2}{4}$ oc $\frac{1}{2}$ disse try brød haffue en bemerkelsse/ oc er huert for sig $\frac{1}{2}$ marck eller/8 ß icke mer/Vdi lige maade skalt du handle met al anden Mynt/met Skippund/Lispund/Cyntener/eller huad dig vdi slig maad faarkommer.

Exempel.

Item/vilt du vide huor megit $\frac{6}{8}$ del er aff it Skippund/ Da Multiplicer tellerind met 320. til marckpund / thi 320. pund er it Skippund/ da faar du 1920. Pund/dem del igennem Neffnerind / da faar du 240 pund / Saa megit er $\frac{6}{8}$ del aff it Skippund.

Item/naar tu ellet try brødt staa

hoss

hoſſ huert andet oc du vylle gerne vide huilkit ſtørſt vaare. Dette at forſtaa ſkalt du ſaa bære dig ath/ Set op til huere tellere it o. deel ſaa huer tellere i ſin Neſſnere / den ſtørſte quotient giſſuer tilkende huilkit brødt ſtørre er / ſom du heer kant ſee $\frac{4}{6}$ oc $\frac{6}{10}$. Sæt nu it o. op til den førſtis tellere / oc ſaa it o. op til den andens tellere / da kommer det ſaa ad ſtaa $\frac{40}{6}$ $\frac{60}{10}$ / Diuidere det førſte met ſin neſſnere diſligiſt det andet da ſtaar det ſaa $\frac{40}{6}$ ($6\frac{4}{6}$ (6. heer faar du aff diſſe tuende quotienten ſom er $6\frac{4}{6}$ / oc 6. ad $\frac{4}{6}$ er ſtørre oc mere end $\frac{6}{10}$.

Regula De tri vdi brodit Tal.

Lige maade ſom du haſſuer holdit dig til forn vdi det hele Tal / oc Regenſkaff/Saa ſkalt du oc effter ſamme maade oc ſkick / nu ſette dyne Exempel / ſaa ad du ſkalt Multiplicere det middelſte mod det ſiſte 1. eller det ſiſte mod det middelſte/oc huad ſom helſt der aff kommer

ſkalt

ſkalt du aff dele igenum det førſte. Som heer efterfølger $\frac{2}{3}$ Pūd for $\frac{4}{5}$ Gyl. huor dyre $\frac{7}{8}$ del aff it pund / multiplicer dette mid delſte ſom er $\frac{4}{5}$ del met det ſiſte / da faar du $\frac{28}{40}$ / del vdi det minſte brødt $\frac{7}{10}$ del / del det aff igennem det førſte ſom er $\frac{2}{3}$ del da faar du 1. gylden / oc $\frac{1}{20}$ del / dette $\frac{1}{20}$ del aff 1. gylden gør lige 2 ß.

Effter di ſaaledis ad regne igennem brødit Tal / er icke huer mandz Maad / oc ſlet vlærde leg folg formegit tūgt / da haffuer de gamle forfedre paafundit en ſkøn ſubtilig hed / at Reducere ſamme brødne Tal vdi it helt Tal / Saa ad opſøger 3 hele Tal / ſom ſig i lig Proportion met ſamme 3 brødne Tal faarene / Som du ſeer i dette Exempel / $\frac{2}{3}$ for $\frac{4}{5}$ gylden / huor dyrt $\frac{7}{8}$ del aff it pund / Dette brødne tals hele er 80. Saa at naar du ſiger 80. pund for 4. gylden / huad koaſter 21. pund / Diſſe tuende Exempel haffue baade it ligt facit.

En almindelig Regel om det brudne Tal huorledis det ſkal ſettis oc brugis i den Regel / De tri.

Item / bliffuer det førſte Tal til ſet nogit brød / da gak met ſamme brødz neſſnere i det ſiſte / bliffuer oc til ſæt det middelſte eller ſiſte nogit brødt / da gak met ſamme brødz Neſſnere i det førſte / ath du kant dette diſbedre forſtaa merk dette Exempel.

Exempel.

Item / en haffuer købt $5\frac{3}{5}$ pund Saffran for 78 mark / huad koaſte 40 pund / facit 557. mark / 2 ß / 3 ₰ / $\frac{12}{28}$ del aff en ₰ / eller $\frac{3}{7}$ del aff 1. ₰ / heer ſeer du at det førſte er it brødt / bryd nu ſamme brød i ſig ſelff / det er Multiplicere det hele ſom / er 5. met ſamme brødz Neſſnere ſom er oc 5. da faar du 25. Læg ſaa tellerin der til ſom er 3 / da faar du 28 / gak ſaa met ſamme brødzneſſnere i det ſiſte /

det er multiplicer det ſiſte ſom er 40. met 5 ſom er den førſtis neffnere / da faar du 200 / Oc ſkalt ſaaledis ſettis i Regelen vdi ſit hele.

Pund	marck	Pund
28.	78.	200.

Heer er nu det forſcreffne brødne Tal omuent vdi ſit rette hele / Multiplicere nu det middelſte met det ſiſte / oc del det vdaff met det førſte eller igēnem det førſte / da faar du det facit ſom offuen ſtaar.

Det Andet Exempel.

Item / en køber 11. Alne Lærith for $26\frac{3}{4}$ mark / huad koaſte 25 Alne / facit 60. mark / 12 ß / 8 ₰ / $\frac{8}{11}$ del aff j. ₰ / bryd dette middelſte i ſig ſelff / det er Multiplicere 26 met Neffnerind ſom er 4 / da faar du 104 / Læg ſaa tellerin ſom er 3 der til / da faar du 107 gak ſaa met ſamme brødz neffnere ſom er 4. i det førſte / det er Multipli-

tipli-

tiplicere de 11. met 4/ da faar du 44/ Oc staar saa vdi sit hele.

Alen	Mark	Alen
44	107	25

Multiplicere det middelste met det siste/ da faar du 2675 / dem del igennem det første / da faar du det facit som offuen staar.

Det Tredie Exempel.

Item/ en køber 35 Skippund Humle for 543 mark/ huor megit koaste 9 $\frac{6}{8}$ skippund/ facit 151. mark/ 4 ß/ 2 ₰/ $\frac{52}{50}$ del aff 1 ₰ / bryd dette siste brød i sig selff/ det er Multiplicer de 9 met brødsens Neffnere/ da faar du 72 / læg saa de 6. der til / da faar du 78/ gør en tuerstrig vnder det brødne Tal / oc sæt de 78. der lige vnder gak saa met samme brødz Neffnere i det første / det er Multiplicere 8 met 35/ da faar du 280/ Sæt dem ret vnder de 35. oc staar saaledis i sit hele.

 Pund

Pund	mark	Pund
280	543	78

Multiplicere det middelste met det siste/oc del det vdaff igennem det første/ da faar du det facit som offuen staar.

Det fierde Exempel.

Item / en køber $8\frac{3}{4}$ pund Peber for $6\frac{3}{5}$ mark / huad koaste 198 pund / facit 149. marck/5 ß/6 ₰/$\frac{162}{175}$ del aff 1. ₰/ her haffuer du i dette Exempel tuende brødne Tal/bryd huert brødt i sig selff som du haffuer før hørt / da faar du aff det første 35. oc aff det andet 33. disse tuende Tal scriff huer i sær vnder sit ægit brødt/ gak nu met den første brødz Neffnere som er 4. i det siste / det er Multiplicer 194 met 4/da faar du 792/drag nu it tuerstrig oc sæt disse 792 lige vnder 198. gak der nest met det middelste brødz Neffnere i det første / det er Multiplicer 5. met 35. som du fickst aff det første brødt / da faar du 175. Oc skal saa settis i sit hele.

Pund

Pund	Marck	Pund
175	33	792

Multiplicer oc Diuidere ſom før er Lært / da faar du det facit / ſom offuen ſtaar.

Det femte Exempel.

Item/en haffuer købt 35. pund Løge frø/for 52. $\frac{3}{4}$ mark/ huad koaſte / 16. $\frac{3}{6}$ pund/facit 24. mark/13 ß/ 10 ₰ / $\frac{528}{840}$ del aff 1. ₰.eller $\frac{66}{105}$ del aff j. ₰.

Heer er det middelſte oc ſiſte Tal brødit ſom du ſeer / bryd nu huert brødt i ſig ſelff / der er Multiplicere det middelſte hele met brødʒens Neffnere ſom er 4. Læg ſaa de 3 der til/da faar du 211. gør it tuerſtrig oc ſet dem lige vnder det middelſte/ multiplicere oc det ſiſte/met brødſens Neffnere ſom er 6. Læg ſaa de 3 der til / ſom er Tellerin / da faar du 99. dem ſet lige vnder det ſiſte oc drag iſt ſtrig der imellem/Multiplicere nu baade neffnere ſom er 4. oc 6. det gør 24. Sæt nu

 diſſe

diſſe 24. vnder det førſte vnder tuerſtrigit / oc Multiplicer diſſe 24 met 35 ſom er det førſte / da faar du 840. oc ſkal ſaa ſettis i ſit hele.

Pund	Marck	Pund
840	211	99

Multiplicere dette middelſte met det ſiſte / oc del det vdaff igennem det førſte / da faar du det rette facit / Som offuen ſtaar.

Det Siette Exempel.

En haffuer købt 320. $\frac{3}{4}$ pund Bærgerfiſk for 230 $\frac{2}{3}$ mark / huad koaſte 625 $\frac{1}{2}$ Pund / facit 449. mark / 13. ß / 2 ₰ / $\frac{5088}{5698}$ del aff 1 ₰ / heer ſeer / du ath alle try Tal ære brødne / derfaare bryd huert Tal igennem ſit brød ſaaledis / Multiplicere det førſte hele ſom er 320. met ſin brødz Neffnere ſom er 4. da faar du 1280. Læg ſaa Tellerin ſom er 3. der til / da faar du 1283 Sæt dem lige vnder det førſte / bryd ſaa det middelſte ſom er 230. met ſin Neffnere

nere

nere som er 3. da faar du 690. Læg saa Tellerin der til/da faar du 692. Dem sæt lige vnder det middelste / Multiplicere nu det siste oc met sin brødz neffnere som er 2. da faar du 1250. Læg Tellerin der til/da faar du 1251. Sæt dem lige vnder det siste / oc staa samme try Tal / nar de ære brødne i sig selff / som heer effter følger/ etc.

$320\frac{3}{4}$	$230\frac{2}{3}$	$625\frac{1}{2}$
1283	692	1251

Gak nu met den første brødz neffnere i det siste/ det er Multiplicer 1251 met 4. da faar du 5004. Sæt dem lige vnder 1251. Der nest gak met den middelste oc siste brødz neffnere som er 3. oc 2. i det første/ Sig 2. gange 3. er 6. met disse 6. Multiplicer det første som er 1283. da faar du 7698. Set dette lige vnder det første/ Oc da staar det i sit hele som her effter folge.

 Pund

Pund.	Mark.	Pund.
7698	692.	5004.

Multiplicere nu det middelſte met det ſiſte/ oc diuidere det ſaa igennem det første/ da faar du det facit ſom offuen ſtaar.

Dette ſame ſiette Exempel/ Er det ſuariſte oc tyngeſte blant diſſe Exemple/ Derfaare vil ieg det her effter ſette/ met alle ſyne Vilkor/ oc huorledis det ene effter det andit ſkal ſettis met ſyn Multiplicering oc affdeling.

Pund	Mark.	Pund
$320\frac{3}{4}$	$230\frac{2}{3}$	$625\frac{1}{2}$
1283	692	1251
6		4
7698		5004

Multiplicer nu det middelſte met det ſiſte/ ſet først det ſiſte/ ſett ſaa det middelſte der lige vnder ſom du her feer.

5004
692

Mul-

Multiplicere som nu tit er lært / da kommer det saa at staa.

1 0 0 0 8
4 5 0 3 6
3 0 0 2 4

Facit 3462768 mark.

Diuider nu denne Sum igennem det første / oc skal saa setis

3462768
7698

Naar det er vdaff delt / da kommer det saa at staa / Som denne Figur vdui-

```
        6
        7 3
      1 2 4
    1 7 5 2
    3 8 9 6 6
    4 1 3 9 3
    6 2 9 5 4 6
  3 4 6 2 7 6 8 (449 mark
    7 6 9 8 8 8
      7 6 9 9
        7 6
```

Her bliffuer vdoffuer som du her seer 6366. dem gør met 16 til ß. Oc staar saaledis.

6366
16

38196
6366

Facit 101856. ß.

Diuider nu denne Sum atter igennem det første / da kommer det som her staar.

1
2 7
3 8
2 4 8 8
3 5 9 7 2
1 0 1 8 5 6 (13.
7 6 9 8 8
7 6 9

Heer bliffuer atter vdoffuer 1782.

dem

dem gør met 12. til smaapendinge/ oc set-
tis saaledis.

1782
12

21384

Denne Sum skalt du atter affdele
igennem det første/ som du her ser.

5
69
7188
21384 (2. Sk.
7698

Her bliffuer atter vdoffuer 5988. aff
denne Sum kant du end faa ½ Sk. End-
dog ad it skerff/ som gør ½ Sk. ære icke
gengsee eller brugelige her i Riget / Vil
ieg dem her dog bruge for dette Exem-
pel skyld/ saa at man kan tage det / paa
det allerskarppiste oc nøyste mueligt er/
Sæt saaledis.

5988
2

11976. Denne

Denne Sum ſkalt du atter affdele met det førſte/ da komer det ſaa at ſtaa.

```
27
4388
11979  (j. ſkerff er ½ ₰.
7698
```

Her ſeer du nu ad diſſe 625 ½ Pund Bergerfiſk kaaſte 449. mark 13 ß. 2½ ₰. oc $\frac{4278}{7698}$ deel aff it ſkerff/ for det ene ſkerff/ ſtaar den ½ ₰.

Det Siuende Exempel.

	Alen		Alen
En Køber	$\frac{4}{6}$ ———	$\frac{3}{9}$ ———	$\frac{5}{8}$

Diſſe try brødt haffue inted helt Tal for ſig/ der faare ſkal der anderledis hādlis met dem/ end met de andre brødt/ gak met det førſte brødz neffnere / i det ſiſte brødt tellere / det er Multiplicer 6 met 5. da faar du 30. dem ſet lige vnder det ſiſte brødt / gak ſaa met det middel-

ſte oc

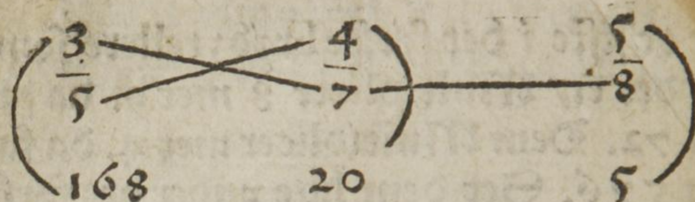
ste oc siste i det første brødz tellere som er 4. det er/ Multiplicer 8 met 9. da faar du 72. Dem Multiplicer met 4. da faar du 576. Set dem lige vnder det første/ Sæt saa den middelste brødz tellere som er 3 ret mit/ da staar det i sit hele som efftersølger.

Alen	Mark	Alen
288	3	30

Multiplicere dette middelste met det siste/ da faar du 90. disse 90 skalt du affdele i gennem det første/ det kant du icke gøre/ gør dem derfaare met 16 til ß. da faar du 1440. ß. del dem igennem det første/ da faar du 5. ß. Saa megit kaaste disse 30. Alne.

Saadanne brødt eller sligt Regenskaff/ kan oc anderledis Regnis oc settis. oc synis myg at være bedre oc brugigere end det andit / Set dine brødt som du her seer.

Set

Set den siste brødz tellere paa den siste stæd mod den høgre hand / gak saa met den middelste oc siste brødz neffnere / som ære tilsammē dragne met it lidit tuerstrig / i den første brødz tellere som er 3. da faar du 168. Set dem som du seer her offuen forre. Multiplicer dernest den første neffnere / met den middelstis tellere / det er 4 met 5. da faar du 20. Oc staar i sin Regel som du seer her offuen forre / Ockaaste samme $\frac{5}{8}$ Alen eller de 5 Alne 9 ß. 6 ₰. oc $\frac{48}{168}$ del aff j. ₰.

Komme dig oc it Regenskab faare der som det første oc siste vaare brødit oc det middelste helt da bryd huert brødt i sig selff / som du tit oc offte haffuer hørt / gak saa met den første brødz neffnere i det siste / oc met den sistis neffnere i det første.

Exem-

Exempel.

Alen	Marck	Alen
3 3/4	3	22 1/4.

Bryd huert brød/ som nu er hørt da faar du vnder det første 15. oc vnder det siste 89/ Oc kommer saa ad staa.

	mark	
3 3/4	3	22 1/4.
15		89

Gak nu met den førstis neffnere i det siste det er multiplicere 89. met 4. da faar du 359. Multiplicere oc 15. met den sistis neffnere/ da faar du 60/ oc staar met sine vilkor som heer efterfølger.

	mark	
3 3/4	3	22 1/4
15		89
	mark	
60	3	356

Multi-

Multiplicer disse 356 met det middelste / da faar du 1068 / deel dem igennem det første / da faar du 17. mark / oc der bliffuer vdoffuer 48. dem gør met 16. til ß / da faar du 768 ß / deel dem atter igennem det første / da faar du 12 ß / oc bliffuer vdoffuer 48 ß / gør dem met 12 til ₰ / da faar du 576. ₰ del / dem oc igenum det første / da faar du 9 ₰ / Oc bliffuer vdoffuer 36 ₰. heer seer du at de 22 $\frac{1}{4}$ Alne koaste 17 mark / 12 ß / 9 ₰ / $\frac{36}{60}$ del aff 1. ₰ / i det minste brødt $\frac{9}{15}$ del aff 1. ₰ / disse $\frac{9}{15}$ del oc $\frac{36}{60}$ del gøre lige megit.

Effter disse brødz / Exempel oc Regle / kant du regne oc adskilde alt Regnskaff oc Spørsmaal som kunde regnis met oc igennem den Regle De tri / derfaare gøris icke behoff / ad forlenge dette lille arbeyde / met flere saadamne Exempler / Thi huilken løst haffuer ad bruge / oc øffue sig heer vdinden / kant selff / effter disse adskille Regne alle andre / For alt ting Lær vel den Pytagariske Taffle vden ad ellers kommer du ingen Vey met ziffer Tallit.

Denne

Denne Regnebogs Siette Deel.

HEr effterfølger nogle løstige oc nytte-lige Regle/ Oc Exemple/ oc Regnis effter den Regel De tri/ Men exemplene skulle anderledis settis / Oc kallis denne Regel en baguent Regel/ Oc paa latine Regula Conuersa.

Regula De tri omuent oc kaldis paa latine Conuersa.

Det første om brødz Bagning.

Item / Borgemester oc Raad aff Købnehaffn/eller aff nogen anden køb-stæt/haffue offuerueyd deris Almues oc fattige menighedz leylighed nytte oc gaffn/ i saadan maade ath naar en skip pe huede geldet 10 ß. da skal en huidz-brød veye (som gelder en ₰) 7 lodt/ oc Bagerne kunde det vel gøre vden all ska de. Nu slas kornit op oc bliffuer dyere/

ſaa ath en ſkippe geller 14. ß. huor mange lodt ſkal da ſamme pendings Brød veye etc. Skulle nu dette Exempel ind ſettis effter Regulam De tri/da ſkulle det ſaa indføris 10. ß. giffue 7. lodt/ huor mange lodt giffue 14. da ſkulle ſamme pendings Brød veye 5 lodt/3. quint. $\frac{2}{3}$ aff it quintin / Nu kan huer ſom forſtand haffuer dømme / at naar kornit ſtier op oc bliffuer dyrere / kan icke ſamme pendings Brød veye flere lodt Bagerne vden ſkade / end der kornit galt mindre/ Omuent nu ſamme ſpørſmaal/ Oc ſæt ſaa i Regelen.

ß	Lodt	ß
14	7	10

Det førſte Spørſmaal er/ naar Huedet gelder 10 ß/da kunde Bagerne vel bage it pendings Brød paa 7. lodt/det ander er/Hueden er bleffuen dyrere / ſaa at ſkeppen geller 14 ß/huad nu it pendings Brød ſkal veye. Dette ſiſte Spørſmaal ſkal ſettis først/ ſom er de 14. oc det ſiſte ſom

som er 10. skal settis sist/ Loddene i huor mange de ære skulle settis mit lige som du seer heer offuensaare. Multiplicer det middelste met det siste/ da faar du 70. del dem igennem det første / da faar du 5 lodt / Saa megit skal samme pendings brød veye.

It andet Eempel.

It stycke Klæde er 3 Alne breet / oc naar ieg haffuer 6. Alne aff samme Klæde/ da haffuer ieg nock til en kiortel / nu haffuer ieg vnderfoer til samme kiortel / det er icke/ vdē 2. Alne breet. Nu ville ieg gerne vide huormange Alne ieg skulle haffue aff samme vnderfoer saa ath kiortelen bleffue vdforid /heer er det første 3. Alne breet oc det siste som er vnderforet 2 Alne breet / Vent nu dette Exempel om da staar det saa i Regelin.

Alen breet	Alen til kiortel	Alen breet
2	6	3

 Multi-

Multiplicere det middelste met det fiste / da faar du 18 dem del igennem det første / da faar du 9. oc der bliffuer inted vdoffuer. Saa mange Alne vnderfoer skalt du haffue vnder de 6. Alne til kiortelen.

It andet Exempel.

Item/12 Lemend sla en eng i 25 dage/huor mange dage skulle 30 Mend sla samme Eng/gør 10 dage/vent dette Exempel om da staar det saa i Regelin.

Mend	Dage	Mend
30	25	12

Multiplicere 25 met 12/da faar du 300/del dem igennem det første / da faar du 10 Dage/ oc der bliffuer inted vdoffuer / i saa mange Dage sla 30. Mend samme eng.

It Andit Exempel.

Item/ 16. Mend graffue en Graff

vdi 12.

vdi 12. dage / huor mange Mend ſkulle graffue lige ſaadan en Graff / lige dyb / bred / oc long / vdi $38\frac{3}{5}$ dag facit 5 mend / vent bagfaare paa dette Exempel / oc ſtaar ſaa i Regelin.

Dage	Mend	Dage
$38\frac{3}{5}$	16	12

Bryd dette førſte ſom før er Lært / da faar du 192 / gak ſaa met ſamme brudz neffnere i det ſiſte / da faar du 60. diſſe 60 ſet lige vnder det ſiſte / oc ſtaar ſaa i ſit hele.

Dage	Mend	Dage
192	16	60.

Multiplicere ſom nu er Lært / da faar du 5 Mend / ſom offuen ſtaar.

Exempel paa Maſkaberi oc Selle Law.

Tre købmend gøre maſkaberi / oc ligger den førſte 24. Gyldene den anden 16.

Gylden / den tredie 40. Gyldene / Met disse samme/inlagde pēdinge hādle disse trei almindelighed / Oc de haffue fortient met samme indlagde pendinge 100. Gyldene/ Nu ville ieg gerne vide huor megit huer besynderlige tilkōme aff samme 100. Gyl. Vdi dette oc andre slig Exemple / skalt du saaledis bære dig ath / Læg først de indlagde pendinge som er 24.16. oc 40. vdi en Sum/ da faar du 80. dem sæt faare / det skal wære din Diuisor / de 100. Gylden som er fortienisten sæt mit / vdi det siste skal du sette huerss indlagde pendinge for sig selff / den ene Sum lige vnder den anden. Som heer effter følger.

Multiplicere nu de første indlagde Pendinge som er 24. met det middelste / da faar du 2400. Disse 2400. del igen-

nem

nem det første/ da faar du 30. Gyldene/ oc dem skal den første haffue vdaff de 100. Gylden/ Multiplicere nu den Andens Pendinge som er 16. met det middelste/da faar du 1600 del dem atter igennem det første/ da faar du 20. Gyldene/ oc det er den Andens fortieniste/ Multiplicere nu det middelste met den siftis indlagde Pendinge som er 40. da faar du 4000. dem del atter igennem det første/ da faar du 50 Gyldene/ oc det er den Tredys fortieniste.

It andet Exempel paa Maskaberi met Tidsens tilleggelse.

Tre Købmend haffue sammen lagd vdi en Handel dem imellom/ den første haffuer indlagd 36. Gylden vdi 6. Maanede/den Anden haffuer indlagt 24 gylden/ vdi 10. Maanede den Tredie haffuer indlagt 60. Gyldene/ vdi 8. Maanede/ oc disse købmend haffue fortient met samme indlagde pendinge 250. gyldene. Nu ville ieg gerne vide/ huor megit huer aff dem bør at haffue aff samme

me fortieniste effter huerss tid oc ind-lagde Pendinge / Vilt du det Exempel regne / da Multiplicere den førstis ind-lagde Pend. met sin tid som er 6 Maa-nede / da faar du 216. dem scriff for dig / Der nest den Andens pendinge / oc met sine Maanede / da faar du 240. dem set lige vnder det første. Multiplicere oc den sistis Pendinge met sine Maanede / da faar du 480. Scriff dem lige vnder den Andens pendinge. Summere nu disse trende Summe i en Sum / da faar du 936. Dem skalt du sette faare oc fortie-nisten som er 250 skal settis mit oc staar saa i Regelin.

Gylden Gylden Gylden

216

936———250 240

480

Multiplicere nu den førstis indlag-de Pendinge oc Maanede som er 216. met det middelste / da faar du 54000.

disse

diſſe 54000. del igennem det førſte 57. Gylden / oc der bliffuer vdoffuer 648. dem gør met 40. til ß. da faar du 25920. dem del igennem det førſte / da faar du 27 ß. Sæt dem hoſſ de 57. Gyldene / oc end da bliffuer vdoffuer 648. ß. gør dem met 12. til ₰ / da faar du 7776. dem del atter igennem det førſte / da faar du 8 ₰ oc end bliffuer vdoffuer 288. diſſe 8. ₰ / oc diſſe 288. ſkal oc ſettis hoſſ det førſte / oc kommer ſaa ath ſtaa 57 g̊ / 27 ß / 8. ₰ / $\frac{288}{936}$ del aff 1. ₰ / Saa mange ₰ bør den førſte for ſin del.

Multiplicere nu den Andens indlagde Pendinge oc Maanede met det middelſte / da faar du 60000. del dem igennem det førſte / da faar du 64 g̊. oc bliffuer vdoffuer 96. dem gør met 40. til ß. da faar du 3840. ß / del dem igennem det førſte / da faar du 4 ß. oc bliffuer vdoffuer 96 ß / gør dem met 12. til ſmaa ₰. da faar du 1152. ₰. dem del igennem det førſte / da faar du 1. ₰. Oc der bliffuer vdoffuer 216. Læg diſſe 4. ß. 1. ₰. Oc $\frac{216}{936}$ del aff 1. ₰. til de 64. Gylden / da

 ſtaar

Faar det saa 64 Gyldene/4 ß/ 1 ₰ / $\frac{216}{936}$ del aff 1. ₰ / oc er den Sum den Anden skal haffue.

Multiplicere nu den siſtis indlagde pendinge oc tyd met det middelste / da faar du 120000. del igennem det første/ da faar du 128 Gyldene/ oc bliffuer vdoffuer 192. dem gør met 40 til ß. da faar du 7680 dem del igennem det første / da faar du 8 ß. oc end bliffuer vdoffer 192. gør dem med 12 til ₰. da faar du 2 ₰. oc bliffuer vdoffer $\frac{432}{936}$ del aff j ₰. oc det bør den Tredie for sin del / oc staar dette Exempel som her effter folger.

Dē	Første	skal haff ue	57 Gyl. 27 ß. 8 ₰ $\frac{188}{936}$ del
	Anden		64 Gyl. 4 ß. j ₰. $\frac{216}{939}$ del
	Tredie		128 Gyl. 4 ß. 2 ₰. $\frac{432}{936}$ del

Item/ Fire gøre Maskaberi sammē/ den første legger ind 40 Gylden/ den anden 70 Gyld. den tredie 110 Gylden/ den fierde 120 Gylden/ Disse fiere Købmend gøre en deris Tienere vd til Reuel

met

met samme pendinge / oc han køber for dem / først 272 pũd Voex / kaast 35 Gyl. 4012 pund hør / kaaster 107 Gylden / oc 6936 pund kaaber kaaste 198 Gylden / Nu samme deris Tienere er hiem kommen / ville disse fiere skiffte oc dele samme Godz dem emellom / Her spør ieg huor megit at huer tilkommer / oc aff rette bør aff huert slauff Godz i seer / Facit den Første aff Voxit 32 pund / aff Hørin skal han haffue 472 pund / aff Kaaberit bør hannem 816 pund. Den Anden skal haffue aff Voxet 56 pund / aff Hørrin 826 pund / aff Kaaberit 1428 pund. Den Tredie bør aff Voxit 88 pũd / aff Hørrin 1258 pund / aff Kaaberit 2244 pund. Den Fierde skal haffue aff Voxit 96 pund / aff Hørrin 1416 pund / aff Kaaberit 2448 pund / oc skal saa settis som her effter folger

Gylden	Voex	Gylden
340 ——	262 ——	40
		70
		110
		120
		Pund.

Pund.

Facit	32 56 88 96	den	Første Anden Tredie Fiære	Pund.

Regne nu Hørin.

Gyld. Pund Gyld.

340 ———— 4012 ———— 40, 70, 110, 120

Facit	472 826 1298 1416	den	Første Anden Tredie Fiære

Regne Raaberit.

Gyld. Pund. Gyld.

340 ———— 6936 ———— 40, 70, 110, 120

Facit

Facit	816 1428 2244 2448	den	Første Anden Tredie Fiære

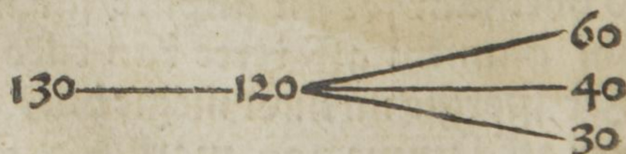
It Andit Exempel.

Item / En Borgere er rymder for Gæld / som han vaar 5 andre Borgere skyldig / han vor den Første skyldig 240 mark/Den Anden 220. mark / Den Tredie 200 mark. Den Fiære 180 mark/ Den Femte 160 mark/ i det at han bliffuer rymd / da bliffuer hans Gods som hand haffuer effter sig vorderit/ oc findis at være vert 200 mark / aff disse 200 mark skulle de 5 Borgere betalis saa ad huer faar for sin anpart/saa megit som hannem aff rette kan tilkomme/ Her spørgis nu huor megit huer tilkommer aff samme 200 mark/Sætsom her effter folger.

Mark.

				Mark.		
Mark.	Mark.	240		48		Forste.
		220		44		Anden.
1000.	200.	200	Facit	40	de[illegible]	Tredye.
		180		36		Fierde.
		160		32		Femte.

Item Tre købmend haffue købt it Skib for 120 Mark. Den første skal betale ½ Den anden ⅓ Den Tredie ¼ part. Nu er Spørsmaalit huor mange mark huer skal betale til syn part. Vilt du dette Spørsmaal soluere eller dislege / da skalt du tage for den først helten aff 120 det er 60. For den anden ⅓ part aff 120 det er 40. Oc for den tredie ¼ part aff 120. det er 30. Sett disse tre Summe lige vnder huert andet / som her efterfølger / Naar det er sket / da læg disse tre Summe i en Sum / da faar du 130. det er din diuisor / set saa.

Multiplicere de 60 met det middelste /

ſte/ da faar du 7200. del igennem det
førſte/ da faar du 55 mark 6 ß. j d. $\frac{55}{65}$
del aff j d. gør lige ſaa met de 40/ da
faar du 36 mark 14 ß. 9 d. $\frac{15}{65}$ del aff
j d. Saa megit ſkal den anden legge
vd/ Ber dig lige ſaa at met den Tredie/
ſom er 30. da faar du 27 mark 11 ß. 0 d.
$\frac{60}{65}$ del aff j d. Saa megit ſkal den Tre-
die legge vd. Vilt du dette Probere/ da
læg diſſe 3 Summe tilſamme/ 55 mark
6 ß. j d. 36 mark 14 ß. 9 d. oc de 27
mark 11 ß. 0 d. da faar du aff diſſe tren-
de Summe 119. mark 15 ß. 10 d. her
fattis dig i den hele Sum 2 d. dem ſkalt
du ſaaledis hitte/ læg alle 3 brødz telle-
re i en Sum 130. del ſamme Sum igen-
nem brødzens Neffnere/ ſom er 65. da
faar du 2 d. læg dem til de 10 d. da
faar du j ß. leg ſamme ß. til de 15 ß. da
gør det j mark/ læg nu ſamme mark til
de 119 mark/ da faar du lige 120. oc er
reth.

Item/ To Købſuene ville bytte met
huer anden den ene holder it ſtycke En-
gelſt holler 36 Alne/ oc han vil icke giff-
hel

ne Alnen mindre end 40 ß / Den Anden haffuer Peber oc hand vil giffue it pūd for 25 ß / Nu ville ieg gerne vide huormange pund Peber han skal giffue hannem for det hele stycke klæde det at regne skalt du saa bære dig at. Sig 25 giffue mig 36 / huor megit skal 40 giffue / gør det effter Regulam De tri / da skalt du befinde ath han skal haffue for sit klæde 57 pund Peber 19 lodt / 0. quintin / 3 ℔ Vecter / Oc $\frac{3}{25}$ del aff 1 ℔ Vect.

Jtem / en Quinde kom fra Amage met nogle æg / der hun skulle haffue æggene til land / da vor Myndricken druckē / oc lodt æggene falde saa at te bleffue sønder slagne. Quinden lodt steffne samme Myndrick for Fogeden / oc ville haffue sine æg betalede / Fogeden spurde hende huor mange æg hun haffde met sig / Da suarede hun ieg kan icke telge / men ieg lagde dem først i en kurff met 2 til lige / Oc ieg beholt it æg offuer. Saa lagde ieg dem i en anden kurff met try / oc end beholt ieg it æg vdoffuer / Der nest

lagde

lagde ieg dem i en andẽ kurff met fire/ oc
end bleff it æg offuer / der neſt met 5/ oc
end bleff it æg offuer . Der neſt lagde ieg
dem atter i en anden kurff met 6. oc bleff
end da it æg vdoffuer. Paa det ſiſte lag=
de ieg dem atter om igen i en anden kurff
met 7/ oc da kom ieg lige vd/ heer ſpø=
ris nu huor mange æg/at ſamme Quin=
de haffde met ſig / Dette ad forſtaa eller
ad Regne/ſkalt du ſaa bære dig at/ Før=
ſte gang lagde hun ægene met 2. til lige i
kurffuen oc der neſt met 3/Multiplicere
diſſe 2 oc 3 til ſammen/da faar du 6. Tre
die gang lagde hun dem met 4. Multi=
plicer diſſe 6. oc 4 til ſammen/da faar du
24. Fierde gang lagde hun dem i met 5.
Multiplicer diſſe 24 met 5. da faar du
120. Femte gang lagde hun dem i met 6.
Multiplicere 120. met 6/da faar du 720.
læg nu it æg der til / da faar du 721. Oc
ſaa mange æg haffde Quinden met ſig/
oc er ret.

It andet Suptiligt ſticke.

Item / en Borger haffuer Leyd en
Tømmer mand met nogle forord/ at saa
mãge Dage som han arbeyder / skal han
haffue for huer dag 5 ß / Oc huad dag
han arbeyder icke/ skal han fortære i sam
me Mandz huss 4 ß/ oc der 100 dage vaa
re/ ferløbnede da giorde de Regẽskaff/ oc
regnede deris ting klar/ oc deris Regen-
skaff gick lige op/ saa at hã hagde fortæ-
rid lige saa megit som han haffde forti-
ent/ Heer spørris nu huor mãge dage hã
haffuer arbeydet/ oc huor mãge dage hã
gick aarkeløs i de 100. Dage/ Læg disse 5
ß/ som han fick naar hã arbeydede/ oc de
4 ß/ som han fortærit naar han gick aar
keløs/ til sammen/ da faar du 9. Disse 9.
set først i Regelen/ oc det er din Diuisor/
At du først kant vide/ huor mange dage
han haffuer arbeydet/ Sett din Diui-
sor som nu er hørt de 4 ß. som hand
fortærer sæt mit/ de 100 dage sæt sist/
gør det effter Regulam De tri / da befin-
der du at han haffuer arbeydet 44 dage
oc $\frac{4}{9}$ del aff i dag/ diss $\frac{4}{9}$ del aff en dag gø-
re 5 Tijme/ oc $\frac{3}{9}$ aff en tijme/ disse $\frac{3}{9}$
aff

aff en tijme / gøre lige 20 minuter / regnendis 60 minuter paa i tijme.

Vilt du nu vide huor mange dage han gick aarkeløs/da set din Diuisor som tilforn/ oc de 5 ß. som han fortiente om dagen set mit/ oc de 100 siste / Multiplicere som tilforn / da faar du 55 dage oc $\frac{5}{9}$ del aff j dag/disse $\frac{5}{9}$ del aff en dag/ er 6 tijme / oc $\frac{6}{9}$ del aff en tijme / disse $\frac{6}{9}$ del aff en tijme/ gør lige 40 minuter / Læg nu disse 44 oc 55 tilsammē / da faar du 99 dage/ læg nu disse 5 tijme som findis ad være offuer i det første/ oc de 6 tijme som ære vdoffuer i det siste / tilsammen da gør det 11 tijme. Nu haffuer du allersist i det første 20 minuter / oc i det siste haffuer du 40 minuter/ Læg disse 40 oc 20 minuter til sammen / da faar du j tijme/ læg denne tijme til de 11 tijme/ da bliffuer det 12 tijmer / læg til de 99 dage / da bilffuer det lige 100 dage / Oc er saa ret.

It Andit Exempel.

Item / En Borgere haffde leyd en Suend it helt Aar / oc han skulle giffue hannem 10 Gyldene oc en kiortel / Den samme Borgere bliffuer wens mit suenden/ Saa at han bliffuer icke hoss hannem lenger/ end 7 Maanede / Oc hosbonden siger til hannem/ gak vdaff mit husse oc tag kiortelen met dig/som dig er loffuit / da bliffuer ieg dig inted skildig/ Her spøris nu huor god samme kiortel haffuer wærit. Vilt du dette Exempel eller tillige regne effter Regulam De tri/ da skalt du grant acte huor mãge Maanede han haffuer tient / Der nest acte huor megit samme tid er mindre end it Aar/ Som du her seer ad 7 Maanede/ er 5 Maanede mindre end it Aar haffde nu samme Suend tient vd til fulde samme 5 Maanede / da skulle han hafft aff sin hosbonde 10 Gyldẽ oc sammẽ kiortel/ Dete Exempel skal saaledis settis i Regelen.

Maanid.	Gylden.	Maanid.
5	10	7

Multi-

Multiplicere 10 met 7 da faar du 70. del igennem det første da faar du 14 Gyldene/ Saa megit vaar ſamme kior-tel verd.

Om it Taarn ſom er fortinget met en Muremeſtere op ad Mu-re vdi Rode Tal.

Jtem/ it Firehiørnidt Taarn/ ſom er 30. roder høyt/ oc vden til 5. roder Bred/ Oc induortis fra det ene hiørne til det an det 3. roder Breed/ Nu er ſamme Taarn fortinget met en Muremeſtere/ ſaa ad han ſkal haffue for huer rode 2. marck/ Nu ville ieg gerne vide/ huad ſamme Taarn ſkulle koaſte op at Mure/ Vilt du dette vide/ da Multiplicere ſamme Taarns bredhed/ ſom er 5. roder i ſig ſelff/ da faar du 25. roder/ Der neſt Multiplicer den ſamme Sum met høyheden/ ſom er 30. da faar du 750. oc ſaa mange rode vor det/ Der ſom Taarnit icke vaa-re hult inden vdi. J det at Taarnit er hult/ oc paa huer ſide 3 roder breet/ Der-

 faar

faar skalt du samme Taarnss hulhed/ som er 3. roder/ oc vdi sig selff Multipli/ cere/ da faar du 9. Multiplicere samme 9/ oc met høyheden/ da faar du 270. Saa mange roder er induertis i samme Taarn som icke ære Murede/ Derfaare/ skalt du tage disse 270. fran de 750. ro/ der/ da beholler du 480. roder. Saa man ge roder skal du betale samme Muremes/ stere/ facit 960. marck.

Om en Vold ad sette.

Item/ end Voldmestere haffuer op/ sat en vold som er 40. roder lang/ 24. ro/ der høy/ oc 4. roder tyck/ Oc han skal haffue for huer rode 12 ß. huor megit skal hand haffue for dette sit arbeyde/ facit 2880. marck.

En Regel som settis sammen aff fem Tal.

Dette Regenskaff settis sammen aff 5 Tal/ oc naar det er set i regelin/ da skal det dog

det dog regnis effter Regulam Detri / Den ene Købmand gør spørsmaal til den anden / oc siger 100 Gyldene / vinde vdi 12 Aar / 70 Gyldene huor mange fl vinder 20 fl vdi 6 Aar / vdi dette oc andre saadanne Spørsmaal / Skalt du saaledis holle dig / disse tuende Tal som staa først / som er 100. oc 12. dem skalt du Multiplicere met huert andet / da faar du 1200. oc det samme skal være din Delere / Multiplicere oc de tu siste som er 20 / oc 6 da faar du 120 dem sæt sist / de 70 sæt mit / de skulle icke foruandris / Oc staar som her efterfølger.

fl oc Aar	fl	fl oc Aar.
1200	70	120

Multiplicere oc Diuidere som nu tit er hørt / da faar du 7 Gyldene / Saa mange Gyldene vinde 20 fl / vdi 6 Aar.

It andet.

Item / 8 Høns gøre lige vdi 12 dage 384 æg / huormange æg gøre 4 Høns vdi

6. dage / bær dig at som du haffuer hørt i det første Exempel/ da finder du at disse 4 høns gør vdi 6 dage 96 æg / Oc er saa ret / Disse høns gøre flere end it om dagen.

It andet.

Item/ 3 Hæste æde vdi 9 dage 60 skepper Haffre/ huor megen haffre æder 40. Hæste i it helt Aar facit 32444 skepper / oc $\frac{12}{25}$ del aff 1. skeppe/ disse $\frac{12}{25}$ del aff 1 skeppe/ gør 3 ottinge/ oc $\frac{15}{25}$ del aff 1. ottinge.

It andet.

En Møllere maler 4. dage met 3. Querner 16. pund Malt / huor mange pund Maler/ han met 5 querner $1\frac{1}{2}$ dag/ facit 10 pund.

It andet.

Item/ 9 Skreddere gøre 7 kiortele vdi 18 dage huor mange kiortle gøre 12 skred der vdi 14 dage/ facit 48 kiortle.

Item/

Item/En Købmand fracter en ſku-
de 30 vger føſſ/ Oc ſkal giffue for 10 Læ-
ſter Godz 25. marck / huor megit ſkal
han giffue for 23 Læſter / Godz 40 vger
føſſ facit 76 mark/10 ß / 8 ₰.

Item Exempel om en Mand ſom gør ſit Teſtamente.

Item/ En Dannemand ligger paa
ſin ſotte ſeng oc Hans Huſtru er ſiug-
lig / J det ad hand befinder ſig megit
ſuag/da gør hand ſit Teſtamente/ oc be
ſtiller ſin ting ſaa / at vdaff det Godz
ſom hand efferlader/huilkit er vert 1200
marck / Der ſom hun Føder en Søn / da
ſkal hand haffue aff ſamme effterladne
Godz 800. marck / Oc Moderen ſkal be-
holde det andet ſom er 400. marck/ Den
ſamme Mand bleff død / Oc Quinden
fødde en Søn oc tuende døtter. Nu ſpør-
ris her huor megit huert barn ſkal haff-
ue/ Oc aff rette kand tilkomme/Saa at
Faderens ſiſte ſamtycke oc Teſtamente
bleffue fylliſt giort/Aff dette Teſtamen-

te kant du forstaa ad Sønnen skal haffue tøssuer saa megit som Moderen / Oc Moderen skal haffue tøssuer saa megit som en Daatter. Set dette Exempel saa.

32	1200.	16	Sønnen.
		8	Moderen.
		4	Daatteren.
		4	Daatteren.

Multiplicere oc Diuidere som før er Lært/da staar det som heer efterfølger.

Mark.

Facit	600 Sønnen.
	300 Moderen.
	150 Daatteren.
	150 Daatteren.

Vilt du dette Probere da læg disse 4 Summe tilsammen / da faar du 1200. Oc er lige de Pendinge som de haffue at skiffte.

It Andit Exempel.

Item

Item/ En Borgere ligger paa si
derste / hans hustru er siuglig / han ski-
ker i saadan maade sit Testamente /
Der som hun føder en Søn da skal han
affue to dele aff hãs efterladne Godz/
uilkit er vert 2000 mark / oc Mode-
ren skal beholde den tredie del / Men
er som hun føder en Daatter / da skal
Moderen beholde to dele / oc Daatteren
en tredie / Den samme gode Mand dø-
e/oc der hans hustru skulle føde/da fød-
e hun en Søn oc en Daatter/ Her spørss
u at huor megit i seer huer aff disse tren
e Prsoner bør/ eller tilkommer aff disse
000 mark / Effter Testamentens ind-
olt/ scriff samme Sum/ lige som det er
orordinerit vdi Testamented til disse
orscreffne Personer / først for Daatte-
en it/ for Moderen tu/ for Sønnen fie-
e. Thi Testamentet indholder dersom
un føder en Søn / da skal han haffue
øffuer saa megit som Moderen. Læg
aa disse tri Tal i en Sum/da faar du 7.
i 1.2.4. gør 7. Disse 7 sæt først oc er
in Diuisor / de 2000 sæt mit / det andet
fist/.

fiſt/ oc ſtaar ſom du her ſeer.

	Mark.	
7	2000	{ 1 2 4

Multiplicer det middelſte met det ſiſte / dog huer beſynderlige / oc del igen nem det førſte/ da faar du til huer / ſom her effter følger.

Facit { Daatterē 285 mark 11 ß. 5 ₰. $\frac{1}{7}$
Moderen 571 mark 6 ß. 10 ₰. $\frac{2}{7}$
Sønnen 1142 mark 13 ß. 9 ₰. $\frac{4}{7}$ } del

Vilt du dette Probere/da læg diſſe tre Summe tilſammen/ ſom er 285 mark/ 571 mark/ 1142 mark/ da faar du 1998 mark/ Læg nu diſſe forſcreffne ß. tilſammen / da faar du 30 ß. gør lige ſaa vid ſmaapendinge/da faar du 23 ſmaapendinge/ Læg nu alle brødz tellere tilſammen / ſom er 1. 2. 4. da faar du 7. Sæt diſſe 7 øffuerſt/ oc din Diuiſor der vnder/ da ſtaar det ſaa $\frac{7}{7}$ oc det gør it helt/ oc er j ₰. læg nu denne j ₰ til de 23 ₰. da

faar

faar du 24. oc de gøre 2 ß. læg nu disse 2 ß. til de 30. saa faar du 32 ß. oc de gøre 2 marck / Læg disse 2 marck til de 1998 / da faar du din middeste Sum igen som er 2000 marck / oc er ret.

Jtem / En øllhund / eller en drucken Skeppere dricker en tønde øll ene vd vdi 14 dage / oc naar Hans Hustru dricker met hãnem / da dricke de baade den tønde øll vd vdi 10 dage / heer spørss nu naar Quinden dricker ene aff samme tønde vdi huor mange dage dricke hun hende ene vd / Vilt du dette Soluere / da tag de minste dage som er 10 fra de første som er 14. da beholler du 4 det er din Diuisor / nu sig 4 giffue 10 huor megit giffue mig 14. Gør det effter Regulam De tri / da faar du 35 / det er 35 dag / vdi saa mange dage dricker hun ene den hele tønde øll vd.

Regula Falsi.

Denne Regel kallis aff somme / Augmenti eller Decrementi / oc stundum Re-

gulæ

gula positionnm / oc kallis icke derfaare falsk/ at han i sandhed skal være falsk oc wret / Men derfaare neffnis han falsk / ad han aff tuende wsande oc falsk Tal/ oc aff tuende løgner/Lærer at paa finde det rette oc sande Tal / huilkit du gerne ville vide / holt dig saa i denne Regel / Scriff it Tal paa tocke for dig / som Spørsmaalit er vdi nogle maade ligt / Examinere samme Tal vdi alle maade / lige som det vaare det rette Tal/faar du icke da ret vnderuisning paa samme Spørsmaal/da act grandgiffuelig huor megit at samme Tal er formegit eller forlidet / Den samme Sum du da faar / scriff lige imod det Tal/ som du haffuer Examinerit. Er det formegit/ da sæt dette tegne imellem baade Tal + Oc det kallis plus / er det oc forlidit / da sæt dette tegne — oc det kalkis minus / Der nest tag it andet Tal. Producere met samme lige som met det første/Scriff oc det met sin Exces eller løgē som det første / haffuer du nu faaet aff disse tuende Tal + oc + eller oc — oc —. Da

skalt

skalt du drage den ene løyn fra den an-
den. Det er/du skalt tageden minste løyn
fra den større/ Oc det som offuer er be-
holt for din Diuisor/Men faar du —I—
oc — /da skalt du Addere samme tuende
løyner til sammen/oc dem skalt du behol
le for din Diuisor. Der nest Multiplicere
de tuende samme falske Tal offuerkaarss
met de tuēde løyner/ Er baade Tal —I—
oc baade— /da skalt du tage det ene Pro
duct fra det andet / det er / du skal tage
det mindre Tal som er kommen aff din
Multiplicering /fra det større/ det som
offuer bliffuer deel som før er lært / Men
er det ene Plus —I— oc det andet minus
— da skalt du addere de tuende Summe
som du først aff din Multiplicering/Oc
huad der aff kommer igennem/ din Diui-
sor / da faar du ret vnderuisning paa
dit Spørsmaal.

Exempel.

En vng Røbsuend gaar frem om
nogle smucke Jomfruer / helsser dem oc
siger

siger/ Staar i Gudz fred all 100. En aff dem suarer hannem/ Vi ære icke saa man ge/ men vaare wi end saa mange /helten saa mange/ oc en fierde del saa mãge/ oc end 7. da vare wi lige 40. Her spørs nu huor mange ad samme Jomfruer haff- ue verrit / facit 12. Set dig faare at der haffuer verrit 8 Jomfruer/ end en gang saa mange er oc 8. j helten saa mange er 4. oc en fierde del aff 8 er 2. lægd de 7 der til/ Summere disse Tal 8. 8. 4. 2. 7. Facit 29. oc det skulle haffue værit 40. her lyuer denne positio 11 forlit. Sæt der faare it andet/ oc sig de haffue værrit 16. Examinere disse 16 som det første til- forn/ da faar du 11 formegit. Oc kom- mer ad staa som du her seer

8 ———— 11
16——1——11

Addere nu disse 11 som du haffuer hørt her tilforn/da faar du 22 oc er din delere / Multiplicere offuer kaarss 11 met 8. da faar du 88. Muttiplicere oc 11 met

met 16 offuer karſſ/ da faar du 176. Diſſe tuende Summe addere / da faar du 264. dem ſkalt du affdele met 22. da faar du 12. Saa mange vaare Jomfruerne det kant du Probere effter ſpørſmaalit.

It Andet.

Item en Søn ſpør ſin Fader huor gammel han er/ Faderen ſuarer hannem oc ſiger vaare du end en gang ſaa gammel/ oc end helten ſaa gammel / oc end fierde del ſaa gammel/ oc end 5 Aar / da vaare du lige 60 Aar / her ſpørgis huor gammel at Sønnen er / Facit 20 Aar/ lad ſaa verre ad Sønnen vaar 12 Aar gammel/ end en gang ſaa gammel vaare oc 12 Aar/ helten ſaa gammel vaare 6 Aar/ en fierde del varre 3 Aar / læg de 5 Aar der til / addere 12. 12. 6. 3. 5. i en Sum / da faar du 38. dette ſkulle verre 60. lyuer for lit 22. Set det andet ſaa at han haffuer verrit 24 Aar/ end ſaa gammel er oc 24. helten ſaa gammel er 12. en fierde del er 6. læg ſaa de 5 der til / da

faar du 71. denne posis lyuer for megit 11. Set saa.

12 ———— 22
24—1—11

Her seer du at disse tuende Tal / oc løyner ære denominerede / met disse tuende Tegen/ —1— oc — Derfaare addere disse tuende løyner som er 22 oc 11. da faar du 33. det skal verre din Diuisor/ Multiplicere nu de andre tuende falske Tal/ som er 12 oc 24 met løynerne offuer kaarss/ det er 24 met 22. oc 12 met 11. da faar du aff det første 528. aff det andet faar du 132. Disse tuende Tal som er kommet/ aff din Multiplicering Addere tilsammen / da faar du 660. dem del aff igennem din Diuisor som er 33. da faar du 20. Saa mange Aar vor Sønnen gammel.

It Andet.

Item/ En vngkøbsuend kom gaaendis vdaff en Abildgaard / Oc haffde nogle æble hoss sig / paa veyen som han

vylle gaa hiem / møtte hannem tre smu-
cke Piger / Den første sagde til han-
nem / Eya du haffuer saa smucke æble/
kære giff mig nogle aff dem/Effter hen-
dis begering giffuer han hende helten
aff syne æble/ Der hun saa hans villig-
hed/da gaff hun hannem 2 æble igen /
Der nest gaff han den anden Pige hel-
ten aff de æble han haffde igen/ Oc hun
gaff hannem 4 æble igen / Paa det siste
skifte han de andre æble oc lige helten
met den tredye Pige oc hun gaff han-
nem tilbage/ igen 6 æble / Der han kom
hiem/ oc talde syne æble / da haffde han
lige 10 / Her spøris nu huor mange æble
hand haffde hoss sig der hand gick aff
Abeldgaarden / Facit 12 æble. Sæt at
han haffde først 40. dem delde han met
den første Pige / da behelt hand 20. oc
hun aff hannem 2 igen/ disse 2 adder til
de 20 da faar du 22. Dem delde han met
den anden / da behelt han 11. oc hun
giffuer hannem 4 igen da faar han 15.
Disse 15 delde hand met den tredie Pige/
oc saa beholler han $7\frac{1}{2}$ igen oc hũ giffuer

 hannem

hannem 6 æble til / da faar du $13\frac{1}{2}$ oc der skulle icke være vden 10. her lyuer dette første $3\frac{1}{2}$ formegit / Set ad han haffuer hafft 80. Examinere disse 80. lige som det første / da faar du $18\frac{1}{2}$ oc der skulle icke være vden 10. her lyuer dette $18\frac{1}{2}$ formegit Bryd disse brød / oc staar som her effter folger i sit hele.

40——1—— 7
80——1—— 17

Tag fra disse tuende løgner / det minste fra det første / det er 7 fra 17 da beholder du 10 det er din Diuisor / Multiplicere kaarsuis de 17 met 40. da faar du 680. Multiplicere oc kaarsuis 7 met 80. da faar du 560. Tag nu dette minste Product fra det større / det er tag 560. fra 680. da beholder du 120. dem del igennem 10 som er din Diuisor / da faar du 12. Saa mange æble haff de han først hand gick aff Abeldegaarden.

It Andet.

En

En Købmand / far til Falsterbo/ haffuer nogle Pendinge met sig / Jeg siger icke huor mange / han købslar met samme pendinge/ oc vinder saa mange til som han haffde met sig / Oc vdaff samme Sum fordabler han 2 Gyldene/ de andre pendinge lægger han om igen/ oc vinder atter lige saa mange pendinge som han haffde til forn/ Oc aff den Sum fordricker han 3 Gylden/han lægger sine pendinge end en gang om / oc vinder lige saa mange pendinge til som han haffde tilforn/oc aff den Sum giffuer hand til dricke pendinge i sin verdz huss 5 Gyld. der hand kom hiem / da haffde hand met sig 37 Gyldene/ Her spørris nu huor mange pendinge at samme Købmand haffde met sig der hand for til Falsterbo / Facit 7 Gyldene lad saa verre han haffuer hafft første gang 10. Examinere disse 10 effter spørsmaalens indhold da lyuer det formegit 24. Set ad han haffuer hafft 8 Gylden. Examiner som det første / det lyuer oc 8 formegit. Oc staar som du her seer.

10 —— 1 —— 24
8 —— 1 —— 8

Tag 8 fra 24 da beholler du 16 det er din Diuisor / Multiplicere offuerkarss oc del igennem 16 da faar du 7 Gylden/ oc er ret.

Her effter følger denne Regnebogis Siuende del / Oc lerer om sølff køb / her findis oc den skøne Regel/ man kalder Regulã virginum. Dissligest ad Extrahere radicem quadratam/ met mange andre skøne Exemple oc spørsmaal.

Om Sølff køb/ oc om de Vecter der til høre.

Item	1 marck	er	——	16 lodt.
Item	1 lodt	er	——	4 quintin.
Item	1 quintin	er	——	4 ℞ Vecter.
Item	1 ℞ Vect	er	——	4 hele vecter
Item	8 grene	er	——	1 lodt.

Item

Item 288 grene er ——— 1 Marck.

Guld Vect.

Item 24	karat	———	1 marck.
Item 1	karat	———	4 Grene.
Item 1	Gran	———	3 Grene.
Item 8	vnſer	———	1 marck.
Item 2	vnſer	———	4 lodt.
Item 1	vnſe	———	2 lodt.
Item ½	vnſe	———	1 lodt.

Om Sølff køb.

Item/En Guldſmed køber it ſtycke Sølff ſom er fint/ oc veyer ſamme ſtycke 536 veyne mark 13 lodt/ han ſkal giffue for huer veyen marck 18 mark oc 3 ß. danſke/ huor megit kaaſter det hele ſtycke/ Facit 9763 mark 4 ß. 5 ₰. ½ del aff 1 ₰. Gør dette Exempel effter Regulam Detri.

Du haffuer hørt i Sølff Vecten / ſom helt ſtaar tilforn / ad 16 lodt gøre 1 veyen mark/ſæt fordi førſt i Regelin/ for den 1 veyne marck 16 lodt / Sæt mit 18

marck 4 ß/som samme veyne mark koa-
ster / gør de 18 mark til ß / oc læg de 4 ß
der til / gør saa de 536. veyne mark til
lodt/Oc læg de 13 lodt der til/ da faar du
saa staaendis i Regelin.

Lodt	ß	Lodt
16	291	8589

Multiplicere det middelste met det
siste / oc Diuider igennem det første / da
faar du j562j2. det er ß. gør dem met j6
til marck/ da faar du 9763 marck/ 4 ß/
5 ₰/ ¼ del aff j ₰. Dette Exempel kant
du oc anderledis gøre/saa at du icke tart
gøre marcken til lodt/ Thi dette haffuer
icke saa megen Multiplicering/ Bær dig
saa at/ Sæt j veyen mark koaster 29j ß/
huad koaste 536 marck/ Multiplicer dis-
se ß met det siste/da faar du j56j76. Dem
gør met j6 til marck / da faar du 9748
marck/ 8 ß/ tegne denne Sum besynder-
lige/ Der nest sig j6 lodt koaste 29j ß.
huor megit koaste j3 lodt/facit j4 marck
12 ß/5. ₰ ¼ del aff j ₰/ Læg nu disse tu-
enne

enne Summe tilſamen / ſom er 9748 mark / 8 ß / oc j4 marck / j2 ß / 5 ₰ $\frac{1}{4}$ del / da faar du 9763 marck / 4 ß / 5 ₰ / $\frac{1}{4}$ del aff j ₰.

Item / En Myntemeſtere køber it Stycke Sølff veyer 79 veyne Marck / 13 lod 3 quintin / oc han ſkal giffue for huer vegne Marck / j9 marck / 7 ß Danſke / huad koaſter det hele ſtycke / facit 1552 marck / 4 ß / 3 ₰ $\frac{12}{64}$ del / gør den ene vegne mark met 16 til lodt oc de ſamme 16 met 4 til quintin / da faar du 64 quintin / Dem ſet faare / Derneſt gør de 79 veyne marck oc til lodt / læg de 13 lodt der til / gør nu alle diſſe lodt met 4 til quintin / da faar du 5111 quintin / dem ſet ſiſt / Pendingene ſet mit / Oc ſtaar ſom her effter følger.

Quintin.	ß.	Quintin.
64	311	5111.

Multiplicere det middelſte met det ſiſte / diuidere igennem det førſte / da faar du 24836 ß. gør dem met 16 til mark /

da faar du 1552 mark 4 ß. 3 ₰. $\frac{12}{64}$ del/ Saa megit kaaste de 79 veyne mark oc 13 lodt 3 quintin.

Item en Guldsmed/køber yt stycke Sølff veyer 20 veyne marck 13 lodt/kaaster huer vegen mark 21 mark 4 ß. huad kaaster det hele stycke / Facit 442 mark 4 ß. j ₰. $\frac{12}{16}$ del / Oc staar saa.

Lodt	ß.	Lodt.
16	340	333

Multiplicere oc Diuider/da faar du som forscreffuit staar.

Item / En Køber it stycke Sølff veyer 257 veyne mark/ 13 lodt / 2 quintin / j ₰ vect / en veyen marck holder 11 lodt. 3 quintin fint Sølff/ oc j veyen mark kaaster 17 mark 8 ß. Huor megit fint Sølff er i det hele stycke/ Facit fint Sølff 189 veyne mark 5 lodt 2 quintin/ 3 ₰ vect oc $\frac{23}{64}$ del. Her skalt du gøre først oc siste ₰ vecter / saaledis / gør først en veyen marck met 16 til lodt. Oc saa sammen 16 lodt met 4 til quintin/

da faar

da faar du 64 quintin/Gør diſſe 64 met 4 til ℔ Vecter/ da faar du 256 ℔ Vecter/Dem ſæt først/Gør ſaa de 257 veyne mark met 16 til lodt/ læg ſaa de 13 lodt der til/Gør ſaa ſamme lodt met 4 til quintin/oc læg de 2 quintin der til/ gør ſaa de ſamme quintin met 4 til ℔ Vecter/ oc læg den j ℔ der til/ da faar du 66009 ℔ Vecter/ ſæt dem ſiſt/ Gør nu j veyen mark met 11 til lodt/ oc ſamme lodt met 4 til quintin/ læg ſaa de 3 quintin der til/ da faar du 47 quintin/ Saa megit fint Sølff er i en veyen mark/ diſſe 47 quintin ſæt mit/ Oc ſtaar ſaaledis.

℔ Vecter	quintin	℔ Vecter
256	47	66009

Multiplicere dette middelſte met det ſiſte/ oc del igennem det førſte/ da faar du 12118. det er end nu quintin/ Gør dem met 4 til lodt/ di 4 quiutin gøre it lodt/ da faar du 3029. Oc her bliffuer 2 quintin offuer/ Oc aff den

førſte

førſte affdeling bleff vdoffuer 215. gør nu diſſe 3029 lodt med 16 til veyne mark/ da faar du 189 veyne Mark fint Sølff/ oc der er 5 lodt vdoffuer/ læg ſaa de 2 quintin der til/ gør ſaa de 215 quintin ſom du beholſt aff den førſte affdeling/ met 4 til ℔ Vecter/ da faar du 3 ℔ Vecter oc $\frac{23}{64}$ del aff j ℔ Vect/ Facit fint Sølff offuer alt i de 257 Mark/ 13 lodt 2 quintin/ j ℔ Vect/ 189 veyne Mark 5 lodt 2 quintin/ 3$\frac{23}{64}$ del aff j ℔ Vect. Vilt du nu vide/ huad ſamme fine Sølff kaaſter/ Set ſaa.

Lod ß mark lod quint. ℔ vect
j6——280—j89——5———2————3$\frac{23}{64}$.

Gør dette førſte oc ſiſte offuer alt til ℔ Vecter/ vdi ſaa maade/ bryd dette ſiſte/ Oc gak ſaa met ſamme brødz Neffnere/ i det førſte/ da kommer det ſaaledis at ſtaa vdi Regelin.

℔ Vecter ß ℔ Vecter
16384———280————3102423.

Multi-

Multiplicere nu dette middelste met det siste / oc del igennem det første / da faar du 53019. det er end nu ß. Oc der bliffuer vdoffuer 15144. Disse offuer bleffne dele skalt du icke glemme/ Del nu disse 53019 ß met 16. da faar du 3313 mark/ oc bliffuer 11 vdoffuer. Gør nu de dele som bleffue først vdoffuer met 12 til smaa ₰. da faar du 181728. del dem igennem det første/ da faar du 11 ₰. oc bleff atter der vdoffuer 1514. Læg disse mark/ß/oc ₰/ i en Sum/ da faar du 3313 mark/ 11 ß/11 ₰ $\frac{1514}{16384}$ del aff i ₰.

Item/En køber it stycke Sølff veyer 257 vegne mark/ 13 lodt/ 3 quintin/ 1 ₰ Vect/ holder huer vegen Mark $5\frac{1}{2}$ lodt/ $1\frac{1}{2}$ quintin fint Sølff / Oc huer vegen Mark/geller 20 mark/ 5 ß/huad koaster dette hele stycke / oc huor mange Mark fint er i samme Sølff 257 mark/13 lodt/ 3 quintin/ i ₰ Vect/ facit fint Sølff 94 mark/10 lodt/3 quintin/ 3 ₰ vecter. Oc $\frac{23}{84}$ del / Gør først de 257 veyne mark met 16 til lodt. Læg saa de 13 lodt der til/ da faar du 4125 lodt / Gør dem met 4 til quintin/

quintin/16503 quint. dem gør atter met 4 til ₰ vecter/ oc læg de 2 ₰ Vecter der til/da faar du 66014. Dem ſæt ſiſt/ Gør det middelſte oc til ₰ vecter 16 lodt ſom er en vegen Mark / Gør oc til ₰ vecter. da faar du 256 ₰ vect. Sæt dem førſt/ oc ſtaar det ſaa i Regelin.

₰ Vecter	₰ Vect.	
256———	94———	66014

Multiplicere oc Diuidere ſom tit er Lært / da faar du 94 vegne Mark / 10 lodt/3 quintin/3 ₰ Vecter/Oc $\frac{33}{64}$ del aff 1 ₰ Vect / Saa megit fint Sølff er i de 257 vegne mark 13 lodt / 3 quintin/ 2 ₰ Vecter. Vilt du nu vide huad det løber ſig til Pendings / da gør diſſe 94 vegne Mark met 16 til lodt/ Læg ſaa de 10 lodt der til/gør ſamme lodt met 4 til quintin. Læg ſaa de 3 quintin der til / gør atter ſamme quintin met 4 til ₰ vecter / oc Læg ſaa de 3 ₰ vecter der til / da faar du 24239 ₰ vecter / Oc $\frac{33}{64}$ del aff 1 ₰ vect. Sæt dette ſiſt / gør ſaa en veyen

mark

marck met 16 til lodt / saa de 16 met 4 til quintin / oc quintin met 4 til ℔ vecter / da faar du 256 ℔ vecter / dem sæt først / gør de 20 mark til ß / oc læg de 5 ß der til / da faar du 325 ß / dem sæt mit / oc staar saa i Regelen.

℔ vecter	ß	℔ vecter.
256 ——	325 ——	24239 $\frac{33}{64}$.

Bryd dette siste i sig selff igennem sine brød / da faar du 1551329. gak saa met samme brødz Neffnere i det første / det er Multiplicere 256 met 64 / da faar du 16384. Oc staar saa vdi sit hele.

℔ vecter	ß	
16384 ——	325 ——	1551329.

Multiplicere oc Diuidere da befinder du ath de 94 vegne Marck / 10 lodt / 3 quint. 3 ℔ vecter / komme ad staa 1896 marck / danske 10 ß / 9 ℔ $\frac{2226}{16384}$.

Regula

Regula Virginum eller Cecis.

Item/der sider nogle Mend/ Quinder/ Oc Peger vdi en Calladz/de samme try køn / haffue fordruckit nogle Pendinge eller en Sum pendinge / Oc dette som fordruckit er skal nu betalis aff samme try køn/Oc den ene skal icke betale eller oplegge saa megit som den anden. Vilt du dette eller tißlige regne/da merck vel denne skøne Regel som heer efftersølger / oc kaldis almyndelige aff de Lærde Cecis.

Vdi denne Regel skalt du holle dig / scriff forde Personerne huor mange de ære/sæt dem mod den venstre hand/ mod den høgre haand scriff de pendinge/som de haffue fordruckit i en Sum/ mit i Regelen scriff huer Personis pendinge vdi seer / som huer for sig skal oplegge / den ene Sum lige vnder den anden. Naar det er sket da skulle allis Pendinge lignis effter den minstis oplagde Pendinge eller Mynt naar det er sket / da

Multi

Multiplicer (den minſte Sum ſom ſkal opleggis) met Perſonerne / Den Sum du da faar ſkalt du tage fra de pendinge ſom ære bort Druckne / ſom ſtaa tegnede mod den hoyre haand huad ſiden vdigen bliffuer det ſkal affdelis / oc du ſkalt vide / at der er altid en Delere mindre end der er adſkillige køn forhaanden / Deleren ſkalt du vdi ſaa maade hitte / Tag den minſte Sum vdi betalingen / fra den ſtørſte / da faar du din Delere / faar du icke vden en Delere / da del vdaff / da faar du de meſte Perſoner / effter Pendingene ad regne ſom ſkulle betalis / Tag dem fra det føtſte ſom er Perſonerne / da bliffuer igen den minſte Sum / Oc den anden køn / hender ſig oc at du faar tuende Delere / da ſkalt du gøre aff det Tal ſom ſkal delis / tuende dele. Saa at den ene del gaar lige op met den førſte Delere / Oc den Anden del / lige op met den Anden delere. Naar det er ſket / da ſummere baade ſumme / Oc tag den fra Perſonerne / huad ſiden igen bliffuer giffuer dig det tredie køn tilkende / Vdi ſamme maade

 ſkalt

skalt du holle dig/ om dig komme flere de lere for haanden / som du kant see/ i disse efftersølgende Exempler.

Det første.

Item/ 21 Personer Mend oc Quinder / de haffue fortdruckit 81 pendinge/ huer Mand skal giffue 5 pendinge / Oc Quinder 3 ₰. Nu spør ieg huor mange Mend oc huor mange Quinder/ de haffue verrit vdi samme Collatz/ Sæt som heer efftersølger.

		₰	
	Mand	5	
21 Personer		₰	81 Pend.
	Quinde	3	

Tag 3 pendigge fra 5 ₰. det er det minste fra det meste / da bliffuer 2 igen/ det skal verre din Delere / Multiplicere 3 met det første som er 21. da faar du 63. dem tag fra det siste som er 81. Oc ær de pendinge som ære fordruckne / da behol-

ler

ler du 18 ß. dem del igennem din Delere
som er 2. da faar du 9 oc det er Mende-
ne / tag disse 9 fra 21. da bliffuer igen 12.
Saa mãge Quinder haffuer der verrit.
i dette Exempel haffuer/ du icke vden en
Delere.

It andet.

Item/ 20 Personer Mend Quinder
oc Piger/haffue fordruckit 20 pẽdinge/
en Mãd skal giffue 3 ß. en Quinde 2. en
Pige it skerff/ huor mange Mend Quin
der oc Piger haffuer der verrit. Gør det-
te effter den første vnderuisning / Oc sæt
saa i Regelin.

	Mand	3	ß
20 Personer	Quinde	2	ß
	Pige	1	skerff.

Gør disse pendinge alle til skerff eff-
ter den minstes mynt / de 3 ß. gøre 6
skerff / de 2 ß / gøre 4 skerff. Sæt som
heer effterfølger.

	Skerff	Delere	Skerff.
	6	5	
20 Perſoner	4	3	40
	1		

Søg nu førſt din Delere / tag dette minſte fra det ſtørſte / det er j. fra 6. da bliffuer 5. det er din førſte delere / Der neſt tag j fra 4. da bliffuer 3. det er den anden Delere / den førſte Delere ſom er 5. er Deleren til Mendene den anden til Quinderne / Multiplicere nu det minſte ſom er it / met Perſonerne ſom er 20. da beholler du 20. thi j huerkẽ Multiplicere eller Diuider / tag nu diſſe 20 fra det ſiſte da bliffuer 20. Diſſe 20 ſkalt du gøre vdi tuende Dele / ſaa at den ene del kan heffuis op lige met 5. Oc den anden Del lige op met 3. Diſſe 2 dele ær 5 oc 15 / de 5 oc 15 gør 20 del nu den førſte del vdaff met ſin Delere det er 5 met 5 ſig en gang / 5 er 5 det giffuer mig en gang / det er j. Mand / Del nu den anden del igennem 3. ſom er den anden Delere / da faar du 5. Oc det er Quinderne. Læg diſſe tuende quotienter tilſa-

men

men/da faar du 6/disse 6. tage fra Perso nerne/da bliffuer der 14 igen. Saa mange Piger haffuer der verit.

Item/10 Personer/Mend Quinder oc Piger / haffue fordruckit 10 ß. en Mand skal giffue 2 ß/ en Quinde j ß / en Pige it skerff / huor mange Mend Quinder oc Piger/ære aff huert køn/gør 2 Mend/ 4 Quinder/ oc 4 Piger eller en Mand 7 Quinder / oc 2 Piger / eller 3 Mend/ j Quinde/oc 6 Piger. Disse facit ære alle lige danne / oc ens rette. Sæt som heer effter staar.

	Skerff	Skerff.
	4	
10 Personer	2	20
	1	

Tag j fra 4. da bliffuer 3 igen/ tag oc 1 fra 2. da bliffuer j. Multiplicere j. met 10. da bliffuer det 10. tag disse 10 fra det siste / da bliffuer der oc 10. Deel disse 10 vdi 2 Dele saa at den eine Del kan tagis/op met 3. som er den ene Delere / Oc

den anden del/kan tagis op met it. Disse 2 dele er 6. oc 4. del 3 igennem 6. da faar du 2 det er Mendene / del it igennem 4. da faar du 4 oc det er Quinderne/ adder disse tuende Product som er 4 oc 2 bliffuer 6/tage disse 6 fra personerne/da bliff uer 4 igen / Saa mange Piger haffuer der verit / facit 2 Mend/4 Quinder/ 4 Piger.

Vilt du Extrahere Radicem quadratam.

Det Tal aff huilkit du vilt extrahere Radicem quadratam. Scriff for dig/ naar det er giort / da sæt en liden pricke offuer den første Figure mod den høgre haand / Oc saa en Pricke paa huer tredie Figure mod den venstre haand / oc saa mange Pricker som ære fortegnede offuer samme Tal / saa mange Figurer faar du / i det krumme strig som er Roden/huert Tal kan vel verre Radix quadrata / Oc icke vdi lige maade alt Tal quadratus/de alle Tal som bliffue Mul

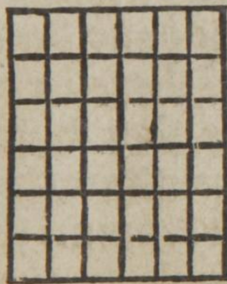
tipli=

iplicerede i sig selff føde it quadrat tal/
om 3. Sig 3 gange 3 er 9 / 9 er it qua-
rat Tal/oc de 3 er Roden aff huilkit
amme quadrat er kommet / 4 gange 4
r 16/16 er it quadrat Tal/Oc de 4 er Ro
en/12 gange/12 er 144. Oc 12 er Roden/
c 144 er sit quadrat Tal. It Quadrat
r inted andet end en fire hiørnit / bred
ad ting/vden tyckelighet vdi alle hiør-
er/met sine strig oc linyer lig/oc huer sie
eer/kallis Costa eller Radix quadrati/
om du kant synlige see i disse efterscreff
e Figurer.

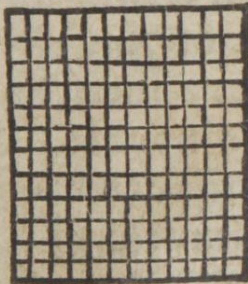
Radix 4.

Radix 6.

Radix 12.

Regula.

Vilt du vddrage en quadrat Rod aff nogit Tal/da scriff det for dig som før er Lært/den første/den tredie/den femte Figur rc. Naar det er sket/ Da begynt mod dē venstre haand/ vnder den første pūct/ søg en Digitum/ naar du Multiplicer den samme i sig selff/ at du da met samme Multiplicerede Tal / kant opheffue det øuerst Tal paa det aller nøyeste/ Den samme Digitus / sæt i det krumme strig/ som en quotient / Dupler saa den samme Digitum / Oc sæt saa det samme duplat/ vnder den Figure som staar nest pricken. Søg saa en anden Digitum/ vnder den anden pricke / naar den bliffuer Multiplicerit i sig selff/oc i det fundne duplat ad du kant der met opheffue det øffuerste Tal slet/eller oc paa det aller nøyeste / det som bliffuer vdoffuer scriff atter offuenfaare/ den samme Digitum scriff i det krumme strig/ hoss den andē/Der nest dupler de tuende Digitos/ oc det samme duplat sæt met dē første Figure vnder den Figur som staar nest pricken / den anden Figur set vnder den Figur

gur met pricken / Søg der nest en ny Digitum etc. Jnd til du kommer til den siste pricke merck dette Exempel 46656. er it quadrat Tal/syn Radix er 216. Sæt nu offuer den første Figur som er 6 en pricke / der nest en pricke offuer de andre 6. oc paa den siste oc en pricke. Søg op en digitum/naar du den samme i sig selff Multipliceret/ at du met samme duplat kant opheffue de 4 slet / eller paa det allernøyeste/ det kant du gøre met 2. Sig 2 gange 2 er 4 / tag 4 fra 4 som ære fortegnede met den første pricke / det gaar slæt op / Duplere saa de 2 som staa i det krumme strig/Oc sæt samme duplat vnder den Figur / som staar nest mod den høgre haand / hoss de 4. Søg saa en ny Digitum vnder den anden pricke / met huilken du kant Multiplicere de 4 som er det første duplat / oc saa i sig selff at du kant opheffue de 6. som pricken staar paa/oc de 6 mod den venstre haand paa det aller nøyeste/ Den samme Digitum / Sæt i det krumme strig / oc det er 1. Sig en gang 4 er 4. lad de 4 staa/thi j Multipli-

P v tipli-

tiplicer icke oc sæt saa/det ene vnder de 6
met pricken/ tag nu de 4 fra 6 bliffuer 2
slet de 6 vd / oc set de 2 der offuenfare.
Tag saa it fra 6 bliffue 5. Slet de 6 vd-
aff / oc sæt de 5 offuenfare. Dupler nu 2
oc it som staa i det krumme strig / da
faar du 42. Sæt det 1 vnder de 5. oc de 4
vnder det ene / tilbage mod den venstre
haand / Søg saa en ny Digitum vnder
den første pricke / oc første Figur / met
huilken du kant Multiplicere de 2 oc de
4. oc der nest i sig selff / ad du der met
kant ophæffue det øuerste Tal altsam-
men/det kant du gøre met 6. Sæt 6 i det
krumme strig/ Multiplicere saa først de
2 som staa vnder de 5 met 6. Da faar du
12. Sæt de 2 lige vnder de andre 2 slet de
offuerste 2 vd / det ene sæt vnder de 4.
Slet de 4 vdaff/ sæt saa 5 der lige vnder
di 4 oc 1 er 5. Multiplicere saa de 6. i dem
selff / da faar du 36. sæt 6 lige vnder de
første 6. de 3. Læg til de 2. som staa vn-
der de 5. Slet saa de 255 oc 6 vd/ met de
øffuerste 2556. Oc det gaar slet op / oc
sin Radix er 216. oc er en ret Quadrat /
Vilt

Vilt du dette Probere / Da Multiplicere dette prpduct (som er 216) i sig selfft/ Da faar du det første Tal igen som er 46656.

It Andit Exempel.

Første

54756

Andit.

1
54756 (2 radix.
4

Tredie

1
128
54756 (23 radix.
4
49
12.

Fierde.

1
128
54756
14966
244
185

Dette Exempel Probere lige som et andet/ Men der som it Tal (som alwindelige sker) icke er ret quadrat / Den kender du naar samme Radix icke kan

slet

slet ophæue samme Tal. Vilt du alligeuel Probere om du haffuer fundet den rette oc største Radix i samme Tal er besluttit/ Da Multiplicer samme Radix i sig selff/ til samme product / Addere det Tal som bleff vdoffuer / faar du da det første Tal igen/da haffuer du fundet den rette Radix som er besluttit i samme Tal.

Exempel.

Item / En Købmand sender sin Tienere til Roskild Markit met nogle pendinge / der skal han købe for huad hannem selff synis / han køber for huer 3 mark it hundrit øre skeder/Oc der han kom hiem da gaff hand it hundrit saa dyrt som de andre stode hannem altsammen/ oc han køfte aff samme øre skeder 361 mark. Nu spøris her huor mange pendinge han haffde met sig til Markids/ gøre 19 mark. Viltu dette Probere da Multiplicer de 19 vdi dem selffue/ da faar du 361. oc er rett.

It An-

It Andit.

Item nogle vnge karle side i deris verdtz huss / oc haffue fordruckit 3 mark 4 ß. 3 ₰. De sige til Verten wi ville betale vort øl / huor megit skal huer legge saa at ølit bliffuer betalit. Vertin Suarer / huer eder legge saa mange pendinge som i ære personer / da er ølit betalit paa 2 pendinge nær / dem vil ieg betale / thi ieg haffuer oc druckit met eder / her spørgis huor mange personer der haffue verit / Facit 25. gør de 3 marck til ß. læg de 4 der til / gør samme ß. til smaapendinge / læg de 3 pend. der til / da faar du 627 smaapendinge / tag der vdaff Radicem quadratã som nu er lert / da faar du 25. oc der bliffuer 2 ₰ tilbage igen dem vil Verten giffue / oc staar i sin Figur som her effter følger.

2

Første 627 (2

4

Andit

Andet

```
  2   2
  6 2 7   (25
    4 5
    8
    2
```

Item/En Kremere køber en Bolt lærit for 6 marck 4 ß. oc han giffuer for huer Alen saa mange pendinge som Bolten holder Alne/ Nu spørgis her huor mange Alne samme Bolt holder. Facit 34 Alne. Gør disse 6 mark til smaapendinge/ Oc leg de 14 ℬ der til/da faar du 1156 smaapendinge/ her vdaff skalt du drage Radicem quadratam/ som er 34. Saa mange ℬ kaaster huer Alen/ Oc saa mange Alne holder oc samme Bolt/ Vilt du dette Probere/ saa Multiplicer denne Radix i sig selff/ da faar du igen 1156. smaapendige/ gør dem met 12 til ß. da faar du 96 ß. oc bliffuer 4 ℬ vdoffuer/ gør disse 96 ß. met 16 til marck/ da faar du 6 marck/ læg de 4 ℬ det til/ da faar du dine første ℬ igen som er 6 marck 4 ℬ/ Oc er ret.

Item/

2 2
627 (24
45
8
2

emere køber en B
f. oc han giffuer
e pendinge som B
Nu spørgis her h
Bolt holder. Sa
mark til smaapo
ß der til/da faar
/ her vdaff skalt
ratam/ som er 3
fter huer Alen/
er oc samme Bo
e/ saa Multiplic
ff/ da faar du ig
gør dem met 12
c bliffuer 4 ß
met 16 til mar
lag de 4 ß der t
ß igen som er

Item